

DEMOKRATİK KOMÜNAL TOPLUM MANİFESTOSU (2)

Demokratik modernite KADIN DEVRİMİ ÇAĞIDIR

KAPİTALİST MODERNİTE

► Çağımızın sorunu, kapitalist modernitenin üç mahşer atısıyla insanlığı mahşere sürüklemesidir. Kapitalist sömürünün şu anda vardığı düzey vahşet sınırlarındadır. Kapitalist sömürü gezegenimizi bir kanser uru gibi kaplamıştır. Ulus-devlet ise onun vurucu gücüdür. Ulus-devlet sisteminde ulus, askeri toplum haline gelir. Bu sistemin temelinde şiddet ve savaş vardır. Ulus-devlet, savaş toplumunun sistemidir. Ve bu savaşlarda her seferinde milyonlarca insan katledilir.

ULUS-DEVLET

► Ulus-devlet sanıldığından daha fazla tanrısal kavramlarla yüküldür, tarihin hiçbir döneminde görülmediği kadar kutsanma törenlerine tabidir. Dayandığı ve imge seçtiği 'vatan', 'bayrak', 'üniterlik', 'bağımsızlık', 'kutsallık', 'ulusal marş', 'kahramanlık öyküleri' gibi kavramlar, tanrıkrallıklardakinden daha fazla tanrısal payeye sahiptir. Hiçbir devlet biçimi ulus-devlet kadar ideolojik, hukuki, siyasi, ekonomik ve dini zirhlara bürünmemiştir.

DEMOKRATİK KONFEDERALİZM

► Resmi olarak tanımlanmasa da, toplumlar tarihte esas olarak konfederaldir. Tüm aşiret, kabile, kavim yönetimleri, hep gevşek ilişkiler niteliğindeki konfederalizme izin verir. Aksi halde iç özerklikleri zedelenir. Her türlü kabile, aşiret ve kavim yönetimi, dinsel otoriteler, krallıklar, hatta cumhuriyet ve demokrasiler bir imparatorluk bünyesinde birleşebilirler. Bu anlamda en merkezî oldukları sanılan imparatorlukların bile bir nevi konfederalist olduğunu kavramak önemlidir.

ÖZ SAVUNMA

► Demokratik konfederalizm, ulus-devlet kaynaklı militaristleşmeyi ancak öz savunma aracı ile durdurabilir. Öz savunmadan yoksun toplumlar kimliklerini, politik özelliklerini ve demokratikleşmelerini yitirme tehlikesiyle yüz yüze kalırlar. Bu nedenle öz savunma boyutu toplumlar için basit bir askeri savunma olgusu değildir. Kimliklerini koruma, politikleşmelerini sağlama ve demokratikleşmelerini gerçekleştirme olgusuyla iç içedir.

CİNSİYETÇİLİK

► Cinsiyetçilik Ortadoğu'da aşılması en zor sorun ve en büyük özgürlük engelidir. Ortadoğu'daki sömürü ve sorunsallıkların çekirdeği, kök olgusu cinsiyetçiliktir. Özgür toplumsallaşma kültürünü bozan ilk sorunsallık alanıdır. Ortadoğu'da denilebilir ki, Sümerlerden bu yana her din, inanç, devlet ideolojisi cinsiyetçiliği hem felsefi-ahlaki olarak beslemiş hem de kurumsallaştırmıştır.

EKO-ENDÜRSTRI

► Ekolojik olmayan endüstri, ekonomik olmayan endüstridir. Ekoloji ile bağıni yitiren endüstri, sürekli çevreyi üyürek imha eden makineleşmiş bir canavardır. Temel ihtiyaçlar ekonomisiyle bağıni yitiren bir endüstrinin kâr amacından başka bir değeri yoktur. Bu gerçeklerden dolayı eko-endüstri temel ilke durumundadır. Tüm ekonomik faaliyetlerin bağıli olması gereken ana ilkedir bu.

► Demokratik modernite çözüm projesi kadın bakış açısını, özgür iradesini, öncülüğünü ve yaratıcılığını gerektiren demokratik toplum projesidir. Demokratik modernite kadın devrimi çağıdır ve kadın öncülüklüdür.

DEMOKRATİK MODERNİTE

► Demokratik modernite adlandırması gerçekçidir ve toplumun ihtiyaçlarına yanıt oluşturabilir. Modernitenin sacayakları olan kapitalizm yerine ahlaki ve politik toplumun en temel birimi olan komün-komünalite, endüstriyalizm yerine eko-ekonomi, ulus-devlet yerine demokratik ulus analizlerini geliştirdik. Bu üç alan analizinin ilişkiselliğinden oluşturduğumuz özgürlükçü toplum sistemimizi de Demokratik Modernite olarak tanımladık ve önemli toplumsal bir karşılık bulunduğunu gördük.

DEMOKRATİK ULUS

► Devlet ulusu homojen toplum peşinde olduğu halde, demokratik ulus ağırlıklı olarak farklılıkları zenginlik olarak görür ve farklı kolektivelere oluşur. Yaşamın kendisi de zaten farklılıkla mümkündür. Robot insan yaratmak ulus-devletin nihai hedefidir. Tordanan çıkmış gibi tek tip vatandaş olmaya zorlayan ulus-devlet, bu yönüyle de yaşama terstir ve hiçliğe koşar. Demokratik ulusun vatandaşı, üyesi farklı olup bu farkını farklı topluluklardan alır. Kabile ve aşiret varlıkları da demokratik ulus için birer zenginliktir.

AHLAKİ VE POLİTİK TOPLUM

► Doğruluk hakikatle ilgilidir. Hakikati ahlaki ve politik toplumun dışında aramak beyhudedir. Ahlaki ve politik olamayan, hakikati bulamaz. Güzellik ise, estetiğin amacıdır. Ahlaki ve politik toplum dışındaki güzellik, güzellik sayılmaz. Güzellik ahlaki ve politiktir. Hiçbir toplum ahlaki ve politik toplum kadar özgürlüğü, eşitliği ve demokrasiyi üretebilme, sağlayabilme gücünde değildir... Politik ilkesi olmayan, işletilmeyen veya ortadan kaldırılan toplum bir kadavradır; en iyi hali ise sömürge toplumu olarak ifade edilebilir.

Sayfa 2-16

NEWROZ'da
ortaya çıkan tutum
Kürtlerin ortak aklıdır

Kürt halkı Ortadoğu'da yapılmak istenen dizayn ve oluşturulmak istenen siyasi dengelerin Kürtler için neler getirip götürülebileceği bilinciyle Newroz alanlarına çıkarak özgürlük iradesini güçlü biçimde ortaya koymuştur. Kürtlerin varlığını ve özgür yaşamını kabul etmeden yeni siyasi dengelerin ve Ortadoğu statükosunun kurulamayacağını dost düşman herkese göstermiştir... Sayfa 17-19

► MUSTAFA KARASU

İÇİNDEKİLER

2

Dördüncü Bölüm MODERNİTE

- 1- Modernite Tüm İnsanlık Değerlerinin Avrupa'daki Yükselişidir
- 2- Kapitalizm ve Reel-Sosyalizm
- 3- Kapitalist Modernite Ve Mahşerin Üç Atlısı
 - A- Kapitalizm
 - B- Endüstriyalizm
 - C- Ulus-Devlet
- 4- Demokratik Modernite
 - A- Demokratik Komünal Toplum (Ahlaki ve Politik Toplum)
 - B- Eko-Endüstriyel Toplum
 - C- Demokratik Konfederalist Toplum (Demokratik Ulus)

Beşinci Bölüm

ORTADOĞU SORUNSALLIĞI VE DEMOKRATİK MODERNİTE ÇÖZÜMÜ

- 1- Evrensel Tarih ve Ortadoğu
- 2- Evrensel Tarih ve Klan-Kabile Direnişleri
- 3- Devletçi Uygarlık Sisteminde Dinsel Direniş
 - A- Zerdüşti Gelenek
 - B- İbrahimi Dinin Çıkışı
 - C- Hristiyanlık
 - D- İslamiyet
- a) Karşı-İslam'ın Gelişimi
- b) Ehlîbeyt ve Hariciler
- c) İslam Dünyasında Hegemonyanın Türk ve Fars Elitlerine Geçmesi
 - 4- Kapitalist Modernite ve Ortadoğu
 - 5- Çözüm Bekleyen Bazı Tarihi-Güncel Çelişkiler
 - 6- Bölgenin Yeniden Dizayn Çabaları ve Üçüncü Dünya Savaşı
 - 7- Demokratik Modernite Çözümü

Dördüncü Bölüm

MODERNİTE

Devletli uygarlık kastik katil sistemle başlayıp Sümerlerle form kazanarak günümüze kadar gelen devlet-iktidar eksenli uygarlıktır. Demokratik uygarlık ise ilk toplumsallaşma formu olan klan-komün kültüründen başlayıp günümüze kadar varlığını sürdüren komünal-toplumsal değerleri ifade eder. Bugün egemen sistem tarafından ezilen cinsiyet, sömürülen kimlikler, kültürler, emekçiler vb. demokratik uygarlığın bileşenleridir.

Avrupa merkezli sosyal bilimlerin hakikatin alternatif yollarını iki temel yöntemle âdeta imkânsızlaştırıyorlar: Bunlardan birincisi, monist evrenselci yaklaşımdır. Hakikat her zaman 'bir'e indirgenmektedir. İkincisi, sınırsız göreci yöntemdir. Herkesin kendine göre bir hakikatinin var olduğu söylenirken, özünde hakikatin olmadığı ifade edilmeye çalışılmaktadır. Her iki yöntemin de indirgemecilikte birleştikleri açıktır. Gerek evrenselci 'biricilik' gerekse göreci 'tekillik', hakikati 'tek'e indirgemektir ve Avrupa merkezli sosyal bilimlerin hakikati araştırma metotlarındaki hegemonik karakterlerini açıkça yansıtmaktadır.

Bu yöntemlerin arka planında, kadına dayalı komünün kastik katil tarafından darbelenmesiyle başlayan ilk egemenlik nüvesinin oluşturduğu uygarlık tekelciliği vardır. Göbeklitepe çevresinde şekillenen bu zihniyet, Sümer rahiplerinin en büyük tanrı olarak 'En'i inşa ettikleri dönemlere kadar gelir. Sümer tanrısı 'En' yüceltilerek, yükselen hiyerarşi ve şehir-sınıf-devlet tekelciliği meşrulaştırılır, toplumsal zihniyete egemen kılınır. Yunan felsefesindeki ilk neden, en büyük icat olarak tanrı hep aynı kaynaktan gelmektedir. Platon ve Aristo'da tanrı anlayışı bu yöndedir. Tek tanrılı dinlerde 'En'in büründüğü biçim, âlemlerin tanrısı olan 'Allah'tır. Roma'nın yükselişinde karşımıza 'Jüpiter' olarak çıkar. Tanrı-krallık ve imparatorluk rejimleri, inşa edildikleri her toplumun üstünde dinî veya mitolojik kavramlarla meşrulaştırılmaya, ideolojik hegemonya inşa edilmeye çalışılır. Zira bu yönlü bir zihni hegemonya olmadan, bu rejimlerin kalıcı olmaları zordur.

Çağ anlamına gelen modernite kavramını açıklarken, bu yöntem ve hakikat oluşumunu dikkate almak son derece gerekli ve öğreticidir. Kelime moda sözcüğünden gelir. Nasıl ki moda söz konusu olduğunda modaya konu olan olgunun etkisinden kendini kurtarmak zorlaşmaktaysa, zihniyeti hâkim moderniteden azade kılınmak da zordur. Etkisi öyle güçlüdür ki, ona göre olduğunda sistem içinde varoluş hissiyatı

tamamlanmış sayılır. Bu, modernitenin yarattığı ideolojik hegemonya ile ilgilidir.

Sümer modernitesinden Roma modernitesine kadar, hatta daha önceleri ve sonralarına ilişkin pek çok modernite örneği bulunmaktadır. Yukarı Mezopotamya modernitesinin zaman ve kapsam bakımından belki de en gösterişli örnekler sunduğunu arkeolojik kayıtlardan öğrenmekteyiz. Nietzsche'nin modernite eleştirisi önemlidir. Dinselliğin modernite eleştirileri ise, ancak kendi moderniteleri açısından anlam taşır. Michel Foucault'nun modernitenin insanın ölümlüyle sonuçlandığı ideası önemli olmakla birlikte yetersizdir. Reel-sosyalizm ise, farklı idealarına rağmen, teorik ve pratik olarak hiçbir zaman farklı bir modernite olmayı düşünmemiştir.

Tekli evrensel modernite anlayışına karşı alternatif bir yaklaşım getirmeyi ve farklı olasılıkları, dolayısıyla özgür düşünebilmeyi sağlamayı amaçlamaktayız. Hâkim modernitenin alternatifini daima vardır, tüm bastırma ve örtbas etme çabalarına rağmen varlığını sürdürmüştür, diyalektik ikilemin karşı ucu olarak tüm kapsamı ve biçimleriyle varoluşunu devam ettirmiştir. Hem toplumun tarihsel-toplum niteliği dikkate alındığında, hem de klanlar, aşiretler, kabileler, kavimler, dinsel cemaatler gibi toplulukların tarihi âdeta taşırın hareketleri göz önüne getirildiğinde bu toplulukları 'barbar' veya 'dinsel gericilik' olarak adlandırmaktan ziyade "Demokratik Uygarlık" olarak adlandırmak en doğrusudur.

Uygarlıksal gelişme insanlık tarihiyle ilgilidir. Uygarlık demek insanlaşma, toplumsallaşma demektir. Devletli uygarlık ise bir sapmadır. Biz bu nedenle uygarlık analizinde demokratik uygarlık ile devletli uygarlık ayırımına gitmekteyiz. Devletli uygarlık kastik katil sistemle başlayıp Sümerlerle form kazanarak günümüze kadar gelen devlet-iktidar eksenli uygarlıktır. Demokratik uygarlık ise ilk toplumsallaşma formu olan klan-komün kültüründen başlayıp günümüze kadar varlığını sürdüren komünal-toplumsal değerleri ifade eder. Bugün egemen

sistem tarafından ezilen cinsiyet, sömürülen kimlikler, kültürler, emekçiler vb. demokratik uygarlığın bileşenleridir.

1- Modernite tüm insanlık değerlerinin Avrupa'daki yükselişidir

Modernite, tarihin Batı Avrupa'da 16. yüzyılla beraber büyüyen kısmıdır, 16. yüzyıldan günümüze kadar Batı Avrupa merkezli gelişen uygarlıktır. Bu uygarlığın üç temel ögesi vardır: Rönesans, Reformasyon, Aydınlanma. Ortadoğu'daki hegemonya bu kavramlar çerçevesinde Batı Avrupa tarafından devralınmıştır. Batı Avrupa İslam çağını sona erdirerek bir yandan Endülüs'teki İslam'ı fiziki olarak tasfiye eder, diğer yandan da Osmanlı'ya karşı Karlofça Anlaşması ile 18. yüzyılın başlarında Osmanlı'yı Viyana kapısından Balkanlara ve Anadolu'ya doğru ilerletir. Sonuç, Avrupa merkezli modernitenin kesinleşmesidir. Çağ artık Batı Avrupa veya doğrudan Avrupa çağıdır. Yeniden doğuş anlamındaki Rönesans, dinde Reform, bilim ve felsefi devrim denilen Aydınlanma çağı ile modernite şekillenir.

Avrupa modernitesi şehirleşme, endüstrileşme, teknikleşme, bilim ve aydınlanmanın hepsini içerir, ama asla kapitalizmi içermez. Moderniteyi kapitalizm ve burjuvazi kavramlarıyla aynılaştırmak ciddi bir anlam karmaşasına yol açar. Tüm diğer kavramlar ana kavramlar tarafından saptırılarak karmaşık hale getirildiğinden sosyal bilimlerin alanı büyük bir keşmekeşe dönüştürülmüştür. Bu karmaşayı ortadan kaldırmak için bu kavramları yeniden tanımlamak gerekir.

Modernite kapitalizm değildir ve burjuvazi ile eşitlenemez. Modernite, insanlık tarihinin bütün birikimlerinin Avrupa'daki bölümüdür. Dikkat edilirse Batı Avrupa'daki modernite tüm insanlık tarihini yeniden yazdı, hem de bilimsel yanı ağır basan felsefeyi kurgulayarak. Hatta tüm felsefeleri özetleyerek, tekniği yeniden özümseyerek, muazzam bir büyümeyle ve bilimi yeniden bir paradigma temeline kavuşturarak büyük bir açılım sağladı.

Kapitalizm ve piyasa ilişkisi çarpıtılarak birbirine indirgenmiştir. Öncelikle belirtmek gerekir ki, kapitalizm pazar-piyasa değildir, sosyalist pazar diye bir gerçeklik vardır. Burjuvaziyi oluşturan tüm unsurlar kastik yapıyı ifade etmez, bundan dolayı da kapitalizm burjuvazi değildir. Küçük burjuvazi dediğimiz zanaatkâr, esnaf, küçük mülk sahipleri, bürokrasi gibi kesimler kapitalizmin kastik unsurları olarak tanımlanamazlar. Burada önemli olan, kastik katillerin nasıl sınıflaştıklarıdır. Kastik unsurun kendini sınıflaştırmasında ve kurumsallaştırmasında büyük bir hile var. Bu küçük oligarşik güruh dünya nüfusunun %1'i olup gelirin %99'unu alan kesimdir. Bu durum her şeyi ifade eder, ancak sosyoloji bunu tanımlamaz. Burada yaptığımız, kastik yapıyı tanıma kavuşturarak sınıf olgusunu doğru çözümlemektir.

Platon da kastik unsurun aristokrasi adı altında vücut bulduğunu veya kastik izlerin aristokraside var olduğunu fark etmiştir. Sorulması gereken soru "Kastik unsur aristokraside nasıl dönüşür?" sorusudur. Platon bu soruya 'Devlet' kitabıyla yanıt verir. Kastın aristokraside dönüştüğünü, kastik yönetim yerine devlet yönetiminin inşa edildiğini ortaya koyar. Bu ayrımlar çok önemlidir. Reel-sosyalizm sınıf ve proletarya kavramlarını çokça kullandı, ama bu kavramlar gerçeğin izahında zayıf kalmıştır. Frankfurt Okulu sınıfçılık konusunda çeşitli haklı eleştiriler geliştirmiştir. Bu manifesto ile geliştirilen yeni kavram seti hem pratiğe yansiyacak hem de tarihsel olarak yaşanan muğlaklığı ortadan kaldıracaktır. Gramsci ve Negri'nin çözemediği, çağın filozoflarından Zizek'in ve Badiou'nun çözüm aradığı sorunlara yeni kavram setiyle yanıt oluşturulmaya çalışılmaktadır.

Kapitalist kastik burjuvazi toplumu komünaliteden devraldı. Bu nedenle ortaçağdaki komün de eşittir burjuvazi değildir. Hatta ondan sonra Avrupa'da gelişen sivil toplum, eşittir burjuvazi değildir; tam tersine halktır ve giderek bu halktan bir uluslaşma ortaya çıkmıştır. Henüz ortada bir burjuvazi ve kapitalizm yoktur. Zaten

reel-sosyalizmin yaptığı en önemli hata, ulusun doğuşunu tamamen burjuvaziye mal edip ulusu kapitalist sistemin bir yaratımı olarak düşünmesidir. Ulus, modernitenin bir kavramıdır, burjuvazinin yarattığı bir kavram değildir. Burjuvazi gerçek komünal özellikleri parçalar, çarpıtır ve toplumsal eşitsizlikleri gizler. Burjuvazinin ulus anlayışı, sömürü ilişkisini gizleyen ideolojik bir araç temelindedir. "Ortak çıkarlar" söylemiyle toplumu aldatmaya çalışır. Demek ki ulus eşittir burjuvazi değildir, tam tersine burjuvazi ulusu çarpıtır. Kapitalizm bunu faşizme kadar taşır.

Ulus, modern dönemin toplumdur. Modernitenin toplumsal formasyonu ulus toplumu şeklindedir. Ulusun ortaçağ formu milliyettir. Ortadoğu'da milliyetin gelişmesi İslam devrimi ile olmuştur. Kabile toplumundan ümmete, diğer deyişle milliyete geçiş İslamiyet'tedir. Arapça'da "millet" "din" demektir, bir anlamda kastedilen İslam'dır. Ortaçağda Muhammedî çıkış sürecinden 16. yüzyıla kadar yaklaşık bin yıllık hegemonik çağda dünyanın büyük bir kısmına ümmetçilik hâkim olmuştur. Başta Araplar olmak üzere Türkler, Kürtler, Farslar, Çin ve Avrupa'ya kadar bu toplumsal form damgasını vurmuştur. Özcesi milliyetler çağı başlamıştır.

Milliyetten ulusa geçiş Avrupa uygarlığının eseridir. Avrupa uygarlığı 16. yüzyıldan itibaren hegemonik karakter kazanan bir toplum biçimidir. Milliyetten ulusa dönüşen yeni toplumsal formun ekonomisi, bilimi, duyguları, edebiyatı ve felsefesi ağırlıklı olarak Avrupa'da gelişmiştir. Örneğin Hegel büyük bir açılım sağlamıştır. Edebiyattaki yansımalarını en iyi haliyle Rus edebiyatında görürüz. Uluslar kendi edebiyatlarını yazmaya başlar. Tıpkı ulus gibi, pazar da eşittir kapitalizm değildir, dolayısıyla edebiyat gibi burjuvazinin eseri değildir. Pazar ekonomisini toplumsal doğanın başlangıcına kadar götürebiliriz. Bu gelişmeler içinde ulus doğmuştur. Dolayısıyla bunu burjuvaziyle, kapitalizmle eşitlemenin büyük bir yanlışlık olduğu ortaya çıkmıştır. Bu kavramsallaştırmayla birlikte kapitalist moderniteye geçilir.

Avrupa modernitesi ile ayırtırdığımız kapitalist modernitenin doğuşunu uygarlığın doğuşuna dayandırabiliriz. Uygarlığı doğuran Toros-Zagros etekleridir, ama beşiklik eden coğrafya Aşağı Mezopotamya'dır. Devletli uygarlığın ilk büyük temsilcisi Sümerlerdir. Uygarlık esas patlamayı Aşağı Mezopotamya'da yapmıştır. En önemlisi devletleşme Aşağı Mezopotamya'da gerçekleşmiştir, ama onu doğuran tüm unsurlar Toros-Zagros eteklerinde hazırlanmıştır.

İlkçağ önemli oranda Sümer etkisi taşır. Sümerlerin de Göbeklitepe kültürünün etkisini taşıdığı açıktır. Bu kültür aynı zamanda devletli uygarlığın başlangıcıdır. Yazıdan tekerleğe, sulamadan kent, sınıf ve devlete kadar ne kadar Sümer ne kadar Göbeklitepe kültürünün yaratıcısıdır, bunlar tartışılmalıya değer. Göbeklitepe kültürü ortalama M.Ö. 15000-12000 yıllarına dayanır. Uygarlığın Sümer aşaması M.Ö. 5000-4000'lere dayanır ve klasik uygarlık çağının başlangıcı sayılan Med-Pers döneminde sona erer. Bir başka ifadeyle, Göbeklitepe ve Sümerler antik çağ uygarlığı olurken Med-Persler klasik çağ uygarlığına geçişin başlangıcını ifade eder. Antik çağ uygarlığı, Med-Perslerin M.Ö. 612'de Asurları yıkmasıyla sona erer. İki uygarlık arasındaki temel fark, antik çağ uygarlığı büyük oranda kastik yapının damgasını taşıyan tanrı-kral sistemine dayanırken, Med-Pers uygarlığı ise aristokrasinin damga vurduğu uygarlıktır. Med-Pers İmparatorluğu, İskender önderliğindeki Grek uygarlığının Hindistan'a kadar olan alanları işgaliyle sona erer.

Uygarlığın ilkçağ aşaması oldukça önemlidir ve bu aşama da uygarlığın doğuş yeri olan Mezopotamya'dan taşınmıştır. Bunun bir de Mısır, Hindistan, Girit, Hitit, Kelt, İskit ve Çin kolları vardır. İlkçağ uygarlığının en az 3000 yıllık tarihi vardır. İlkçağ uygarlığının kastik özellikleri belirgindir. M.Ö. 3000-2000 yıllarında esasta bir karşı devrim olan "aristokratik sistem" ortaya çıkar. Kastik uygarlığın ve neolitiğin Toros-Zagros eteklerinde doğması gibi aristokratik sistemin de kaynağı Toros-Zagros etekleridir. Bu da Mezopotamya ağırlıklı büyük tarihi başlatan, çıkıştan kopuşu sağlayan devrimdir. Uygarlıktaki çıkışı ve kopuşu yaratan, Grek yarımadasındaki o bildiğimiz felsefi devrimi yapan büyük filozof Aristo'nun bizzat yetiştirdiği Büyük İskender'dir. Granikos Savaşı'ndan Hindistan'daki son savaşına kadar da Büyük İskender'in bu çabası devam eder.

Ardından bir geçiş süreci yaşanır. Bu süreç Helen süreci denir. Doğu-Batı medeniyetlerinin karışmasını ifade eder. İskender yaptığı işin o kadar bilincindedir ki, on bin Helen askerini

on bin Pers kadınıyla evlendirir. Kendisi de benzer evlilik yapar. Helen dönemi bir geçiş aşamasıdır ve Doğu-Batı sentezi olarak işlev görür. Helen uygarlığı yaklaşık üç yüzyıl sürer ve Batı yükselişi başlar. Roma bu yükselişi bin yıl devam ettirir.

Roma bugünkü Batı medeniyetinin bütün temel taşlarını döşemiştir. Rönesans, bugünkü İtalya öncülüğünde Batı Avrupa'da gelişir. Buna Cenova, Venedik ve Floransa öncülük eder. Daha sonra Amsterdam'a taşınır; son olarak 1500'lerde Londra'ya taşınır. Böylece Atlas Okyanusu kıyısında yeşeren bir uygarlık haline gelir. Kısmen Doğu Akdeniz'de, ağırlıklı olarak da Batı Avrupa'da somutlaşır. Daha önce Mısır'da, İndus vadisinde, Mezopotamya'da Dicle-Fırat havzasında ve Basra Körfezi'ndeki uygarlıkların gelişimi gibi Batı Avrupa'da da gelişme şansı bulur, M.S. 1500'lerde de kesinleşir.

Peki, Batı Avrupa uygarlığını besleyen kaynaklar nelerdir?

Unutmamak gerekir ki, Doğu uygarlığının bütün mirası Batı'ya, diğer deyişle Avrupa kıtasına taşınmıştır. Örneğin meşhur seyyah Marco Polo 1270'lerde Çin'e gitmiş, Çin hanedanına vezirlik yapmış ve oradan aldıklarını da İtalya'ya getirmiştir. Benzer seyyahlar Anadolu ve Mezopotamya'da çokça gezmişler, buradan aldıklarını İtalya'ya taşımışlardır. Haçlı Seferleri de benzer bir rol oynamıştır. Teknikten denizcilik yöntemlerine kadar, bilimden şehirleşmeye, ekonomiden felsefeye hatta dine kadar Orta-doğu'da ne varsa Batı'ya taşımışlardır.

Hristiyanlık bir Ortadoğu dinidir. Musevilerin Roma ile yaygın bir ticari alışverişleri olmuştur. Hatta Müslümanlar 700'lerden itibaren yaklaşık 750 yıl İspanya'nın Endülüs bölgesinde bir uygarlık yaratmışlardır. Avrupa direkt Endülüs'ten yararlanır. Tüm uygarlık değerleri Anadolu Selçuklu ve Osmanlı üzerinden Balkanlara kadar Avrupa'ya taşınmıştır. Cengizhan, Karadeniz üzerinden Polonya'ya, oradan Avrupa'ya taşımıştır. Avrupa'daki birçok uygarlık yaratımı tamamen Doğu'dan taşınmıştır.

Ortadoğu'dan Avrupa'ya taşınan uygarlık sisteminin en güçlü dayanaklarından biri İslam uygarlığıdır. İslam uygarlığı bir medenileşmedir. Medine, Arapçada kent demektir. Bugünkü Medine'nin adı İslamiyet'ten önce Yesrib'tir. Arap yarımadasındaki medenileşmeyi yükselişe çıkardığı için Yesrib'in adı Medine olarak değiştirilmiştir. Bu da Arapları dönemin öncüsü kılar. Bu çağ, ilkçağ ile yeniçağ arasında bir köprü rolü oynar. Adına da ortaçağ denir. Ortaçağ kesin İslam imzalıdır. M.S. 600'den 1.600'lere kadar yaklaşık bin yıl, küresel çapta İslam'ın damgasını taşır. Bu bir aşamadır. Hz. Muhammed'in dini yönünden felsefi yönüne kadar doğru çözümlenmesi önemlidir. İslam dini ilkçağlardan Hristiyanlık ve Museviliğe kadar tüm dönemlerin hepsinin bir sentezidir. Peygamberin kendisinin söylediği "Ben, son peygamberim" sözlerinin anlamı şudur: Din çağı bitiyor. Ve dinin bittiği, dinsel dönemin noktalandığı yerde İslam vardır. Son peygamber de Hz. Muhammed oluyor.

Gerçekte dini düşünce ve dini uygarlık dönemi kapanır. Dini uygarlığın en yüksek aşaması Şam merkezli Muaviye önderliğindeki Emeviler sürecidir. Aynı zamanda İslam'da felsefe çağının da yükselişe geçtiğinden söz edilebilir. İslam, İbrahimi dinlerin son hamlesidir. Muaviye önderliğinde yükselişe geçen İslam 1492'de İspanya'da sona erer. Benzer bir durum Osmanlı için de geçerlidir. İslam Osmanlı ile ömrünü uzatmak istemiştir. Osmanlı'nın Viyana önlerindeki yenilgisi aslında İslam'ın yenilgisidir. Ve bunu sağlayan ise Batı modernitesidir. Nasıl ki ilkçağ, Yunan felsefesi, silah teknolojisi ve bilim ile kapatıldıysa; Batı'daki bilim ve felsefe de İslam'dan esinlenen Hristiyanlığı reformdan geçirerek İslam ortaçağını kapatmıştır. Nietzsche "Tanrı öldü" derken anlatmak istediği tek tanrı düşüncesinin ölümdür. Ve sonuç İslam'ın yenilgisidir. Bunu sağlayan da felsefi düşünce, bilimsel üstünlük ve tekniktir.

Uygarlığın birinci dönüşümü Ortadoğu'nun, ikinci dönüşümü Atina ve Roma'nın yaptığı dönüşümdür. Üçüncü büyük dönüşüm özellikle İslam üzerinden devralsıkları kültürü yenileyip büyük bir dönüşüme uğratmaları neticesinde Batı uygarlığının doğuşu ile yaşanır. Buna da "modernite" demekteyiz.

2- Kapitalizm ve reel-sosyalizm

Kapitalist modernite Hollanda ve İngiltere'nin öncülüğü ettiği çete faaliyetidir, soygunculuk ve talancılıktır. Gambot denilen İngiliz korsan gemileriyle, deniz yoluyla İngiltere'ye sermaye taşır, bu da kapitalizm dediğimiz sistemi doğurur. Tarihe baktığımız zaman 16. yüzyıldan gün-

“

Kapitalist kastik burjuvazi toplumu komünaliteden devraldı.

Bu nedenle ortaçağdaki komün de eşittir burjuvazi değildir.

Hatta ondan sonra Avrupa'da gelişen sivil toplum, eşittir burjuvazi değildir; tam tersine halktır ve giderek bu halktan bir uluslaşma ortaya çıkmıştır. Henüz ortada bir burjuvazi ve kapitalizm yoktur.

Zaten reel-sosyalizmin yaptığı en önemli hata, ulusun doğuşunu tamamen burjuvaziye mal edip ulusu kapitalist sistemin bir yaratımı olarak düşünmesidir. Ulus, modernitenin bir kavramıdır, burjuvazinin yarattığı bir kavram değildir.”

müze kadar üstünlüğü elinde tutan sistem olduğunu görürüz. Anglo-Sakson sistemi dediğimiz çeteciliğin talancılığı, günümüzde bile devam etmektedir. Dikkat edilirse bu bir soygun ve talan düzenidir. Fakat kendini meşrulaştırmak için modernite kılıfına bürünmüştür. Modern çağın meşruiyet kılıfı ile kendini kaplamıştır. Doğarken kendisini adeta modernite doğmuş gibi yansıtır. Kapitalist çete, modernitenin maskelerini takmıştır. Rönesans, reformasyon ve aydınlanma süreçlerini maske olarak kullanmış ve kendini gizlemiştir. Talancı olmadığını, tam tersine rönesansı, reformu ve aydınlanmayı yarattığını iddia etmiştir. Özü öyle olmamasına rağmen maskesini konuşturmuştur.

Kapitalizm önceki bölümlerde ele alınan kastik katil sistemin güncel halidir. Bu da hem çok iddialıdır hem de tartışılması gereken bir tespittir. 'Kastik unsur M.Ö. 15000'lerde Göbeklitepe'de mi örgüt haline gelecek kendi uygarlığını yarattı?' sorusu araştırılmaya değer bir konudur. Kastın izleri ortadadır. Hindistan'dan Çin'e, oradan Amerika'ya her tarafta bu kastik katilin izleri vardır.

Sümer, Mısır ve Çin'i, Göbeklitepe sonrası gelişen dönemin bir devamı olarak değerlendirmek lazım. Göbeklitepe ve sonrasında yaşananlar Sümer ve Mısır'da yazıya, sisteme, şehir devletine dönüşmüştür. Bunlara gereğinden fazla bir rol biçilmemelidir. Aristokratik hamlenin son aşaması Greko-Romen aşamasıdır. Çok büyük, önemli ve etkili bir aşamadır. Felsefik düşünce tarzının ve aklın gelişmesiyle birlikte akla dayalı devletin geliştirilmesi olarak ele alınabilir. Kastik zihniyete dayalı devlet anlayışının aşılmasıdır. Dicle-Fırat kıyılarında bu kastik yapı binlerce yıl yaşadı. Nil deltasında en az üç bin yıl yaşadı. Çin'de M.Ö. 1500'lerden M.Ö. 500'lere kadar yaşadı. Hindistan'da da aynı durum söz konusu ve halen kastik izler varlığını korumaktadır.

İlk uygarlığın doğduğu sistem de Sümer kraları da hanedan da kastiktir. Bu öyle bir yapıdır ki biri öldüğünde, kendisiyle birlikte bütün refakatçileri onunla yer altına gömülür. Ünlü arkeolog Samuel Kramer "Ur" sitesinde kazı yapmış ve bu kazılar neticesinde; kral ölünce maiyetinin de onunla birlikte gömüldüğünü görmüştür. Cariyelerin hepsi canlı kralın yanı başına gömülür. Öyle ki bu mezarda kralın arabası bile vardır. Arkeolog bunları görünce dehşete kapılır, düşünün diri diri gömülen 600, 700 kişilik bir maiyet! İşte, kralın uzantısı olarak görülenler kral öldüğü zaman onunla birlikte diri diri mezarı gömülür. Kastik katil dediğimiz yapı budur, böyle bir sistemdir. Maiyetinin canı var mı, yok mu hiç önemli değil, değerli değil. Onlar kralın bir parçası. Hiçbiri de öyle, "canım acıyor" demez, diyemez. Osmanlı saraylarındaki kardeş katilliği de bununla ilgilidir. Padişah oğlunu bile öldürür. Üçüncü Mehmet, oğlu ve çoğu çocuk olan iktidar adayı 18 akrabasını hiç gözünü kırpmadan öldürtür. Kanuni Süleyman, şehzade Mustafa'yı acımasızca öldürür. Tüm bunlar kastik katil uygulamalarıdır.

Toros-Zagros eteklerindeki aristokrasinin doğuşu çok ilginçtir. Biz de bu konuya ilgi duyup araştırdık, gördük ki aristokrasi de neolitiğin doğduğu yerde Toros-Zagros'un iç eteklerinde ya da üstündeki tepelerde doğmuş. Bugün bile bunun izlerini görmekteyiz. Peki, kasttan sınıf türediği zaman ne olur? Bu soruya aristokratik sistemle cevap verilebilir. Evet, aristokrasi tarihsel bir kurumlaşma, bir yenilik, ama çok iyi bilmekteyiz ki bunların ataları da hep kastik katil, tanrı kral. Nereye bakarsak bakalım bunu görürüz.

Neden kastik yapılar aristokrat sınıfı olma ihtiyacı duydular? Birinci neden nüfuslarının çoğalması, ikincisi olanak ve zenginliklerin artmasıdır. Kasta elit de diyebiliriz. Aslında elit kavramıyla bizzat kast anlatılmak istenmiştir. Meşhur "Seçkinler" teorisinin yazarı V. Pareto, elit kavramı üzerinden tarihsel anlatı yapar ve "Tarih elitlerin kendi arasındaki çatışmasıdır" der. Sınıf savaşımı yerine, elit savaşımı kavramını

getirir ki bize göre de bu daha doğrudur. Ama tabii bizim gibi böyle kastik katil demez, elit diyerek yüceltir, farkımız budur. Marks nasıl sınıfı yüceltirse, o da eliti yüceltir.

Elit halen var, kapitalizmde bu çok belirgindir ama temelini biraz eşelersen bir katiller grubunu ancak ortaya çıkartabilirsiniz. Burada şu soruya da cevap vermek gerekir: Sınıf ile kast arasındaki farkı nasıl anlamalıyız? Tarihsel sosyolojinin yanıt bulması gereken bu sorunun cevabı tartışmaya açıktır. Kast, katı kurallara dayalı, esnek olmayan, tanrısal güce dayanarak kendisini yapılandıran, çiplak zor ve şiddetle ortaya çıkan, kaskatı bir hiyerarşik ilişki biçimine dayanan yapıdır. Kasttan çok sonra ama yine kastik yapıdan doğan sınıf ise daha esnek, geçirgen, norm kazanmış bir yapıdır. Eğer tarih bu sosyolojik gerçeklikten uzak ele alınıp sınıflar savaşımı olarak tanımlanırsa, toplumsal gerçekliğin üstüne perde çekilmiş olunur.

Bu hataya en fazla düşen de Marks olmuştur. Marks tarihte kastik yapıyı yeterince görememiş ve sınıf tanımını da tarihsel gerçekliğe oturtmamıştır. Marksist teoride çokça dillendirilen "Artı değer", "ücret, rant" gibi kavramlar İngiliz ekonomi-politiğinin icatlarıdır. Burada yapılan gaspı, tecavüzü, sömürüyü bilimsel kavramlarla meşrulaştırmadı. Bizim sorun yaptığımız da budur. Kapitalizm gasp, talan, sömürü, yağma, savaşlarla doğdu. Ulus-devlet başından sonuna kadar savaş demektir. Savaşla doğmayan, savaşla yıkılmayan tek bir ulus-devlet yok gibidir. Ulus-devlet baştan ayağa şiddet ürünüdür ve şiddetli meslek edinen dar kesime de elit adı verilir. Oysa o da bir kastik unsurdur. Söz konusu elitler şiddete başvurmaksızın ayakta dahi kalamayacağından modern kastik katil, sömürü kapasitesini askeri yöntemlerle artırır. Sosyologların bu tarihsel hakikati doğru görememeleriye hayret verici bir durumdur. Bu yaklaşım iktidar-bilgi hiyerarşisiyle bağlantılıdır. Bu hiyerarşiye göre 'bilgi güçtür, bilgi gücün yanında olur, ona hizmet eder'. Bugün de kapitalist modernite ölçeğinde böyledir. Akademiye kim sahipse, bilginin sahibi de odur.

Aristokrasi ve kast farkını nasıl ortaya koyacağız? Aristokrasi, kasta nazaran daha organize bir kurumlaşma ve yaygın bir tabakalaşmayı temsil eder. Kastik katil grubu gizli, maskeli ve vurucudur. Bir de yamyamlığa daha yakındır. Aristokraside yamyamlık yoktur ama kastik unsurlar yamyamlık yapar. Kastiklerin böyle canavarlıkları da söz konusudur. Bir de elit denir ancak her çağın kendi elitleri vardır. Kast ile elit tamamen özdeş değildir. Entelektüeller de birer elitlerdir; hanedanlar, sağlıkçılar, eğitimciler de elit olabilir. O açıdan elit kavramı yetersiz kalır. Doğru kavramı geliştirerek adını sermaye değil de kastik katil topluluk veya kastik topluluğu olarak tartışmaya açmaktayız. Bu konunun birçok tartışmaya yol açacağı kesindir. Sosyologların, özdele de Marksistlerin konuya dair tartışmaları önemli olacaktır.

Toplumu toplum olmaktan çıkaran tüm sorunların kaynağı kastik yapıdır. Marks bunu kapitalist sermayeye bağlar. "Çelişkileri açığa vuruyorum" demesine rağmen, bu tarihsel gerçeği örtbas etmiş, hatta politikadan soyutlayarak anlatmıştır. Elbette bunu bilmeden yapmıştır. Anarşistler de bunu söylemiştir ve hiç de haksız değildirlere. Bu anlatımın daha da gelişmesi, tarihsel materyalizmin böyle bir anlatıma kavuşması gerekli ve anlamlıdır.

Bir kapitalisti düşünelim, gece gündüz ne yapar? Savaşı büyük oranda onlar planlar ve başlatır. Birinci Dünya Savaşı, kapitalizmin yaşadığı bunalımın ve sermayenin dar boğazının bir sonucudur. 1929 bunalımı ve diğer savaşlarda yaşadığı gibi. Sosyoloji bunu izah etmelidir. Tarihsel sosyoloji yaparak, tarihsel gerçekliğe hakikat kazandırmaktayız. Budha der ki "sırtındaki hançeri çıkartmadan, farklı bir şeyle ilgilenemezsin" Bizim sosyolojimiz de bunun gibidir. Kastik katilin toplumun sırtına sapladığı hançeri çıkartmadan hiçbir toplumsal sorun çözülemez.

Zaten sosyoloji topluma ilgili her şeyi yazamaz ve buna imkân da yoktur. Mevcut sosyolojiye ilginin geliştirilmeyişi de bununla ilgilidir. Toplumla ilgili çok şey anlatırlar ama özünde hiçbir şey anlatılmaz.

Kastik katil baştan sona her şeyi yapan güçtür. Bu tanım istismara da açıktır, ancak bilinçli olarak bu kavramı sürekli tekrarlıyoruz ve kavramın sınıfla bağına kurmaktayız. Sınıf gerçeği var, ama o da kastın daha da kurumlaşmış, canilikleri çok olan, uyarlanmış ve kurumsal halidir. Bu nedenle aristokratik 'devrim' çok önemlidir. Aristokrasinin oluşması bütün ilk ve ortaçağdaki motorun oluşmasıdır. "Sınıf savaşı" tespiti yanlış değil, ancak izah etmekten uzaktır. Kastik unsur, aristokrasi şahsında biçim değiştirmiş ve kendisini kamufle etmiştir. Aristokrasi kastın tarihsel birikimine dayanarak onu farklı kılıp genişletir. Bu sınıf, kastın daha tehlikeli, daha genel hükmetme biçimi haline gelir. Kastik gruptan bağımsız gelişmez.

Bu aristokratik sistem dünya çapında köklü olarak yayıldı, birçok toplumsal gerçeklik de yarattı. Tek tanrılı din, tunç silahları, iki tekerlekli atlı savaş arabası gibi savaş teknolojilerinden günümüze kadarki birçok gelişme aristokratik dönemin eseridir. Kendi kölesi olarak serf de geliştirdi. Tabii bunların hepsi büyük gelişmelere ve savaşlara yol açtı. Kastik katil bir avcı gibidir, aristokrasi de bunu kurumlaştırmış hem ideolojisini hem de uygulamasını geliştirmiştir.

Aristokrasinin içinde örtülü kastik zihniyet ve irade var. Esas olarak aristokrasi kastik katilin yeni halidir. Kastik katili güncel haliyle tanımlamaya ve nitelendirmeye çalışmaktayız. Kastik katilin güncel olanını da bir katil olma ihtimali yüksektir. İstisnalar olabilir ancak özü tarihin başlangıcından beri böyledir. Avcı kulübünden beri süregelen, bitmeyen ve tarihin tüm dönemlerine damgasını vurmuş olan bir dehşet var. Başka türlü savaşları izah edemezsiniz, bunca talanı, bu korkunç köleliği, kadınların mevcut halini anlatamazsınız. Bu çaresiz halkı, köylüyü, serfi, proleterleri anlatamazsınız. Tüm bunlar ancak bu kastik katil adlandırmasıyla ve yorumuyla izah edilebilir. Tarih boyunca yaşanan savaşları göz önüne getirin; hiçbir hayvan türünde böyle bir savaş ve talan yoktur.

Marks bunu, tarihin bir ilerlemesi biçiminde anlatır, oysa bu bir ilerleme değildir. Bu, katil grubun toplumu derinden yarması hem de büyük bir cinayet halinde yarmasıdır. Dinde bile Habil-Kabil meselesi ile yer alır. Dinler, bu gerçeği böyle anlatmak ister. Din kastik katil yorumunu daha açık anlatır. Tek tanrılı dinler, bu gerçeğe gözünü kapatmamıştır. Tek tanrılı dinlerde peygamberlik kurumunu yüceltilir, bu yolla kastik katil de sınırlandırılmaya çalışılır. Yine de din, kastik katili yeterince sınırlandırmayı başaramaz, sadece reforme eder. Ama insanlar bunu unutmaz. Halen peygamber deyiş dururlar. Musa'sı, Yusuf'u, Yakup'u, Hermes'i bunların hepsi Mısır saraylarındaki peygamberlerdir ve yaptıkları en temel şey firavunu sınırlamaktır. Aristokrasinin yüceltilmesinin kastik unsuru sınırlandırma amacı taşıdığı bir göstergesi de budur.

Kapitalist kastik katilin nasıl ortaya çıktığı açıklığa kavuşturulmalıdır. İngiltere adası, önce bir korsanlar adası olduğundan buradan kastik bir grubun kapitalistleştiği, en iyi teknolojiyi kullandığı açıktır. Korsanlar hep ada içinde hareket eder, bir de en gelişkin silah tekniği bunların elindedir ve bunların ikisi de İngiltere'de var. Bu kapitalizm modern sınıf denilen burjuvaziden türer. Nasıl aristokrasi kastik katillerden türemişse, burjuvazi de biraz aristokrasiden, ama asıl olarak örtülü kastik katillerden türemiştir. Burjuvazi de yaratıcı bir sınıf değildir. Bu teknik ve bilimsel başarılar, burjuva işi değildir. Burjuvazi örtülü kastik katillerden türemiştir. Marks'ın burjuva öyküsü, bakış açılarını oldukça ters çevirmiştir, çarpıtmıştır. Genelde kapitalizmi bilimselleştirir; özde de 'sınıfı' ve 'artı değeri' bilim olarak adlandırır. Bu yaklaşımın korsanı ve katili örtbas etmek olduğu ve bilimsellik adına İngiliz ekonomi-politiğinin tuzağına düşmek anlamına geldiği açıktır. Önder Abdullah Öcalan'ın dile getirdiği 'bilimcilik bir hastalıktır' tespiti bu doğrultuda ele alınmayı gerektirir.

Eleştiriye buradan yapınca, bu kapitalist guruh biraz daha doğru tanımlanacaktır. Marks'ın yaptığı gibi işte 'sermaye birikimi', Lenin'in yaptığı gibi 'son aşama emperyalizm' adlandırmaları artık fazla açıklayıcı değildir. Ulus-devleti, bunun için birinci sraya koyduk. Bu kastik katilin ulus-devlete ihtiyaç duyması çok öğreticidir. Bu defa kastik katil kendini ulus-devlet kılıfıyla sahnelenmiştir ve bu sahnelenmesi de sonuç almıştır. Beş yüz yıldan beri büyük bir ahtapot gibi gelişmesi, ulus-devlet haliyle mümkün olmuştur.

Ulus-devletle modernite arasında sıkı bir ilişki var. Kapitalist modernite kavramı tam burada yanlış anlaşılmalı; neredeyse elverişli sıfat haline gelen 'modern kapitalist sınıf' veya 'kapitalist modernite' adlandırmasını biz de çok kullandık, fakat kapitalistler için en uygun sıfat 'kastik katil'dir. Modern de olabilirler ancak bu kastik katil sıfatını ortadan kaldırmaz. Katiller normal kıyafet giyerek toplumun içinde dolaşırlar, bunlar da öyledir. Modern kapitalizmin şimdiye kadar böyle anlatılmaması, modernlik örtüsünün bilim insanları üzerinde de ne kadar etkili olduğunu gösterir. Kastik katillerin entelektüelleri kendi saraylarına bağlaması incelemeye değerdir. Dolayısıyla kapitalist modernite kavramını bu yorum temelinde kabul etmeliyiz. Marks'ın düştüğü hataya düşmemek için kapitalist modernite kavramını çerçevesini doğru çizerek kullanmaktayız.

Dicle-Fırat havzasında yaşanan karşı-devrim niteliğindeki aristokratik sistem, kastik yapıda bir kopuş yarattı. Ki, kastik yapının doğduğu alan bu coğrafyadır. Aristokratik sistemle kastik yapı burada dönüşüme zorlanmıştır. Pers İmparatorluğu döneminde kastik yapının kalıntıları halen sürse bile, Greklerdeki felsefi devrimin ardından gelişen devlet teorisinin etkisiyle rasyonel ve aristokratik bir devlet modeli ortaya çıktı. Kapitalizmin ve burjuvazinin ilk izleri burada da vardır. Ancak beşikten dışarıya doğru yeni bir yayılma, kayma durumu söz konusudur. Bu gelişmeler İslam Ortaçağını tamamen etkisine almıştır. Ticaret, bilim, devlet düşüncesi, şehirleşme, denizcilik ve diğer tüm gelişmeler Batı'ya taşınmıştır. Burada bir sentez yapılır ve bu sentez moderniteye yol açar; kapitalizm ise bunun içini oyar.

Tüm bunlar kastik katilin tarihsel seyrinde rol oynamıştır. Roma imparatorları önemli oranda kastik niteliklere sahiptir. Sezar ve İskender'in kendilerine insan mı yoksa tanrı mı denilmesi gerektiği konusunda bir karar vermemeleri de kastik ideolojinin üç örneğidir. Sezar tanrılaştırılır, ki zaten muhafazakârlık da öyle bir şeydir. Moğollar büyük oranda kasttır.

Avcı kulübünden beri süregelen, bitmeyen ve tarihin tüm dönemlerine damgasını vurmuş olan bir dehşet var. Başka türlü savaşları izah edemezsiniz, bunca talanı, bu korkunç köleliği, kadınların mevcut halini anlatamazsınız. Bu çaresiz halkı, köylüyü, serfi, proleterleri anlatamazsınız.

Tüm bunlar ancak bu kastik katil adlandırmasıyla ve yorumuyla izah edilebilir. Tarih boyunca yaşanan savaşları göz önüne getirin; hiçbir hayvan türünde böyle bir savaş ve talan yoktur.

Rus çarları ve Çin imparatorları da kastiktir. Afrika'da da kastik rejimler az değildir. Amerika kıtasındaki İnkaların kastik oldukları çok nettir. İnsan kurban ederler. Yılda 20 bin insanı kurban ettikleri söylenir, ki bu bir kast uygulamasıdır.

İslam kastik yapıya darbe vurmuştur. İslami çıkış, anti-kastiktir. Yunan ve Roma da kalıntısı olsa bile anti-kastiktir. Kurucularında kastik nitelikler olsa da alt yapı, bilim, siyaset, felsefe gelişkin olduğu için kast ideolojisi olan tanrı-kral kültürünü yıkmıştır. Hz. Muhammed zaten bu devrimi yapmıştır. "Kimse tanrı sıfatına ortak olamaz" demiştir. Kastik yapıya en şiddetli darbeyi vurmuştur. Tanrıya şirk koşmak mutlak ölüm demektir. Hz. Muhammed'e göre tartışılmaz tek yasa budur. Bu hem kastın etkisini taşıyor hem de kastı yok eder. Tanrı tamamen soyuttur, görünmez. Hatta kendisini tanrı-kral ilan eden derhal tasfiye eder. Tanrı-kral anlayışına öldürücü darbeyi indiren İslamiyet'tir. Bu açıdan kastik zihniyette büyük bir kırılmayı yaratır.

Kastın kalıntıları Batı kapitalistleridir. On beş bin yıllık yamyamlıktan türemiş bir kastın son temsilcileri Batı kapitalizmidir. Öyle "yaratıcı kapitalistler" olarak yaftalanması hikâyedir. Marks bu konuda büyük hata yapmıştır ve biz bunu eleştirmekteyiz. Kapitalist bilimi, sanayiye, devlete geliştiren bir yaratıcı gibi tarif etmek yerine, kastik katilin son temsilcisi olarak tanımlamak daha doğrudur.

Kastik toplumsal katillerin son örnekleri kapitalistlerdir. Onlar katildir. Kapitalistlerin ilk öncülleri İngilizlerdir. İngiliz kapitalistleri Gambotlarla korsanlık yaparak sermaye biriktirirler. İlk sermayeleri bu şekilde Gambotlarla talancılık yaparak İngiltere adasına taşırlar ve hızla kendini bir sınıfa dönüştürürler. Bu sınıfın adı da resmi burjuvazidir. Aslında her çağda kendini bir sınıfa dönüştürmeyi başarmıştır. Bunlar korsan;

yarı-kastik katil yapılarıdır. Karşılaştıklarını öldürüp servetine el koyarlar. Diğer yöntemleri de araziye "çitleme" yöntemiyle köylülerin yaşam alanlarına el koymak şeklindedir. Bu şekilde elde ettikleri toprakları zorla işletirler. Topraktan koparılan köylüler ise onlar için buralarda dokumacılık, çobanlık benzeri işlerde çalışmak zorunda bırakılır. Dokumacılık geleneksel bir yöntem iken, kapitalistler buna el koyup bir sermaye birikimi aracına dönüştürürler. Yoksa dokumacılık tekniği burada icat edilmiş değildir, dokumacılık tekniği çağlar öncesinden beri bilinmektedir.

Bu kapitalistler zor gücüyle uygarlık üretim ve değerlerini gasp etmişlerdir. Bir uygarlıksal gelişme var, ancak moderniteyi ve rönesansı kapitalizm yaratmadı, kapitalizm onları gasp etti. Gerçek budur. Reformasyonu kapitalistler değil, din adamları olan rahipler yaptı. Luther, Münzer, Kalvin gibi öncüler kapitalist değil, rahip ve komünalisttirler. Dinsel açıdan moderniteye yolu açan da bunlardır. Bilimsel-ideolojik icatlar, bilimsel keşifler kapitalizme ait değildir; neredeyse tümü yoksul esnaf ve bilim insanlarının çabasıyla ortaya çıkmıştır.

Devlet ve ulus-devlet yükselir, savaşlarda ateşli silahların kullanımı hızlanır; en önemlisi de yeni bir devlet modeli geliştirilir. Çok yüksek sesle söyleyebiliriz ki, Batı medeniyeti ulus-devletle başlar. Ulus-devlet olmadan kapitalizm başaramazdı. Bizim ulaştığımız sonuç; kapitalizm ulus-devleti doğurmaz, ulus-devlet kapitalizmi doğurur. Ulus-devlet modernitenin etrafında gelişen bir olgudur. Avrupa komünlerinin sivil topluma, sivil topluma da ulus-devlete dönüşümüyle ortaya çıkmıştır. Kapitalistler bunu da gasp etmiş, tekelleştirmiş ve faşizme kadar götürmüştür. Maalesef Stalin şahsında sosyalizm kasta kurban edilmiştir. Ulus-devlet yeterince anlaşılabilir. Oysa ulus-devlet gibi bir güç yoğunlaşması, bir güç tekeli olmadan kapitalizm gibi bir canavarı hiçbir güç yaratamazdır.

Marksizm'e tam da buradan bir eleştiri geliştirmekteyiz. Marks'ın 'Devlet' adlı kitabı en başta yazması gerekirken bunun yerine Sermayeyi yazması bir hatadır. Sermaye ilk çağda

Kapitalizm bilimi, Rönesans'ı, felsefeyi, sanatı yaratıyormuş gibi ele alır, oysa gerçek böyle değildir. Bu ele alış hem çok tehlikelidir hem de reel-sosyalizmin çöküşünün de nedenlerinden biridir. Modernitenin başlangıcı Rönesanstır, diğer ayağı Reformasyondur. Reformasyon Hristiyanlığın Katolik biçiminin kökten bir değişime uğratılmasıdır. Üçüncü ayağı bilimsel ve felsefi devrimdir. Bu üç gelişmeyle her şey kökten değişir. Bunun sonuçları, "kapitalist ekonomidir."

Kapitalizm ekonomi gibi, sermaye gibi ortaya çıksa da özünde moderniteyi kendi içinde tüketir. Batı modernitesi şu anda dahi küreseldir. Kapitalizm onun için boşaltmıştır. Marks bunu da görememiş ve karşı modernite oluşturmaya hedefleyerek bunu bir sisteme kavuşturamamıştır. Bize göre kapitalizm modernitenin içinini oymuştur. Özellikle Rönesans'ı kendi çıkarları doğrultusunda değerlendirmiştir. Reformasyon, bilim ve felsefe kapitalizmin hizmetine koşulmuştur. Kapitalist unsurlar birer hırsız, talancı, yok edici canavar gibidir. Kapitalizm moderniteyi yaratmamış; aksine modernitenin içinini boşaltmıştır.

Teorideki büyük yanlışlıkların kaynağını burada aramak gerekir. Marks da sonradan bu hatasının farkına varır. Paris Komününden aldığı derslerle dönüşüm sağlamak ister ama başaramaz. Engels çaba gösterir, Lenin "Devlet ve Devrim" eseriyile bir şeyler yapmak ister. Sovyet deneyimi geliştirilir. Bütün eleştirilere rağmen içte ve dışta zafer kazansa da, "ben uçuruma geldim" der. Bunların tümü kastik yapıyı yanlış değerlendirmeye bağlantılıdır. Reel-sosyalizmin çözülüş nedeni, kapitalizm analizinin sakat olmasıyla bağlantılıdır. Bunu aşmak zordur. Denemesi yapılmış ama başaramamıştır. Sonuçta 70 yıl sonra yaşanan büyük çöküşle teorilerinin yetersizliği kendini ortaya koymuştur. Çin'de de benzer bir durum yaşandı. Kapitalizm doğru analiz edilemezse, bu sonuç kaçınılmazdır. Üstelik milyonlarca insanın feda olması pahasına bunlar yaşanır.

Kapitalistlerin, kastik katillerin son temsilcileri olduğuna dair en ufak bir şüphe yoktur. Burada moderniteyi biraz daha geliştirmek gerekir. Kapitalist modernitenin üçayaklı olduğunu belirttik. **Birinci ayağı, toplumun yok edilmesidir.** Kapitalist toplum olamaz. Tarihsel toplum kapitalizm tarafından yok edilmiştir. Yok edilen olgu toplum iken, nasıl kapitalist sıfatı toplum için kullanılabilir? Bu da Marksizm'in çözümsüzlüğünün ve reel-sosyalizmin çöküşünün en önemli nedenidir. Gerek soykırım gerek savaşlar gerek çevre felaketleri gerek kanser uru gibi büyüyen kentler kapitalizmle ilişkilidir. Bunların hepsi toplumun durumunu ve yok edilmiş ifade eder. Demek ki "kapitalist toplum" kavramı yerine, 'kapitalizmin anti-toplumdur' denebilir. Kapitalistin işi gücü toplumu dağıtmaktır. Klandan tutalım ulus-devlete kadar her şeyi dağıtır. Kapitalist, toplum içine yerleşmiş bir vampirdir. Ulus-devleti bir katil devlet haline getirir ve eğitim, ahlak, kültür, sanat alanları başta olmak üzere toplumun her türlü uğraş sahasının içinini boşaltır. Dolayısıyla anti-toplumsaldır, hatta toplum kırıcıdır. Kapitalizm toplum değildir, toplum kırıcıdır, bir toplum jenositçisidir.

Tanımlamaları yaparken çok dikkatli, duyarlı olmak gerekir. "Kapitalist modernite" ifadesini bu tanımlamalar temelinde kayıt düşülerek kullanmak daha doğrudur. Kavram olarak "çağdaşlık" dediğimiz modernitenin üçayaklı boşaltır, kendi katil, soykırımcı emellerini ona yükler. Buna modern demek yerine, vampir demek ve modernitenin altını oyarak kendini modernite içine yerleştirmiş bir olgu olarak görmek gerekir. İşin can alıcı kısmı burasıdır. Kapitalist sıfatını veren modernitenin kendisi değil, onun içindeki kurtçuktur. Ağacın içindeki kurt ağacı kemirir ve sonuçta onu çürüterek yok eder. Modernite iyi bir şey, fakat içine giren kapitalist kurtçuk onu kemirerek sonuçta düşürdü. Şu anda modernite can çekişmektedir. "Kapitalist modernite" derken de işte bunu kastetmekteyiz. Her taraftan dökülür. En başta Avrupa'da, kapitalist merkezlerde. Finans kapital bunun son manevrasıydı. 19. yüzyıl endüstri ayağını devreye sokarak büyük bir çıkış yaptıysa da bu da doğa katliamına dönüşerek toplumun altını oydu. Günümüzde de finans kapital modernitenin altını oydu. Şimdi de işte yapay zekâ gibi yeni teknolojiler, değerli madenler, nadir elementler vesaire diyerek en kâr getiren ve toprağın kalanını da yok eden bir sistem geliştirilmektedir. Toprak diye bir şey bırakılmamakta, bir avuç altın için bir dağ yok edilmektedir.

Kapitalist modernitenin **ikinci ayağı endüstriyalizmdir.** Endüstriyalizm kapitalizmi de onun ulus-devletini de doğuran tekniktir. Dikkat çekmek istediğimiz asıl vahim konu, çok kâr

Kastik toplumsal katillerin son örnekleri kapitalistlerdir. Onlar katildir. Kapitalistlerin ilk öncüleri İngilizlerdir.

İngiliz kapitalistleri Gambotlarla korsanlık yaparak sermaye biriktirirler. İlk sermayeleri bu şekilde Gambotlarla talancılık yaparak İngiltere adasına taşırlar ve hızla kendini bir sınıfa dönüştürürler. Bu sınıfın adı da resmi burjuvazidir. Aslında her çağda kendini bir sınıfa dönüştürmeyi başarmıştır.

Bunlar korsan; yarı-kastik katil yapılarıdır. Karşılaştıklarını öldürüp servetine el koyarlar.

getirdiği için endüstriyalizmin çevreyi yok etmesine göz yumulmasıdır. Çevre felaketi bütün sınıf çelişkilerinin önüne geçti. Böyle devam ederse dünya bir çöplük haline gelecektir. Şu anda en büyük tehlike iklim felaketinden beklenmektedir. Bundan da kastik kapitalist sorumludur. Onu teşvik eden endüstriyi böyle geliştirmektedir. Geliştirilmekte olan yapay zekânın neredeyse insanı gereksiz hale getireceği belirtilmektedir. Yapay zekânın ürettiği insan, doğal insanın canına okuyacak. Bu da endüstriyalizmle bağlantılıdır. Atom, nükleer ve diğer envai çeşit silahları saymıyoruz bile. En önemlisi de bu plastikler meselesidir. Okyanusları dolduran plastikler artık toplumun yediği içtiği her şeyin içine karışmış, bütün hayatın midesi plastikle dolmuştur. Bu durum artarak devam etmektedir. Her taraf çöplük olmuş. Bir evde günlük olarak çöpe atılan plastiklerin toplamı dahi bir semtin tamamını dolduracak kadar çoktur. Yapılan ekolojik eylemler de bu tehlikeyi durdurmaya yetmemektedir. Endüstriyalizme ilişkin söylenecek şey çoktur. Yeraltını yok etti, yeryüzünü yok etti, havayı karbondioksit ile doldurdu, okyanuslar çöp doldu. Şehirler kanserojen bir etki salgılamaya devam etmektedir. Kastik katilin kâr kanunu karşısında hiç kimse durmamaktadır. Bunun yanında sanat-kültür alanı, sosyal yaşam da tümenden tehlike altındadır. Ulus-devlet modernitesi soykırımı yaratmıştır. Endüstriyalizm çevreye karşı, ulus-devlet de insana karşı soykırım suçunu işlemeye devam etmektedir.

Kapitalist modernitenin üçüncü ayağı ulus-devlet, bugünkü Batı modernitesinin belirgin ve belirleyici ayağıdır. Ulus-devlet diğer devlet biçimlerinden ayrılır. Ulus-devletin ilkçağın köle devletinden veya ortaçağın serf devletinden, diğer bir deyişle hanedan devletinden, kişi devleti denebilecek olan tanrı-kral devletinden, aristokratik devletten ayrılan yanları vardır. Aristokratik devletin teorisini Yunanlar yapmıştır. Aristokratik devlet bir devrimle kastik sistem veya kastik otoritenin yerine geçmiştir. Kast tanrı-kraldır, aristokratlar ise tanrının yardımcılarıdır. İçinde bolca kastik unsurlar bulunsa da yeni devlet hanedan devletidir, sınıf devletidir.

Uygurluğun Batı'daki Rönesans, Reformasyon ve bilim temelli dönüşümü bir Batı uygurluğunu karşımıza çıkarır. 1500'lerde bu durum tam anlamıyla somutlaşır. Bunun adı da ulus-devlet olur. Ulus-devletin ortaya çıkışı, tanrı-kral devletin, hanedan devletinin, din devletinin, hatta mitolojik devletin aşılmasıdır. Hepsini aynı şeyi ifade eder ve filozofu da Hegel'dir.

Hegel bunun bilincini geliştiren ve aynı zamanda peygamberi olan bir filozoftur. Nasıl ki ortaçağ devletin gerçek peygamberi ve filozofu Hz. Muhammed ise, modern devletin peygamberi de Hegel'dir ve bunun hakkını da vermiştir. Hegel'in devlet felsefesi ulus-devletle birlikte yaşamaktadır. Onun analizi, Grek kent devletinden Napolyon İmparatorluğuna kadar tüm iktidarsal düşünce ve yapıları kapsar. Özellikle Napolyon'u "Yer yüzüne inen tanrı" olarak tanımlaması hayli öğreticidir. Özünde tanrısallaştırdığı ulus-devlettir. Bu, tanrısallığın günümüzde ulus-devlet şahsında yaşadığı doruk aşamasıdır. Bu felsefeyle hesaplaşmak demokratik modernite güçlerinin temel görev ve sorumluluklarındandır. Ulus-devletin aşılması bu felsefeyle doğru hesaplaşmakla mümkündür.

İlkçağ devletin peygamberi ve ideoloğu Platon'dur. Modern çağda ise Hegel ulus-devletin filozofudur. Nedir bunun temel özelliği? Hanedan devleti yok, din devleti yok, şah-sultan devleti yok, kral devleti yok, çar devleti yoktur. Hepsini gitmiştir. Bunun karşısında yönetimi altına aldığı toplumun bütün bireylerinin mensubu, yurttaşı sayıldığı ulus-devlet vardır. Ulus-devlet tanımı da buradan ileri gelir. Ne kadar vatandaş varsa, hepsi devletin üyesidir. Ulus farklı, devlet farklıdır. Ulus-devlet ise ikisinin birleştirilmesinin adıdır. Ulusun ne kadar mensubu varsa hepsi devletin de üyesidir. Tabii aynı ulustan olmayan çok sayıda kişi de vardır. Bunlar da devletin üyesi sayıldığından devletin adı "ulus-devlet" olur.

Osmanlı devleti ağırlıklı olarak Osmanlı hanedanını ilgilendirirdi. Hanedan üyeleri devletin

üyeleriydi. Yeniçeriler devletin hizmetçisi ve kölesiydiler. "Yeniçeri", yeni kul, yeni köle demektir. Yeni devlet ise farklıdır. Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşunu hatırlayalım. Bütün vatandaşlar bu devletin vatandaşı olarak kabul edildi, ama hepsi "Türk" olarak tanımlandı. "Biz ulus-devlet olduk, diğerleri de bizim gibi olacak" denildi. Kürt sorunu denilen durum da bu anlayış ve yaklaşımdan doğdu.

Bir de ümmet tanımı vardır. Ümmet bütün ırkları ve milliyetleri kapsar. Türk ulus-devletinde böyle bir şey de yoktur. Diğer ırk ve milliyetler inkâr edilince sonuçta ümmet anlayışına dayalı iktidarlar oluşturulması gündeme getirildi. Bugünkü iktidarın böyle bir ideolojik temeli var. Ve bu olduğu gibi Kürt sorununa yansdı. Bu, ulus-devlet ideolojisinden çıkma arayışıdır. Boşnak, Arnavut, Çerkes olan herkesin "Türk" sayılması, tanımda yetersizlik olduğunu gösterir. Kürtler ise nüfusu fazla ve eski bir uygurluk mensubu olduklarından kendilerine Türk denilmesini kabul etmemişlerdir. Ulus-devletçiler "sen bir Türk'sün ve öyle kabul et" derler. Buna da "Türk Kürtü" ya da "Kürt kökenli Türk" derler. Bilindiği gibi bu yaklaşım da kabul görmedi. Büyük bir uygurluk kültürü nasıl olur da kendini inkâr eder? Kürt insanına Türk demekle Kürt insanının Türkleşmeyeceğini son elli yıllık mücadelede açıkça ortaya koymuştur.

Ulus-devlet daha sonra doğacak olan kapitalizm için esastır. Bunun anlaşılması hayret uyandırmaktadır. Kapitalizm gelişebilmek için zor aygıtı olarak ulus-devlete ihtiyaç duyar. Kapitalizm gibi vurguncu bir sistemi eski devlet yapılarının yürütmesi zordur. Çok geniş bir zor aygıtı lazımdır. Bir tek kapitalist, bir tek çar, bir tek tanrı-kral yoktur; çok sayıdadırlar. Bin tane devlet olmaz; olsa olsa birkaç tane ulus-devlet olabilir, o da güç tekeline sahip olmayı gerekli kılar.

Çağdaş devlet Alman, İtalyan, Fransız, İngiliz gibi uluslara bölünmüştür. Devlet artık kişilerle değil uluslarla anılmaktadır. Buna ihtiyaç duyulur. Ulusların doğuşu dahi ihtiyaçtan kaynaklanır. Söz konusu edilen kapitalist-sermaye-darın ihtiyacıdır. Vurgunu yapmak isteyenler bunlardır. Vurgun yapmak da güç gerektirir. Osmanlı, hanedan adına denedi. Mustafa Kemal ise çıkıp "ulus adına savaşıyorum" dedi, ulus olarak örgütlendiğinden halifeyi, Osmanlı'yı ve Kürt feodalleri yendi. Avrupa'da da öyle oldu. Lenin de ulus-devlet ideolojisiyle Rus çarını yendi, fakat sosyalist olduğundan darbeyi reel-sosyalizm yedi.

Faşizm ve sosyalizm konusuna biraz değinmek gerekir. Bu amaçla sosyalist devrim, sosyalist ideoloji, sosyalist gerçekleştirme, sosyalist realizasyon ve toplamda sosyalizm ile faşizm ilişkisini ele almak gerekir. Sovyetler bunu başlattı. Hatta Paris Komünü o dönemin burjuvazisini çok ür-

küttü. Kaynağını burada aramalıyız. Faşizmin çıkışının esas nedeni budur. Sosyalizm bir seçenek olarak yaşamda belirdiğinde faşizm devreye girer. Sosyalizm seçeneği doğduğunda kastik katilin kapitalist temsilcileri sistem arayışına girer, ortaya çıkan sistemin adı faşizm olur. Başlangıçta gerek duymazlar çünkü karşılarında bir tehdit görmezler. İngiltere adasında yaşananlar buna örnektir. Korsanlık, faşizmi gerektirmez. Korsanlar ya köylüleri kovarak ya da çitleme yoluyla köylülerin yaşam alanlarına el koyarak zor yoluyla toprakları işletir, köylüleri de işçileştirirler. Karşılarında bir tehdit olmadığından bu da faşizmi gerektirmez. Faşizm, ciddi ve ölümcül olarak sistemi tehdit eden durumlar söz konusu olduğunda veya bunalımlar boy verdiğinde, talan tarzı sömürülerle kastik kapitalist katillerin sistemi sürdürülemez duruma geldiğinde ve esas olarak sosyalizmin gerçekleşme tehlikesi belirdiğinde gündeme gelir.

Faşizmin simgesi bilindiği gibi "balta"dır. Roma çağındaki baltalı askerlerden esinlendiği açıktır. Faşizm baltayla insan öldürmeyi meşrulaştıran bir sistemdir. Baltayla insanı biçer, dehşet saçar. Kelime oradan gelir. Adı Nazi veya başka bir şey olabilir, fakat özü aynıdır. Neden faşizmin Birinci Dünya Savaşı sonrası devreye girdiği konusu doğru anlaşılması gereken bir konudur. Bilindiği gibi, Birinci Dünya Savaşı sürerken Sovyet sistemi doğdu. Kapitalizm şefi ve hegemon gücü olan İngiltere Mustafa Kemal ile ittifak yaptı, İran Şahıyla ve Afganistan'la ittifak yaptı, Çin'de Çan Kay Şek ile ittifak yaparak onu destekledi ve Mao'ya karşı savaştırdı. Japonya faşist bir ülke olarak doğdu, en az Alman faşizmi kadar bir Japon faşizmi vardır. Tüm bunlar İngiltere'nin Sovyetler temelinde gelişen sosyalist gelişmeye dayalı 'tehlike'yi engellemek için desteklediği ve ortaya çıkardığı rejimlerdir. Endonezya'da bir sosyalist kalkışma vardı ve en güçlü Komünist Parti oradaydı, ancak bir gecede beş yüz bin komünist katledildi. Suharto adlı general, bir gecede bu kadar komünist insanı katletti. Endonezya'daki faşizm böyle doğdu. Nereye bakarsak bakalım, Sovyetler tüm umutlarını Alman devrimine bağlamışlardı. Sovyetlerin kalıcı bir sosyalist sistem kurması, Almanya'da dört gözle bekledikleri devrime bağlı olarak ele alınmaktaydı. Bu konu Lenin'in yazılarında ortaya konulmaktadır. Proto-faşizmin 1919'da Rosa Luxemburg başta olmak üzere sosyalist devrimcilerle neler yaptığı bilinmektedir. Rusya'da devrim olmuş, sosyalist sistem gelişecek, sosyalizm bir seçenek olarak gündeme gelecek ve Almanya'da Rosa öncülüğünde sosyalist devrim gerçekleşecektir. Demek ki faşizm, kastik kapitalist katil için sosyalist sistem tehlikesi büyüyünce devreye konulmuştur.

Aslında Marks, söz konusu kapitalist tehlikeyi görür. Ütopik sosyalistler de bunu görürler.

Yine sömürgeleştirilen halklar da bunu görürler. Ama hiçbirisi yeterince direnemez. Kastik katil hepsini ayarlar; bilim üzerinden, sanat üzerinden hepsini etkisizleştirir. Aslında Marks çok ciddi bir karşı koyuşu gerçekleştirir. Kapital'e bu gözle bakmak gerekir. Önemli olduğu için iki yüzyıldır bir etkinlik kurmuştur. Ama sonuçta kapitalist modernite onun da içini oydu ve kendine uydurdu. Maa-lesef iki büyük sosyalist devrim olan Rus ve Çin merkezli devrimler, günümüzde kapitalizme can veren önde gelen ülkeler arasındadırlar. Şu anda kapitalizmi Amerika, İngiltere değil, bunlar ayakta tutmaktadır. Sosyalizmin altı bu kadar oluşmuş ve kapitalizmin hizmetine koşulmuştur.

Bir hususa daha dikkat çekmek gerekir. Marks'ın kendisi bile mahşerin üç atlısından biri olan ulus-devlete dair bir şey söylememiş, endüstriyalizmi göklere çıkarmış, eleştirmemiş, büyük ilericî güç olarak ifade etmiş, "kapitalist toplum" diye bir kavram üretmiş, "ekonomik altyapı", "ideolojik üstyapı" diye bölümlenmiş. Kapitalizmi ilericî bir aşama olarak insanlığın önüne koymuştur. Hatta "sosyalizm Batı Avrupa'da doğacak" denilerek, Marksist sosyalizmin Batı Avrupa'da zafere koşacağı müjdesi verilmiştir. Mao da "bu zafer sömürgelelerde de olabilir, geri kalmış ülkelerde de olabilir" diyerek sosyalizmi oralara taşımıştır. Sonuç, Mao'nun da kurduğu sosyalizm olmamış, adeta Çin'e hem kapitalizmi taşımış hem de kastik katilin sosyalizm adı altında Asya kıtasında yayılmasına da öncülük etmiştir. Enteresan bir sonuçtur ki, sosyalizm için bu kadar konuşan bir Çin Komünist Partisi ve Mao, kapitalizmin en büyük sözcüsü durumuna düştü. Ve bunu yapanın da Deng Chiao Ping gibi Mao'nun en yakınındaki çalışma arkadaşı olması büyük bir ironidir. Bugün Çin ve Rus kapitalizmi olmasa Amerika'nın ayakta kalması mümkün değildi. Amerika, onlardan aldığı rantla kapitalizmi yürütmek istemektedir.

1990'lı yıllarda Önder Abdullah Öcalan'ın yükselttiği "Sosyalizmde ısrar insan olmakta ısrardır" sloganı bu tarihi gerçeği ifade etmektedir. Sosyalizm konusunda dile getirilen "Buralarda sosyalizm olmaz, diğer yerlerde olabilir" sözünün tersi doğrulanmaktadır. Ancak kapitalizmin en gelişmediği, en problemlili olduğu yerlerde, bizim gibi kendini tam bulamamış, kapitalizmi hiç tanımamış veya kapitalizmin amatörü olan topraklarda sosyalizmin geliştiği de görülmektedir.

Bu ülkelerde kapitalist modernitenin sacayaklarına hiç değinmeden ve kapitalizmi de yücelterek bir sosyalist devrim teorisi uygulandı. Lenin ve Mao bunu uyguladı. Sonuç felaket oldu. Lenin, zaferi elde etmiş ve iç savaşı kazanmış olsa da "uçurumdayım" dedi. Olan, sosyalizm en büyük darbeyi vurmadı ve bu sözler, bu gerçeğin ifadesi oldu. Hem de zafer kazanılan yerde, bizzat kendi önderliklerinin ağızıyla. Tuhaftır, uçurumdan kurtulmak için NEP'i (Yeni Ekonomi Politikası) uyguladı, geçici bir kapitalist program icat edip onunla uçurumdan kurtulmayı seçti. Lenin, Sovyetler Birliği'nin ekonomisini çöküşten kurtarmak için NEP adıyla yeni ekonomi politikası ortaya koysa da "Bundan sonra bir sosyalist inşa sürecimi vereceğiz" diyerek hakikate de dikkat çekti. Ancak ömrü yetmeyip hayatını kaybedince, Stalin NEP'i alıp tüm Rusya'ya uyguladı. Mao "kapitalizm kazanmasın, haydi gençler kültür devrimine" dedi. Sonuçta devlet kapitalizmi diye bir sistem icat edildi ve bunun da sosyalizmi getirdiği yer ortadadır. Bundan bir ders çıkarılabilir. Buna reel-sosyalizmin çıkışı ve sonuçları diyelim. Bilinmektedir, Çin'de de, Vietnam'da da sosyalist sistem iç nedenlerle çöktü. Şu anda en büyük milyarlarca Vietnam'dan çıkmaktadır. Küba'nın bir adı var ancak kendisinin varlığı belirgin değildir. Temel sakat olduğu için, çelişkilerini nasıl izah edeceğini netleştirmemiş olduğu için, sonuç felaket olmuştur.

Kapitalizmde kavramlar çok kirletilmiş bir haldedir. Liberalizm de bu kavramlardan biridir ve çok kafa karıştırıcı hale getirilmiştir. Libera-

lizmin kelime manası bireysel özgürlüktür. Bu kavram kulağa hoş gelse de kolektivitenin bu kadar tahrip ve inkâr edilmesi de liberalizmin sahtekârlığı nedeniyledir. Görünüşte liberalizme karşı çıkılmaması gerekir. Ancak kapitalist kavramlarla ele alındığı için sorunsallaşmaktadır. Aslında kapitalizm eşittir liberalizm değildir. Kapitalist liberalizm, çetenin kamuflajıdır. Liberalizm özünde nötr bir kavramdır. Özgürlükçülük bağlamında sosyalizm liberalizme, liberalizm de sosyalizme daha uygundur. Sosyalizm demokrasiye daha yakındır. Liberal demokrasi, kapitalizm veya burjuva demokrasisi değildir. Bu bağlamda kavramı doğru kullanmak lazımdır. Liberalizm sistem ayrımı yapmaksızın, her sistemin kullanabileceği bir özgürlükçülük olarak ifade edilebilir. Kapitalizm özünde özgürlük bağlamındaki liberalizme terstir. Kapitalizm vurgunculuktur, sömürdür, çetecilik, modern kölelik, faşizmdir. Kapitalist kast oligarşidir, azınlıktır. Silahlar kullanılmadığı halde şiddete ve zora dayanmak faşizmdir. Şiddete başvurmayan, bir hukuk devleti ile yürütülen bir sisteme faşist diyemeyiz. Buna "burjuva demokrasisi", oligarşi denilebilir ancak radikal demokrasi veya gerçek demokrasi demek de uygun değildir. Kapitalizm demokrasinin antisidir, demokrasi karşıtıdır, komünalitenin demokratik niteliğini alır, özünü boşaltır ve sistemin hâkim gücü olan kastın üzerini örten bir baskı aracı olur. Kapitalizmde demokrasi biçimsel bir niteliğe dönüşür.

Kapitalist modernite, mahşerin üç atısını sürdürebilmek için liberalizm ideolojisini geliştirmiştir. Liberalizm esasta bir karşı-devrim projesi olarak geliştirilmiş ve devrimleri, toplumu kuşatıp onları radikal toplumcu özden uzaklaştırmayı hedeflemiştir. Demokrasi karşıtı bir tutumla demokrasinin adını sahiplenir, sömürüyü normalleştirip dokunulmaz kılmak amacıyla toplumsal kitlenin desteğiyle kendini ve çıkarlarını korumak için, demokrasiyi liberalizme indirir. Demokrasi demosaun yönetimidir ancak liberalizm bunu biçimsel bir şekle sokar, özden boşaltır, şekilsel bir eşitlik dile getirir. Liberal haklar ekonomik eşitsizliği gizler. Ortaya çıkan özgürlükçü, eşitlikçi, komünal ve demokratik alternatifler de katliamla bastırılır. Liberalizm sayesinde kast kendisini ve sistemini ideolojik bir maske ardına gizler.

3- Kapitalist modernite ve mahşerin üç atısı

Biz kapitalist moderniteyi mahşerin üç atısı üzerinden tanımlıyoruz: Kapitalizm, endüstriyalizm ve ulus-devlet. 16. yüzyıldan itibaren vücut bulan bu yapı kapitalist moderniteyi oluşturmaktadır. Sosyalizm söz konusu üçlünün alternatifi olarak ortaya çıkmalıydı, fakat sadece kapitalizme karşı sosyalist analiz ve mücadele gündeme alındı, o da geliştirilemedi. Mevcut şekliyle bir bildiriyle, Komünist Manifesto ile sınırlı kaldığından geliştirilemezdi de. Anti kapitalizm üzerinden bir sosyalizm analizi vardır ve bu analiz de eksiklikler barındırmaktadır. Bu sosyalist teorinin, moderniteyi analizde bir başvuru kaynağı olma kapasitesi çok sınırlıdır; hatta bu teori onun bir parçasıdır, modernite sınırlarından çıkamamıştır.

Çağımızın sorunu, kapitalist modernitenin üç mahşer atısıyla insanlığı mahşere sürüklemesidir. Kapitalist sömürünün şu anda vardığı düzey vahşet sınırlarındadır. Kapitalist sömürü gezegenimizi bir kanser uru gibi kaplamıştır. Ulus-devlet ise onun vurucu gücüdür. Ulus-devlet sisteminde ulus, askeri toplum haline gelir. Bu sistemin temelinde şiddet ve savaş vardır. Ulus-devlet, savaş toplumunun sistemidir. Ve bu savaşlarda her seferinde milyonlarca insan katledilir.

Marks'ta endüstriyalizm çözümlenmesi ve eleştirisi yok düzeyindedir. Endüstriyalizm olduğu gibi benimsenmiş, hatta göklere çıkarılmıştır. Bu büyük bir hatadır ve aynı zamanda stratejik bir eksiklik olduğundan kendisinden sonraki tüm dönemleri etkilemiştir. Yine Marks'ın ulus-devlete dair güçlü bir analiz olmadığından bu yönüyle de ciddi bir ideolojik boşluk bırakıldı. Marks sonradan bu eksik analizinin farkına vardı. Kapital'i yazma sürecinde üçüncü kitap devlet üzerine olacaktı, ömrü yetmedi. Marks'ta ulus-devlet çözümlenme perspektifi eksik olduğundan yazsa da doğru yazması zordu.

Endüstriyalizm başta çevre olmak üzere yeraltı ve yerüstü yaşam kaynaklarını tüketerek ilerliyor. Bugün insanlık kendi yarattığı canavar tarafından yutulma sınırlarına dayandı. Endüstriyalizm toplumsal dokuyu değiştirdiği gibi, insan-doğa ilişkilerini de dönüşüme uğratmıştır. Endüstriyalizmi sadece barışçıl ekonomik temelli bir olgu olarak görmek de yanlıgıdır. Endüstriyalizm baştan beri savaş teknolojileri ile iç içe gelişmiştir. Ulus-devlet mümkün kılan da budur. Başka bir ifadeyle endüstri, teknoloji ve savaşın birleşmesi endüstriyalizmin temel özelliklerindedir. Gelişmiş ulus-devletin gelişmiş savaş teknolojilerine sahip olması tesadüf değildir.

Endüstriyel gelişmeyi nötr bir alan olarak ele alıp, moderniteye karşı mücadelede bu alanı görmezden gelen bir karşı mücadelenin başarı şansı yoktur, olamaz. Kapitalist Modernite durdurulamazsa ve böyle devam ederse gezegenin elli yıllık bir ömrünün kaldığı belirtilmektedir. Distopik bir olgudan değil gerçek bir mahşeri sondan bahsetmekteyiz. Marks bu tehlikeyi sezdi ve antisini koydu ama geliştiremedi. Marks altı kitap yazacaktı. Birinin ilk cildini yazdı, ancak onu da eksikli yazdı. Alt yapı, üst yapı konusu yanında sınıf temelli bir analiz sınırlı kaldı. Baş-ayak derken Hegel'in gerisine düştü. Engels'in çabası özünde biraz Marks'ı tamamlamayı amaçlamaktaydı. Ailenin, Özel Mülkiyetin ve Devletin Kökeni, Doğanın Diyalektiği, Tarihte Zorun Rolü başlıklı araştırmalar yaptı, ama bunlar da yetmedi. Lenin, politika ve devlet analizi alanlarında tamamlayıcı olmaya çalıştı, O da tam başaramadı. Mao bu teoriyi sömürgelemin kurtuluş mücadelesine uyarlamaya çalıştı, ancak bütünlüklü bir sistem analizi ve alternatif çözüm geliştirmek yerine sınırlı ve eksik kaldı.

Mahşerin üç atısı olarak kapitalizmi, ulus-devlet ve endüstriyalizmi tanımlamak kapitalist moderniteyi anlamak ve karşı mücadeleyi geliştirmek için gereklidir, aynı zamanda gerçek sosyal bilimin bir zorunluluğudur.

A- Kapitalizm

Avrupa merkezli sosyal bilimcilerin büyük bir kesimi kapitalizmin tarihte ilk defa Avrupa'da ortaya çıktığı görüşündedir. Avrupa'daki 16. yüzyıl sonrası uygarlığın tekilliğine ilişkin idea edilebilecek en önemli unsur, daha çok gelişkin olan para-sermaye niteliğidir. Para-sermaye tekeli bu yüzyıldan itibaren Avrupa'da hegemonyasını inşa etmeyi başarmıştır. Ancak para-sermayenin anayurdunun Avrupa, tarihinin de bu dönem olduğunu belirtmek açık ki mümkün değildir. Paraya benzer ilk eşyalar bu dönemden çok önce de vardı. İlkçağ konusunda araştırma yapan uzmanlar, obsidyen ve benzeri maddelerin para rolü oynayan ilk maddeler olduğunda hemfikirdir. Söz konusu maden ve eşyalar tarih boyunca hep biriktirilmişlerdir. Venedik, Amsterdam ve Londra'dan binlerce yıl önce, para-sermayeyi kullanmış çok sayıda Doğu kent vardır.

Avrupa para-sermayesinde tekil olan, yükselişe geçişi ve ilk defa hegemonyasını kurmasıdır. Karl Marks, sermayenin bu tür hegemon-

yasını ve moderniteye damgasını vurmasını olumlu ve ilerici bir rol olarak değerlendirir. Immanuel Wallerstein bu hegemonyayı kafesten çıkan aslana benzetirken, rolünün olumlu olduğunu önemle belirtme gereğini duymaktadır. Hatta yeni hegemonyanın ortaya çıkış nedenlerini kilisenin ve krallıkların zayıf düşmesine ve Doğu'da gelişen Moğol istilasına bağlar, büyük soru işaretleriyle karşı karşıya olduğunu âdeta itiraf eder gibidir. Sonuçta tarih için hiç de iyi bir seçenek olmadığı noktasına gelinmiştir. Para-sermayenin beş yüzyıllık egemenliğinin korkunç bilançosunu ortaya koymaya gerek yoktur. Yalnız savaşların sayısı ve süresini, savaşlarda ölen ve yaralanan insan sayısını, ekonomik bunalımların yıkıcı sonuçlarını, işsizlik ve yoksullaşma oranlarını, en önemlisi de savaşların ekolojik felaketlerdeki payını göz önüne getirdiğimizde, nasıl bir hegemonya ile karşı karşıya olduğumuzu anlamamız zor olmayacaktır.

Modernitenin kapitalizmi doğurması düşünülemez; modernite, toplumsal doğanın kendine özgü çağı olarak yaşanır. Fakat kent-sınıf-devlet olarak baskı ve sömürü tekelleri oluşuktan sonra, dönemin yaşam tarzına damgalarını vurup kendilerine mal etmek isterler. Bu durumda çoğunlukla başarılı olduklarını kabul etmek gerekir. Olagelen, propagandanın başarısıdır. Koskoca bir çağ haramzadelere mal edilmiştir. Kapitalist modernite kavramını kullanırken, bu gerçeği daima göz önünde bulundurmak gerekir. Fakat toplumsal doğa hiçbir zaman tamamen kapitalizm veya başka bir tekelin rengini, varoluş tarzını kendi kimliği olarak benimsememez. Toplumsal doğaların kendilikler olarak bir baskıcı ve sömürücü tekel şebekesine dönüşmeleri teorik olarak da mümkün değildir. Kanıtladığımız üzere saf kapitalizm olmayacağı gibi, saf uygarlığın gerçekleşmesi de mümkün değildir. Sömürülecek ve yönetilecek bir toplum olmadan, şehir-sınıf-devlet sadece kendileri olarak yaşayamazlar, maddi yaşamlarını sürdüremezler. Ancak dönemin toplumsal doğasını istismar edebilir, buna damgalarını vurabilirler. Avrupa merkezli gelişen Rönesans, Reform ve Aydınlanma kapitalizme mal edilemez. Sermayedarlar ve iktidarlar Rönesansın yaratıcıları olmamıştır ama para ve iktidar gücüne her zaman Rönesans damgalarını vurmak istemiştir. Bunu başarılarsa daha çok para ve iktidar sağlayacaklarını iyi bilirler.

Karşıt olarak, para-sermaye ve iktidarların hedefi olan toplum da çağın yaşam tarzına damgasını vurabilir. Bunun da birçok yolu ve örneği vardır. Toplumsal doğanın kendiliği de esas olarak bu yöne eğilimlidir. Sermaye tekelinin sömürü ve tahakkümünü günlük olarak yaşadığından toplum ezici olarak anti-kapitalisttir. Gençler, kadınlar, işsizler, sömürge halklar, birçok dinsel cemaat, emeği ile geçinen her topluluk, tarihsel toplumun ana kütlesi, diğer deyişle demos-halk çağın yaşam tarzına, modernitesine esas rengini veren kesimlerdir. Demokrasi bu kesimlerin kendilerini bizzat yönetmelerinin ifadesidir.

Bir modernitenin rengini belli edecek olan,

karşıt kutupların idealleri, yapılanmaları, mücadeleleri ve başarı düzeyleridir. Tümünü kapitalist veya demokratik olduğunu belirtmek, kabaca ve körce bir indirgemeciliğe düşmektir. Toplum söz konusu olduğunda 'tüm' kelimesini çok dikkatli kullanmak gerekir. Toplumsal doğa karmaşıktır ve hiçbir zaman tümüyle tek bir şeye, tek bir renge tekabül etmez. Unutmamak gerekir ki, çelişki farklılık gerektirir. Farklılık ise yaşamın anlamıdır. Çelişki, dolayısıyla farklılaşma durduğu an yaşam bitmiş demektir. Ölüm dahi yaşamın kanıtlanmasından başka bir anlam ifade etmez. Hep benzerlik aramak, karşıtlarını ezme amacı taşır, değilse yaşamı inkâr etmek olur. Faşizmin, kapitalist modernitenin tüm toplumsal farklılıkları tasfiye etme ve tek renge indirgeme çabası, yaşam karşıtlığını gösteren diğer kanıtlayıcı bir örnektir.

Halen genel anlamda kapitalizm bir ekonomi biçimi olarak ele alınmaktadır. Ekonomi toplumun temel var oluş etkinliklerinden biri olarak gelişmiştir. Yaratıcısı da ana kadındır. Bunun en belirgin göstergesi ise, ana kadınlardır. Ana kadın etrafında gelişen ekonomi, komünal ve kolektiftir. Sömürücü ve talancı değildir. Dolayısıyla kapitalizm ekonomi değildir. Kapitalizm, kastik katilin ortaya çıkarttığı talan ve sömürünün sürdürücüsüdür. Gerçeklik böyle olmasın rağmen, İngiltere merkezli ekonomi-politik kapitalizmi en gelişmiş ekonomi biçimi olarak tanımlayıp meşrulaştırmıştır. Bu bilim adı altında geliştirilmiş en büyük yanıltmadır. Tekelciliğin ve vurgunculüğün en vurucu gücü ekonomi adı altında meşrulaştırılmıştır. Kapitalizm tarihin en azami tekelleşmesidir. Bu tekelleşmenin ideolojik, askeri, hukuki, siyasi ve ulus devletçi-iktidarçı yönleri görülmeden kapitalizm tanımlanamaz. Kapitalizm kimi teşebbüsçü kişilerin kendi yetenekleri ve yaratıcılıklarıyla geliştirilmiş bir özel mülkiyet sistemi değildir. Kurumsal tekelleşme olmadan hiçbir teşebbüsçü kapitalizm geliştiremez.

Kapitalizmi ekonomi olarak tanımlamaktan ziyade insanlığın başına getirilmiş en büyük dehşet olarak tanımlamak gerekir. Son beş yüz yıllık savaşların tümü dolaylı-dolaysız kapitalizmle bağlantılıdır. Yine kapitalist modernite döneminde geliştirilen bu savaşlarda öldürülen insan sayısı tarih boyunca geliştirilen savaşlarda öldürülen insan sayısını katbekat aşmıştır. Günümüzde sürdürülen Üçüncü Dünya Savaşı da kapitalist sömürüyle ilgilidir. Ayrıca kapitalizm sadece savaşlarla öldürmez, kanserojen bir sistem olarak her şeyiyle tüm canlıları yok eder. Kapitalist moderniteden önceki devletçi uygarlık sistemleri de kanserojen nitelikli olsa da kapitalizm kadar tüm bünyeyi tehdit eden nitelikte değildi. Kapitalizmin hiçbir dokusu, organı kansersiz değildir. Her dokusu ve organı kanserlidir ve kanserojen salgılamaktadır. Geliştirdiği kentler ve yaşam tarzı her an insanı öldürmektedir.

B- Endüstriyalizm

Endüstriyalizm, endüstrinin ideolojik mahiyet kazanmasını ifade eder. Ekolojik felaketler başta olmak üzere, günümüzde yaşanan modernitenin tüm hastalıklarının kökeninde insanın, doğanın,

Ekolojik olmayan endüstri, ekonomik olmayan endüstridir. Ekoloji ile bağınyı yitiren endüstri, sürekli çevreyi yiyerek imha eden makineleşmiş bir canavardır. Temel ihtiyaçlar ekonomisiyle bağınyı yitiren bir endüstrinin kâr amacından başka bir değeri yoktur. Bu gerçeklerden dolayı eko-endüstri temel ilke durumundadır. Tüm ekonomik faaliyetlerin bağlı olması gereken ana ilkedir bu. Bu durumda ekonomik eylem gerçek anlamını bulur.

tarım ve köyün aleyhine gelişen, ayrıca gele-neksel şehir zanaatçılığını da karşısına alan endüstricilik vardır. Endüstricilik sermaye tekellerinin ideolojisidir. Çağımızın 'modern' yaşam tarzı endüstriye misli görülmemiş düzeyde bağlıdır. 19. yüzyıl başlarında İngiltere önderliğinde büyük endüstri devrimine bir hamle yapıldı. Bu durum modernitenin önemli bir farklılığı olmakla birlikte tekelliğini garanti etmez, sadece farkını ortaya koyar.

Kapitalist moderniteye karşı alternatif geliştirirken eleştiriye tabi tutulması ve aşılması gereken olgulardan biri de endüstriyalizmdir. Bunun için de ilkin yapılması gereken endüstri ile endüstriyalizmin birbirinden ayrıştırılmasıdır. Endüstrinin tarihi insanlık tarihi kadar eskidir. İnsanın kendisinin organik bir parçası olan eli dışında herhangi bir aracı kullanmasıyla tekniğin ve endüstrinin tarihi de başlamıştır. Bilinildiği kadarıyla ilk endüstri taştır. Daha sonra çanak-çömlek, tarım, dokumacılık, ulaşım vb. endüstri araçları geliştirilmiştir.

Endüstrinin endüstriyalizme dönüştürülme tarihi kastik katil ile başlamıştır. Kastik katilin tekniği anacıl topluma karşı savaş aracı olarak ve mülkiyetine alıp çıkarı temelinde kullanması endüstriyalizm tarihinin başlatmıştır. Aristokratik sınıf bu geleneği devralıp adım adım endüstriyalizmi büyütülmüştür. Aristokratik sınıf içinden çıkan kapitalist kastik burjuva da endüstriyalizmi günümüz niteliğine kavuşturmuştur.

Avrupa modernitesiyle birlikte endüstride de devrimsel gelişmeler yaşanmış, bir sanayi devrimi gerçekleşmiştir. Bu endüstri devrimini gerçekleştiren komünal toplum gerçekliğidir. Bilişim gibi kapitalist modernite dönemine kadar toplumsal üretimle uğraşan, komünal toplumdur. Endüstriyel gelişme toplumsal üretim sürecinde kazanılan teknik bilgi-tecrübe sonucu ortaya çıkmıştır. Çıkrık, değirmen, buharlı motor vb. endüstriyel devrimler toplumsal üretimin sağladığı bilgi-tecrübe ile gerçekleşmiştir. Avrupa modernitesinde gerçekleşen endüstri devrimiyle kapitalist kastik burjuvazinin ilgisi yoktur.

Kastik burjuvazinin endüstriye ilgisi, endüstri egemenliği altına alma arzusunun sonucudur. Endüstriyalizm, endüstrinin toplumun hizmetinden çıkartılması ve anti-ekolojik kılınmasıdır. Endüstriyalizm, endüstriyel üretime dayalı bir ekonomik, sosyolojik yaşam inşası demektir. Endüstrinin ideolojikleştirilerek toplumsal yaşamın doğrultusunu belirleyen bir yapıya dönüştürülmesidir. Bu anlamıyla kapitalist kastik burjuvazinin ideolojik, siyasi, askeri ve sömürü gücüdür. Endüstriyalizm bu temelde anlaşılmalıdır tüm alternatif yaşam ve sistem arayışları boşa gidecektir. Çünkü kapitalist kastik burjuva endüstriyalizm mahşeri atlısıyla da ideolojik, siyasi ve askeri gücüyle hegemonyasını kalıcılaştırmıştır. Endüstriyalizm olmadan kapitalist kastik burjuvazinin hegemonyası mümkün değildir.

Hem ulus-devlet hem de kapitalizm endüstriyalizmle iç içe örgütlenmiş, yapılanmıştır. Ulus-devletin ve kapitalizmin askeri, siyasi ve sömürü gücü endüstriyalizme dayanmaktadır. Bu gerçeğin görülmesi için bilimciliğin ve teknolojinin kime ve neye hizmet ettiğini araştırmak yeterlidir. Kapitalist modernitede tüm bilimsel ve teknolojik araştırmalar ve üretim ulus-devlet ve kapitalizmi önceleterek gerçekleşmektedir. Tüm yüksek teknoloji ulus-devletin askeri gücünün elindedir. Buna istihbarat da dahildir, çünkü istihbarat askeri bir alan olarak tanımlanmaktadır. Aynı şey kapitalizm için de geçerlidir. Kapitalist sömürü yüksek teknolojiyle gerçekleşmektedir. Üniversiteler, NASA ve CERN (Avrupa Nükleer Araştırma Merkezi) gibi bilim-teknik araştırma merkezleri günün yirmi dört saati ulus-devlet ve kapitalizm için çalışmaktadırlar. Her ileri ve yüksek teknoloji öncelikli askeri alanda kullanılmaktadır.

Endüstriyalizmin bir anlamı da kâr amaçlı bilim ve tekniğin üretilmesi ve satılmasıdır. Kapitalist kastik burjuvazi büyük bir ideolojik hegemonik propagandayla bilimi ve tekniği toplumsal hizmet için ürettiği gibi sunmaktadır. Oysa gerçeklik tam tersidir. Kâr marjına tabi olmayan hiçbir bilimsel ve teknolojik üretim yoktur. Zaten bu durum günlük yaşamda en çarpıcı haliyle görülmektedir. "Hizmet" adı altında sunulan her bilimsel olgu, teknik ürün büyük meblağlar karşılığında alınmaktadır.

Bağlantılı olarak, endüstriyalizm günümüzde toplum üzerinde büyük bir baskı ve denetim aracı olarak kullanılmaktadır. Ulus-devletin eline verilen korkunç ve dehşetengiz askeri teknik güç tarihin en büyük baskı gücü olarak rol oynamaktadır. Uzun, iletişim ve bilişim teknolojileri toplumun takibi ve denetimi için kulla-

nılmaktadır. Bilgisayardan internete, akıllı telefonlardan navigasyona kadar tüm teknoloji toplumun takibi ve denetimi için ulus-devletin hizmetindedir.

Endüstriyalizm özünde bir yıkım mekaniğidir. Tarihi araştırlırsa temelinde silah teknolojisinin olduğu görülecektir. Çünkü ulus-devlet bir savaş rejimidir, silah teknolojisine ihtiyaç duyar. O nedenle endüstriyalizmin savaş teknolojisini öncelendiği göz ardı edilmemelidir. Bugün insanlığı yok oluşla yüz yüze getiren nükleer silah teknolojileri düşünülürse, endüstriyalizmin esas misyonu görülecektir. Endüstriyalizmin bu yıkıcı karakteri göz ardı edilmemelidir, çünkü tam bir toplum-kırım aracıdır.

Endüstriyalizm ile bağlantılı olarak en can alıcı sorunlardan biri de tarımı yok edilme noktasına getirmiş olmasıdır. Tarımın günümüzdeki durumu, toplumu yok olmakla yüz yüze bırakmıştır. Tarımın yok oluşu, toplumun yok oluşudur. Durum bu derece vahimdir. Giderek ekilebilir tarım alanı kalmamaktadır. Toprak artık büyük endüstriyalist şirketlerin elindedir. Söz konusu şirketler günümüzün korsanlarıdır. Neredeyse tüm verimli topraklara el koymuşlardır. El koymadıkları da kendi mafyatik sistemlerine bağlıdır. Tarım üzerinde kurulan endüstriyalist tekeller dünya tarımını yönetmektedir.

Bu tekeller kâr için toprağın ve tohumların genlerini değiştirerek toplumun sağlığına büyük darbe vurmaktadır. Neredeyse GDO'suz bir tarım ürünü kalmamıştır. Bu konuda bir çığlık başını almış gitmektedir. Havanın, suyun, denizlerin kirlenmesi, her geçen gün toprağın çölleşmesi, doğanın artık insan nüfusunu besleyemeyecek noktaya gelmesi endüstriyalizmle bağlantılıdır. Okyanuslarımız, denizlerimiz çöple doldu, bu durum artarak devam etmektedir. Şehirler ise birer kanserojen yuvası haline getirildi. Tüm belirtiler kutsal kitaplarda anlatılan kıyamete doğru gidildiğini

“ Endüstriyalizm toplumsal dokuyu değiştirdiği gibi, insan-doğa ilişkilerini de dönüşüme uğratmıştır. Endüstriyalizmi sadece barışçıl ekonomik temelli bir olgu olarak görmek de yanılıdır. Endüstriyalizm baştan beri savaş teknolojileri ile iç içe gelişmiştir. Ulus-devleti mümkün kılan da budur. Başka bir ifadeyle endüstri, teknoloji ve savaşın birleşmesi endüstriyalizmin temel özelliklerindedir. Gelişmiş ulus-devletin gelişmiş savaş teknolojilerine sahip olması tesadüf değildir. ”

göstermektedir. Böyle giderse büyük bir kıtlığın yaşanması kaçınılmazdır.

Endüstriyalizm, karakteristik olarak ekolojik karşıtlığı temelinde vücut bulmuş bir düşünce ve uygulamalar bütünü, sistemi olarak kavranmalıdır. Bilimsellik kılıfı altında endüstriyel teknik ve düşünce adına geliştirilmiş her şey sorgusuz sualsiz kabul edilmiştir. Aşırı üretim ve bağlantılı olarak tüketim toplumu doğanın dengesini bozmuştur. Yüksek teknoloji doğaya salınan gazlar atmosferin dokusunu bozmuş, küresel ısınmaya, küresel ısınma da kuraklık ve doğal afetlere yol açmıştır. Endüstriyalizmin insanlığı yüz yüze getirdiği nokta ekolojik yıkımdır.

Endüstriyalizm konusunda ciddiyetle ele alınması gereken bir husus da yapay zekâdır. Endüstriyalizm her gün yapay zekânın insan yaşamını ne kadar kolaylaştırdığının propagandasını yapmaktadır. Bu propagandayla yarattığı robotlaştırmayı gizlemektedir. İnsan zekâsı gibi muhteşem zekânın yarattığı yapay zekâ, insan zekâsı yerine ikame edilmektedir. Bilinmektedir ki, yapay zekâ yüklenici bir teknikten ibarettir. Ne yüklenirse ona göre işlev görür ve yüklenmeyen hiçbir şeyi yapmaz. Gerçeklik buyken, işin diğer kısmı kâr ve insanı gereksiz hale getirmektir. Oysa evrenin yarattığı muhteşem insan zekâsı vardır. Yapay zekânın endüstriyalizmin kâr marjını daha da yükseltmekten başka bir işlevi yoktur. Bunu belirtirken, toplumun tekniği kullanmaması gerektiği gibi bir anlam çıkarılmamalıdır. Aksine, toplum tekniği kullanmalıdır ama ekolojik topluma uygun olarak kullanmalıdır.

Endüstriyalizm, çoğunlukla nötr bir olgu olarak değerlendirilir. "Sorun o değil, onu kullanan egemen düşüncedir" denir. Marks bile endüstriyel gelişmeleri selamlamıştır. Fakat endüstriyalizm o kadar masum değildir. Bir yönüyle toplumu şekillendiricidir. Toplumun ekonomik, sosyolojik yapısını hatta düşünce gücünü oluşturur, yönlendirir. Sadece endüstri bağlantılı gelişen kentleşmelerin yarattığı sonuçları düşünmek, endüstriyalizmin yarattığı yıkımlara

dair yeterince fikir verir. Endüstriyalizmin bu nedenlerle yeniden ve eleştirel temelde ele alınarak tanımlanması, gerekli tedbirler alınabilmesi için şarttır.

C- Ulus-devlet

Ulus-devlet, kapitalizmin toplumu fethetme ve sömürgeleştirme eyleminin en temel araçsal formudur. Liberalizm kendini amaçlar bütünü-ideal olarak sunarken, ulus-devlet temel iktidar formu olarak anlam bulur. Toplumun kendi tarihinde rastladığı içte ve dışta en kapsamlı fethi ve sömürgeleştirilmesi, ulus-devlet formu olmadan gerçekleştirilemez. Ulus-devletin tarihindeki farkı, tüm tekelileri iyi bir biçimde kendi kapsamında birleştirmiş olmasıdır. Ulus-devlet, sermayenin azami bütünlüğüdür ve gücünü de bu konumundan alır. Sermaye birikiminin en etkili aracı olması da bu konumundan gelir. Ulus-devlet örgütlenmesi, sermayenin devlet olarak örgütlenmesinin tipik ve en kestirme halidir. Ulus-devlet ile sosyalizm değil, ancak en has kapitalizm örgütlenilebilir.

Buna rağmen, ulus-devlet tekelliğini devletin tarihsel formlarından kopararak izah etmek mümkün değildir. Önceki tarihsel devlet formlarından farklılaşması ne denli gelişmiş olursa olsun, belirleyici olan iktidarın tarihsel birikimidir. Binlerce yıl en rafine tekel olarak süzülüp gelmiş olan iktidar birikimleri olmadan genelde devletler, özde ulus-devletler oluşamaz.

Ulus-devlet sanıldığından daha fazla tanrısal kavramlarla yüküdür, tarihin hiçbir döneminde görülmediği kadar kutsanma törenlerine tabidir. Dayandı ve imge seçtiği 'vatan', 'bayrak', 'üniterlik', 'bağımsızlık', 'kutsallık', 'ulusal marş', 'kahramanlık öyküleri' gibi kavramlar, tanrı-krallıklardan daha fazla tanrısal payeye sahiptir. Hiçbir devlet biçimi ulus-devlet kadar ideolojik, hukuki, siyasi, ekonomik ve dini zirhalara bürünmemiştir. Bunun temel nedeni, çok kalaba-

muşlardır. Fiziki imha etme anlamına gelen maddi soykırımlar manevi soykırımların yanında devde kulak bile değildir. Binlerce yıldan beri süzülüp gelen dil ve kültür değerleri, grupları ile birlikte tam bir çılgınlıkla 'ulusal birlik' yaratma kutsal eylemi uğruna kurban edilir.

Ulus-devlet, çoğulcu ve farklı siyasi oluşumlara olabildiğince kapalıdır. Bunun nedeni anlaşılırdır. Çoğulcu ve farklı siyasi oluşumlar, mevcut sınırlar dahilinde, tekelin sömürsü önünde engel teşkil ederler. Doğası gereği, ahlaki ve politik toplum farklı bir siyasi oluşum, özellikle demokratik siyasi oluşumlarla varoluş kazanırsa, tekelcilerin alanı fena halde daralır. Egemenliğin paylaşılması, ülke bütünlüğü, üniter yapı gibi kavramlar ülke değerlerini halkla paylaşmamak amacıyla türetilmiştir. Manevi kültürün imhasında bile bu gerekçe temel rol oynar. Siyasal demokratik çoğulculuk hem özgürlük hem de farklılıklar temelinde eşitlik için en uygun rejim olduğu halde, bu doğrultudaki her eylem 'ülke bütünlüğünü ve rejimini tehlikeye düşüren' tehlikeli ve kanun dışı eylemiş gibi yansıtılır.

Ulus-devlet, en çok işlediği millici kimlikle tarihte hegemonik gücün belki de en işbirlikçi temsilcisidir. Millici kisve altında dünya kapitalist sisteminin en sadık işbirlikçisidir. Hiçbir kurum ulus-devlet kadar hegemonik güce, dünya kapitalizminin merkezî gücüne bağımlı ve bu gücün hizmetkârı değildir. İç sömürgeç olmaları bu karakterleri nedeniyledir. Bir ulus-devlet ne kadar milliyetçi geçiniyorsa, o kadar dünya sisteminin hegemonik gücüne hizmet ediyor demektir. Hegemonik gücün beş yüzyıldır özenle hazırlayıp biçimlendirdiği ve kendi eliyle sistemleştirdiği ulus-devletçiliği en millici devlet saymak, kapitalist dünya sisteminin müthiş hegemonik güç savaşlarından hiçbir şey anlamamak demektir.

Ulus-devlet topluma sızdırdığı ideolojik hegemonyada dört ideolojik formu iç içe ve eklektik olarak kullanmaktan çekinmez. Bunlar milliyetçilik, bilimcilik, cinsiyetçilik ve dinciliktir. Ulus-devlet, üstlendiği ticari, sanayi, finansal tekel ve iktidar tekelini ve sömürüyü gerçekleştirmek için hem zor'un en korkunç biçimi olan faşizmi kullanır hem de dört eklektik ideolojinin hegemonik kullanımını şart kılar. Ideolojik hegemonya olmadan faşist rejim sürdürülemez.

4- Demokratik Modernite

Biz kapitalist moderniteyi ve ona hizmet eden reel-sosyalizmi aşmak için yeni bir analiz ve alternatif bir sosyalist teori geliştirmeye çalıştık, adına da Demokratik Modernite dedik. Demokratik modernite adlandırması gerçekçidir ve toplumun ihtiyaçlarına yanıt oluşturabilir. Modernitenin sacayakları olan kapitalizm yerine ahlaki ve politik toplumun en temel birimi olan komün-komünalite, endüstriyalizm yerine ekonomi, ulus-devlet yerine demokratik ulus analizlerini geliştirdik. Bu üç alan analizinin ilişkisel olduğundan oluşturduğumuz özgürlükçü toplum sistemimizi de Demokratik Modernite olarak tanımladık ve önemli toplumsal bir karşılık bulduğunu gördük.

Bu üç alanın da alt başlıklar var. Komünalitenin önemli bir parçası kadın özgürlüğüdür, ahlak ve politikadır. Bu sistemin bütünlüğünü Demokratik Modernite olarak tanımlamak doyurucudur. Dinlerdeki mahşer günü tanımlamaları sadece öte dünya için değil, bu dünya için de geçerlidir. Kapitalist modernite insanlığa mahşeri yaşatmaktadır. Kutsal kitapların bahsettiği tehlike bu olsa gerek. Bunu önlemesi gereken sosyalizm onu önlemek bir yana adeta onun taşıyıcısı, modernite canavarının yemi haline geldi. Sovyetler ve Çin bunun en açık örnekleridir. Çinli öncüler enteresan insanlardır. Kapitalizmi ve sosyalizmi birlikte uygulamaya çalıştılar. Olabilir, düşünülebilir ancak Çin uygulamada sosyalizmi kapitalizmin hizmetine soktu. Sonuç, kapitalizme hizmet ve onun ömrünü uzatmak oldu. Günümüzde Çin kapitalizmi Amerika ile bir hegemonya mücadelesindedir. ABD buna şiddetle karşılık verebilir ki bu da nükleer savaş demektir. İşte mahşer budur. Einstein'ın ifadesiyle "olası bir üçüncü dünya savaşı nükleer silahlarla olursa böyle bir savaşın sonucunda eğer birileri hala hayatta kalırsa Dördüncü Dünya savaşı taş ve sopalarla olur."

Dünya uygarlık sistemi on beş bin yıldır çare diye yüklediği tüm maddi ve manevi kültür araçlarını tüketmiş gibidir. Savaş aracıyla artık fethedilecek ve yeniden ele geçirilecek bir yer yoktur. Vardır denilse bile, fethedilmesinin zararı kârandan katbekat daha fazla olacaktır. Medya tekelleriyle sanal bir dünyada boğuntuya getirilen, köreltilen bir toplum ne kadar tepkisiz kılınırsa kılınırsın, iktidar aygıtlarıyla

Endüstriyalizm özünde bir yıkım mekaniğidir. Tarihi araştırılırsa temelinde silah teknolojisinin olduğu görülecektir. Çünkü ulus-devlet bir savaş rejimidir, silah teknolojisine ihtiyaç duyar. O nedenle endüstriyalizmin savaş teknolojilerini öncelediği göz ardı edilmemelidir. Bugün insanlığı yok oluşla yüz yüze getiren nükleer silah teknolojileri düşünülürse, endüstriyalizmin esas misyonu görülecektir. Endüstriyalizm tam bir toplum-kırım aracıdır.

gözeneklerine kadar ne denli denetim ve gözetime alınırsa alınsın, genelde on beş bin yıllık, özde ise beş yüz yıllık dünya uygarlık ve modernite sistemi, zihniyet ve yapısal bunalımın en dip noktasındadır. Küresel ve hegemonik güç haline gelen finans kapitalizmi bunun en açık kanıtıdır. Çarkları finans kapitalizmi tarafından döndürülen dünya ise, bunalımdan kıvranan bir krizler dünyasıdır.

Nasıl ki kapitalizmin hegemonik çağı olarak kapitalist modernite klasik uygarlığın son beş yüzyılının özgün adlandırılması olarak düşünülüyorsa, demokratik modernite de demokratik uygarlığın son beş yüzyılının özgün adlandırılması olarak düşünülmelidir. Demokratik modernite, kapitalist modernite şebekelerinin olduğu her alanda ve zamanda karşı kutup olarak yaşanmaktadır. Başarılı veya başarısız, özgürlük veya kölelik, benzerlik veya farklılık, eşitlikten uzak veya eşitliğe yakın, ekolojik ve feminist, anlam kazanmış veya kazanmamış, özcesi ahlaki ve politik toplum özelliğine yakın veya uzak olarak, demokratik modernite kapitalist modernitenin bağrında her zaman ve mekânda varoluş halindedir.

Demokratik modernite ikilem halinde resmi uygarlık oluşturduğundan beri her yerde ve her zamanda vardır. Yapmaya çalıştığımız, resmi uygarlığın her mekânında ve zamanında var olan bu uygarlık biçimine, resmi olmayan demokratik uygarlığa hak ettiği değeri vermek, ana boyutlarında dikkat çekici açıklamalar geliştirmektedir.

Demokratik modernite, değişimin meşru yolunu açık tutan bir sistem olma özelliğine sahiptir. Ahlaki ve politik değerinin yüksek olması, bu sistemik özülle bağlantılıdır. Değişimin meşru yolu çok önemli olmakla birlikte basittir. Her toplum mensubu, nerede ve ne zaman olursa olsun, bu değişime katkıda bulunabilir. Klan toplumunu yaşayan bir mensubu ile Moskova veya New York'ta yaşayan bir mensubu değişime her an katkı yapma potansiyeline sahiptir. Bunun için büyük kutsal anlatılar gibi kahramanlık eylemleri de şart değildir. Tek şart, toplumsal doğanın temel varoluş hali olarak ahlaki ve politik düşünme ve davranma yeteneğini göstermektir; her bireyde asgari düzeyde de olsa var olduğuna emin olduğumuz bu yeteneği, erdemi ve fazileti işlevsel kılmaktır. Tarihsel toplum boyunca ortaya çıkmış, meşru değişim yolunu aydınlatmak için insanlık hafızasına mal edilen büyük ve kutsal anlatılar önemsiz değildir. Tersine, meşru değişimin yolu ideolojik ve maddi tekellerle kapatıldığından, bu anlatılara büyük rol düşer. Yine benzer biçimde kahramanlık eylemleri özgürlüğe giden yolda vazgeçilmez kutsal değer taşırlar. Mühim olan, demokratik modernitede değişimin tarihsel toplumun bütünsel çabaları olmadan sağlanamayacağını bilmektir. Önemli kişiler ve örgütlenmelerin rolü inkâr edilemez. Ancak toplumun ahlaki ve politik dokularına mal edilmedikçe ve meşru yoldan geçilmedikçe, bu rol fazla anlam ifade etmeyecektir.

Meşru yollarla gerçekleşmeyen ve ahlaki-politik dokuya mal edilmeyen toplumsal gelişme olarak değişmeyi, toplumsal doğanın bir kendiliği olarak değerlendirmemek gerekir. Toplumlar yaratılmaz, yaşanır. Yaşamdan yaşama fark vardır. Daha özgürce, eşitçe ve demokratikçe yaşam olduğu gibi, dayanılmaz kölelik, eşitsizlik ve diktatörlük altında geçen yaşamlar da vardır, belki de daha çoktur. Demokratik modernite bu koşullar altında uygun yöntemlerle yaşamı daha özgür, eşit ve demokratik kılanın zihniyet ve yapılanmasını ifade etmektedir. Son beş yüzyılda yaşanan demokratik özgürlük ve eşitlik mücadelelerinden çıkaracağımız dersler ışığında, içinden geçmekte olduğumuz küresel finans kapitalizminin hegemonyasındaki sistemik ve yapısal bunalım döneminde demokratik moderniteyi güçlendirmek ve güçlü yeniden inşa etmeye çalışmamız mümkündür. Dolayısıyla demokratik modernitenin temel boyutları üzerine yoğunlaşmak ve aydınlanmak, bu yönlü çabalarımızı daha başarılı kılacaktır.

A- Demokratik komünal toplum (Ahlaki ve politik toplum)

Demokratik komünal toplum öz itibarıyla ahlaki ve politik toplumdur. Ahlaki ve politik toplum bir yandan iyilik, mutluluk, doğruluk

ve güzellik, diğer yandan özgürlük, eşitlik ve demokratiklikle olan özsel ilişkidir. İyilik ve mutluluk ahlâkın özüdür. Doğruluk hakikatle ilgilidir. Hakikati ahlaki ve politik toplumun dışında aramak beyhudedir. Ahlaki ve politik olmayan, hakikati bulamaz. Güzellik ise, estetiğin amacıdır. Ahlaki ve politik toplum dışındaki güzellik, güzellik sayılmaz. Güzellik ahlaki ve politiktir. Hiçbir toplum ahlaki ve politik toplum kadar özgürlüğü, eşitliği ve demokrasiyi üretebilme, sağlayabilme gücünde değildir.

Hiçbir toplumda ahlâk ve politika tümüyle ortadan kaldırılamaz ama işlevleri son derece daraltılabilir. Kapitalist modernitede ulus-devlet tahakkümünde ahlâk ve politika en aza indirgenmiş, hatta yok edilme sınırlarına gelecek kadar daraltılmıştır. Kapitalist modernitede tek tip kültür oluşturmak ve vatandaş yetiştirmek için homojenleştirme adı altında değişim daraltılmış, biz-öteki ikilemine indirgenmiştir. Görünüşte modern toplum sınırsız bir değişimi yaşıyor gibi çok renkli bir görüntü sunulur. Bu, tamamen medyatiktir ve propaganda görüntüsü olmayı aşmamaktadır.

Ahlaki ve politik toplumun çağdaş modernite hali olan demokratik toplum, farklılıkları en geniş şekilde yaşayan toplumdur. Demokratik toplumda tek tip kültüre ve vatandaşlığı mahkûm kılınmadan, her toplumsal grup kendi öz kültürü ve kimliği etrafında oluşan farklılıklar temelinde bir arada yaşayabilir. Topluluklar kimlik farklılaşmasından siyasi farklılaşmaya kadar kendi potansiyellerini açığa çıkartıp aktif bir yaşama dönüştürebilir. Hiçbir toplulukta homojenleştirilme endişesi yoktur. Tek renklilik çirkinlik, sıkıcılık ve fakirlik olarak görülür. Çok renklilik ise, bağrında zenginlik, hoşgörü ve güzellik taşır. Bu koşullar altında eşitlik ve özgürlük daha çok sağlanmış olur. Ancak farklılığa dayanan eşitlik ve özgürlük değerlidir. Zaten ulus-devlet eliyle sağlanmış olan özgürlük ve eşitlik, dünyadaki tüm deneyimlerde de kanıtlandığı gibi, ancak tekeller içindir. İktidar ve sermaye tekelleri gerçek özgürlükler ve eşitlikleri vermezler. Özgürlükler ve eşitlikler ancak demokratik toplumun demokratik siyaset tarzıyla kazanılır, öz savunmayla korunur. Her birey ve grubun ödün vermediği tek değer, ahlaki ve politik toplum olarak kalmaktaki ısrardır. Farklılık, eşitlik ve özgürlük için tek ve yeterli koşul, ahlaki ve politik toplumdur. Demokratik toplum bu tarihsel toplumun modern hali olarak kendini gittikçe daha çok kanıtlamaktadır.

Ahlaki toplum kapitalist modernite koşullarında tarihinin en daraltılmış, işlevsiz bırakılmış, kadük hali yaşar. Yine tarihin hiçbir döneminde görülmemiş biçimde ahlaki kurallar yerine hukuk kodları yerleştirilir. Burjuvazi sınıf olarak ahlaki kadükleştiririp, kendi sınıf egemenliğini hukuk adı altında en ince ayrıntılarına kadar kodlayarak topluma dayatır. Ahlaki toplum yerine hukuki toplum ikame edilir. Burada çok önemli bir değişiklikle karşı karşıyayız. Tarihte de hukuklaştırma çabalarına rastlanır. Ama hukuk hiçbir dönemde burjuva modernitesinde olduğu kadar ayrıntıya boğulmamıştır. Aslında gerçekleştirilen şey hukuk adı altında sınıf tekelciliğidir, hukuk tekelciliğini yaratmak demektir. Toplum gibi son derece karmaşık bir doğayı hukukla yönetmek mümkün değildir. Adil olmak kaydıyla toplumda hukukun yeri vardır; bu anlamıyla hukuk vazgeçilmezdir. Fakat pozitif hukuk adı altında devletçe topluma dayatılan hukuk adil hukuk değil, hukuka içerilmiş hâkim sınıf ve ulus tekelciliğidir, ulus-devlet kuralcılığıdır.

Modernitenin ulus-devletinin gözünde politik toplum kendi varlığına, birliğine ve bütünlüğüne karşı bir tehdittir. Hâlbuki toplumun varoluş hali olan politik unsuru daraltmanın da ötesinde, fiilen kullanılmaz hale getiren ulus-devlet idareciliği ve bürokratismi, toplum üzerinde sadece Demokles'in kılıcı olarak durmaz, her saat toplumu doğrar. Çağımızın politik felsefesinin en temel sorunu bu gerçeklik olduğu gibi, faşizm olarak da pratikte yaşamın önündeki en büyük engeldir. Şunu belirtelim: Hitler şahsen yenildi ama sistemi zafer kazanmıştır. Ulus-devletçilik, politik toplumun ortadan kaldırılması anlamında Hitler faşizmi ile özdeştir. Hitler bunu katıksız biçimde başaran ilk kişi olmasa da, resmen ilan eden ve sahip çıkan kişidir.

Politik ilkesi olmayan, işletilmeyen veya or-

tadan kaldırılan toplum bir kadavradır; en iyi hali ise sömürge toplumu olarak ifade edilebilir. Bu nedenle demokratik toplumun politik ilkeye kazandırdığı işlerlik, hayati öneme sahiptir. Sistem olarak üstünlüğünün en temel kanıtıdır.

Uygarlık tarihi bir anlamda politik toplumun daraltılması ve işlevsiz bırakılarak kadükleştirilmesinin tarihidir. Toplumun sınıflaştırılması ancak sert geçen politik mücadelenin devlet lehine bastırılmasıyla mümkün olmuştur. Bu hususa çok dikkat edilmelidir. Sınıf mücadelesi sorunuyla en çok uğraşan Marksistler bile sınıflaşmanın doğasını doğru belirleyememişlerdir. Sınıflaşmayı bir erdem ve uygarlığı ilerleticisi olarak değerlendirmekten kendilerini alıkoyamamışlardır. Tarihin mutlaka kat edilmesi gereken bir aşamasıymış, bir köprüsel ilişkiymiş gibi sınıflaşmayı tarihsel materyalizmin gereği saymışlardır. Uygarlık çözümlememizde, sınıflaşmayı politik ve ahlaki toplumun daraltılması ve işlevsizleştirilmesi olarak değerlendirdik; sınıflaşma geliştikçe toplumun daha çok iktidar ve devlet hegemonyasına geçtiğini önemle belirttik. Tarih bu anlamda sert bir sınıf mücadelesiyle geçmiştir. Ama sınıflaşmanın gerçekleştirilmesinin kendisi bir ilerleme, gelişme olmak şurada kalsın, tersine toplumsal bir gerileme ve düşüştür. Ahlaki olarak iyi değil, kötü bir gelişmedir. Sınıflaşmanın ilerleme için kaçınılmaz bir durak olduğunun iddia edilmesi, hele bunun Marksist bir ifade olarak belirlenmesi özgürlük mücadelesinde içine düşülen ciddi bir yanlışlıktır.

Politik toplumun en önemli özelliği sınıflaştırmaya karşı sürekli direnmesidir. Kendini en az sınıfsallaştıran toplum en iyi toplumdur. Politik mücadele ancak kendi toplumunu sınıflaştırmayarak, dolayısıyla kendini iktidar ve devlet aygıtlarının tek tarafı zoru altına sokmayarak başarısını kanıtlayabilir. Gırtlığına kadar iktidar ve devlet zoruyla yaşayan toplumlarda, başarılı bir politik mücadeleden bahsetmek ciddi bir yanılgıdır. Kendini ya hiç iktidar ve iç-dış devlet zoru altına sokmamak ya da sert geçen bir mücadelenin ardından devlet ve iktidarla karşılıklı rızaya dayanan bir uzlaşmaya varmak, iktidar ve devleti tanımak bu temelde politik toplum için idealdir.

Demokratik modernite, toplum savunulduğu oranda, özgürlüğün de kazanılmasında tek çıkış yoludur. Demokratik siyasetle kendini bireyciliğe, ulus-devlete ve tekelere karşı savunan toplum, politik dokusunu işlevselleştirerek, kendini modern demokratik topluma dönüştürür. Modern demokratik toplum ise, tüm toplumsal işleri üzerinde düşünen, söz söyleyen ve kendini kararlaştırarak eyleme geçiren toplum olarak farklılaşmayı, çok kültürlülüğü, bu temelde eşitliği yaşamsallaştırarak üstünlüğünü kanıtlar. Böylelikle demokratik modernite sadece sınıfsal mücadeleyi doğru temelde vermekle kalmaz; aynı zamanda reel-sosyalizmin tarihsel trajik yanlışına düşüp yeni bir iktidar veya devlet yaratarak kendi toplumunu da boğmaz, bu tarihsel tuzağa düşmez. Ne kadar iktidaraşır ve devletleşirse, sınıfsallığın da o oranda geliştiğinin, dolayısıyla sınıfsal mücadelenin kaybedildiğinin farkındadır. Bu farkında olma, demokratik modernitenin temel özelliklerinden biri olarak belirlenebilmelidir.

Demokratik komünal toplum, demokratik modernitenin kapitalizme karşı direnişinin temel formudur. Tarihsel-toplumsal varoluş komün temellidir. Kapitalizm için toplum yoktur, birey vardır. Kapitalizmin toplum karşıtı karakterinin sonuçları toplumun yok edilip bireylerle sınırlı bir topluluğun oluşturulmasıdır. Liberalizmin dayandığı felsefenin temeli toplumun inkârdır. Toplumu inkâr eden bir bireycilik anlayışı sorunludur. Bireye dayalı yanlısamalı bir özgürlük algısı yaratır. Oysa toplumsallık dışında bir birey olamaz. Birey ancak toplumsallıkla var olabilir. Bu nedenle toplumun inkâr edildiği bir düzlemde birakalım birey özgürlüğünü, birey kimliğinden dahi bahsedilemez.

Buna karşın komün ise toplumun yapısal karakteridir. Komün, toplumun var oluş tarzıdır; kök hücrelidir. Komün özde özgürlüğü, eşitliği içerdiği gibi, aynı zamanda demokratik bir niteliğe de sahiptir. Kapitalizm demokrasiyi yozlaştırıp toplum karşıtı bir araca indirgemeyi esas alır. Buna karşın komün demokrasiyle ayakta kalır. Demokratik toplum, klandan baş-

layarak günümüze kadar gelen toplumsal ilkelere ve anacıl toplum özelliklerinin yeniden topluma hâkim hale getirilmesini hedefler. Toplumun kök hücreleri komün ise, bugün de toplumsal varlığını yaşaması için yeniden bu kök hücrenin aktif hale getirilmesi gerekir. Demokratik toplum esas olarak özyönetime ve öz savunmaya dayanır. Komünalite, farklılıkları içeren, inanç veya etnik temelli ayrışmaları tercih etmeyen demokratik toplumsal sistemin adıdır.

Demokrasiziz sosyalizm olmaz. Sosyalizmin amaçladığı toplum eşit ve özgür toplumdur. Eşit ve özgür toplum demek, emeği ile geçiren halkın emeği ile kendi kendini yönetmesidir. Komün, ilk kurulurken demokratik olmalıdır. Demokrasi, yönetimi devraldıktan sonra inşa edilmez. Zaten "demo=halk" "krasi=yönetim" demektir. Halkın yönetimi ancak eşit ve özgür koşullarda mümkün olacağına göre, sosyalizm demokrasiziz olmaz. Eğer bir yerde demokrasi yoksa kesinlikle kapitalist oligarşi gelişir. Rusya ve Çin'de olan budur. "Liberal demokrasi" denilen tam bir maskedir. Kapitalist oligarşinin demokrasi ile ilgisi yoktur. Bir yerde komün varsa, orada demokrasi vardır, demokratik yönetim vardır. Bu, komünal demokrasidir. Ulus çapında olduğunda demokratik ulus olur. Bir birim olduğu zaman, komün demokrasisi olur, sosyalizm olur.

Demokratik ulusa sosyalist ulus da denebilir, hiçbir sakıncası yoktur. Halkın ulusal toplum olması, ulusun sosyalist olması, demokratik ulus olarak da ifade edilebilir. Demokrasinin tüm iyilikleri kapitalizme yakıştırılmaktadır. Bu bir safsatadır ve çok tehlikeli bir yaklaşımdır. Lenin "proleterya diktatörlüğü" tuzağına düştü. Burjuvazi zaten sınıf olarak belirsiz, ucu bucağı belli olmayan flu bir sınıftır. Stalin bu teori yüzünden "Kulakları temizliyoruz, sınıfı saflaştırıyoruz" diyerek milyonlarca köylüyü katletmişti. Rusça'da 'kulak' adı verilen varlıklı köylü kesimlerin katledilmesini sınıf mücadelesi olarak görmek sosyalizm değildir. Bu sınıf teorisi bize de bulaştı ve "sınıf içi hainler" tanımlaması kullanıldı. Bunlar son derece tehlikeli, muğlak ve sosyalizmin özü ile bağdaşmayan kavramlardır.

Komünü oluşturan unsurlar arasında özgünlükler korunmalıdır, fakat aşırı seviye farkı da olmamalıdır. Komünün tam oluşması için bu seviye farkının giderilmesi gerekir. Eşitsizlik söz konusu olduğunda özgür yaşam olmaz, refah ve huzur olmaz. Komünalist olmak da bu yaklaşımı gerektirir. Komünü oluşturamazsan demokratik yönetimi oluşturamazsın. Komünalite ile toplumsal sorunlara çözüm üretilebilir. Özyönetim olur, yayın grubu olur, mahalle birimi olur; burada önemli olan işlevselliktir. Bütün toplumsal çalışmalara komünle başlamak gerekir. Komünde her şey tartışılmalı, projelendirilmeli ve pratikleştirilmelidir. Mevcut iktidarın dahi komünal örgüt modeli ile örgütlendiği gerçeği görülürse, komün örgütlenmesinin önemi ve hayatiyeti daha iyi anlaşılır.

Kapitalist modernitenin üç mahşeri atlısının karşısında komünal demokratik modernitenin özgürlükçü, toplumcu, demokratik üç atlısını hazırlamak, toplumsal sorunsallığa yanıt oluşturmak için gereklidir. Vahşi kapitalizmin dizginsizliği karşısında toplumu demokratik komünle savunmak varoluşsal bir gereklilik haline gelmiştir.

B- Eko-endüstriyel toplum

Demokratik modernitenin ekonomik ve endüstriyel boyutunun temeli ekolojiktir. 'Kapitalist ekonomi' kavramı bir propaganda oyunu ve safsatadır. Kapitalizm bir ekonomi biçimi değildir, ekonominin can düşmanıdır. Genelde uygarlık tekelleri, özde kapitalist tekeller (tarım, ticaret, finans, iktidar ve ulus-devlet aygıtları) tarih boyunca tüm ekonomik çarpıtmaların, bunalımların, sorunların, açlık ve yoksulluğun, çevre felaketlerinin temel etkenidir. Bu temel etken üzerinde ayrıca her türden sosyal ve siyasal sınıflaşmalar, iktidarlar, aşırı kentleşme ve bundan kaynaklanan tüm hastalıklar, her tür dinsel, metafizik ve bilimci dogmalar içeren ideolojik saptırmalar, başta sanatın çarpıtılması olarak çirkinlikler, ahlaki yoksulluk ve bozulmalar olarak kötülükler yükselir. Kapitalist modernitenin son beş yüzyılı bu saptamalara ilişkin sayısız örnek sunmaktadır.

Demokratik modernitede ekonomi gerçek anlamına kavuşur. Hem zemin katın temel ih-

Tarımda eko-toplulukların oluşturulması demokratik modernitenin en esaslı ekonomik ilkelerinden biridir. Bununla bağlantılı olarak, serflik ve kölelikten kalma çiftlik tarzı tarımsal üretim de geçerliliğini yitirmiştir. Ekolojik ölçekte tarım birlikleri oluşturarak gerçekleştirilecek eko-topluluklar, köy modernitesinin de temelidir. Köy veya modern köy, bir eko-topluluk olarak, ekolojik ölçekli ekonomik birimler tarzında varoluşunu yeniden kazanabilir.

kendilerini vurduklarını çok geç kavradılar. Sovyet Rusya deneyiminde başlangıçta revaçta olan konfederalizmin merkezî devlet adına hızla ortadan kaldırılması, reel-sosyalizmin çözümlüğünün en temel nedenidir.

Demokratik konfederalizm, ulus-devlet sistematiğinden kaynaklanan olumsuzlukları aşma potansiyeline sahip olduğu gibi, toplumu politiklaştırmaya de en uygun aracı konumdadır. Basittir ve uygulanabilir. Her topluluk, etnisite, kültür, dinî cemaat, entelektüel hareket, ekonomik birim birer politik birim olarak kendilerini özerkçe yapılandırıp ifade edebilir. Federe yapı veya özerklik, kendilik denilen kavramı bu çerçevede ve kapsamda değerlendirmek gerekir. Her kendiliğin yerelden küresele kadar konfederasyon oluşturma şansı vardır. Yerelin en temel ögesi, özgür tartışma ve karar hakkıdır. Her kendilik veya federe birim, katılımcı demokrasi olarak da kavramlaştırılan doğrudan demokrasiye uygulama şansı tanınması nedeniyle eşsizdir. Bütün gücünü doğrudan demokrasinin uygulanabilirliğinden alır. Temel bir rolü olmasının gerekçesi de budur. Ulus-devlet doğrudan demokrasinin ne kadar inkârı ise, demokratik konfederalizm de tersine o kadar bu demokrasinin oluşturucu ve işlevselleştirici biçimi konumundadır.

Doğrudan katılımcı demokrasinin ana hücreleri olarak federe birimler, koşullar ve ihtiyaçlar gerekli kıldığı kadar konfedere birliklere dönüşme esnekliği bakımından da eşsiz ve idealdir. Doğrudan katılımcı demokrasiye dayalı birimleri esas almak kaydıyla, geliştirilecek her tür siyasi birlik demokratiktir. En yerelde doğrudan demokrasinin uygulandığı, yaşandığı birimden en küresel oluşuma kadar geliştirilen politik işlevselliğe demokratik siyaset demek mümkündür.

Dikkat edilmesi gereken bir husus da federe ve kendilik birimlerini çok zengin bir kapsamda düşünmektir. Bir köy veya şehrin bir mahallesinde bile konfedere birliklere ihtiyaç olacağını anlamak büyük önem taşır. Her köy veya mahalle rahatlıkla bir konfedere birlik olabilir. Örneğin köyün ekolojik biriminden (diğer deyişle federesinden) özgür kadın, öz savunma, gençlik, eğitim, folklor, sağlık, yardımlaşma ve ekonomi birimlerine kadar çok sayıda doğrudan demokrasi birimi köy çapında birleşmek durumundadır. Bu yeni birimler birimine de rahatlıkla konfedere birim veya birlik (federe birimlerin birimi) denilebilir. Aynı sistemi yerel, bölgesel, ulusal ve küresel seviyelere kadar taşıdığımızda, demokratik konfederalizmin ne kadar kapsayıcı bir sistem olduğunu rahatlıkla anlayabiliriz. Demokratik modernitenin temel boyutlarından üçünün de birbirini tamamlayıcı nitelikte olduğunu, konfederalizm sistematiği ile daha iyi anlamak mümkündür. Her boyut bu sistem içinde kendini tartışma, değerlendirme, kararlaştırma, yeniden yapılandırma ve eylemselleştirme potansiyeline sahip olduğu için, toplumsal doğanın tarihsel toplum gerçekliği ve bütünselliği de en iyi biçimde sağlanmış olur.

Toplumsal öz savunmayı da demokratik konfederal sistemde en iyi biçimde gerçekleştirmek mümkündür. Öz savunma, demokratik siyasetin bir kurumu olarak, konfederal sistem kapsamındadır. Tanım olarak öz savunma, demokratik siyasetin yoğunlaştırılmışı ifadesidir.

Demokratik konfederalizm, ulus-devlet kaynaklı militaristleşmeyi ancak öz savunma aracı ile durdurabilir. Öz savunmadan yoksun toplumlar kimliklerini, politik özelliklerini ve demokratikleşmelerini yitirme tehlikesiyle yüz yüze kalırlar. Bu nedenle öz savunma boyutu toplumlar için basit bir askeri savunma olgusu değildir. Kimliklerini koruma, politikleşmelerini sağlama ve demokratikleşmelerini gerçekleştirme olgusuyla iç içedir. Toplum ancak kendini savunabilirse kimliğini koruduğundan, politikleşmesini sağladığından ve demokratik siyaset yapabildiğinden bahsedebilir. Bu gerçekler ışığında demokratik konfederalizm aynı zamanda bir öz savunma sistemi olarak boyutlanmak durumundadır. Tekellerin küresel hegemonik çağında ve bütün toplumu ulus-devlet biçiminde militaristleştirdiği koşullarda, demokratik modernite ancak tüm toplumu kapsayacak tarzda, tüm zaman ve mekân koşullarında öz savunma ve demokratik siyaset temelinde, konfederal ağlardan oluşan öz sis-

tematiğiyle hegemonyaya karşılık verebilir. Ne kadar hegemonik şebekeler ticari, finansal, sınıai, iktidar, ulus-devlet ve ideolojik tekel varsa, demokratik modernite de o kadar konfederal, öz savunma ve demokratik siyaset ağları geliştirmek durumundadır.

Ulus-devlet sistematiğiyle demokratik konfederalizm sistematiğinin ilkel ve koşullu barışlarla olduğu kadar, bu koşullar ve ilkelerin çığnemesi durumunda öz savunma savaşlarıyla birlikte yaşanacağını hesaba katan siyaset felsefesi ile stratejik ve taktik yaklaşımlar, tarihsel toplumun özgürlük, eşitlik ve demokratik yürüyüşüne daha uygundur.

Devlet amaçlı ulusla ulus amaçlı devlet mücadeleleri çağın kanlı gerçeğinin ana etkenidir. İktidar ve devletle ulusu buluşturmaya modernite çağının sorunlarının ana kaynağıdır. Modernite çağının sorunlarını diktatörlüklerden ve hanedan devletlerinden kaynaklanan sorunlarla karşılaştırdığımızda, modernite çağında sorunların devlet ulusundan kaynaklandığını ve bu durumun ikisi arasındaki en büyük farkı oluşturduğunu görürüz. Sosyal bilimin en karmaşık konularından biri olan ulus-devlet, modernite karşıtı tüm sorunların çözümlenmesi için sihirli bir değnekmiş gibi sunulur. Özünde ise toplumsal sorunu bir iken bin yapar. Bunun nedeni de iktidar aygıtını toplumların kılcal damarlarına kadar yaymasıdır. İktidarın kendisi sorun üretir. Sermayenin zor biçiminde örgütlenmiş potansiyel karakterinden ötürü iktidar baskı ve sömürü yoluyla toplumsal sorun üretir. Ulus-devletin amaçladığı homojen ulus toplumu yapay ve şiddet yüklü sahte eşit yurttaşlar inşa eder. Ulus devletteki yurttaş eşitliği, tüm uzuvların testereyle kesilip eşitlenmesiyle oluşturulur. Bu yurttaş, kanun lafzında eşittir ama hayatın her alanında birey ve kolektif varlık olarak azami eşitsizliği yaşar.

Kapitalist modernitenin ulus-devlet olarak örgütlenmesi ekonomik tekel olarak örgütlenmesinden daha baskıcı ve sömürücü rol oynar. Marksizmin ve genel olarak sosyolojinin ulus-devletin baskı ve sömürü ile bağlantısını görememesi veya ulus-devleti çok sıradan bir üstyapı kurumu olarak sunması temel bir eksiklik ve çarpıtmadır. Sınıf ve maddi sermaye tahlili ulus-devletten bağımsız yapıldığında, en bayat ve verimli bir toplumsal sonuç üretmeyecek olan soyut bir genelleme yapılmış olur. Reel-sosyalizmin başarısız olmasında bu soyutlamayla bağlantılı sonuçlar rol oynamıştır.

Kavram olarak ulus, klan, kabile ve akraba aşiretlerin kavim, halk veya milliyet biçimindeki oluşumlarından sonra gelen ve kendini en çok dil ve kültür benzerliğiyle karakterize eden toplum biçimlenişidir. Ulusal toplumlar kabile ve kavim toplumuna göre daha kapsayıcı ve geniş hacimli, bu nedenle de gevşek bağlarla birbirine bağlı insan topluluklarıdır. Ulusal toplum daha çok çağımızın bir olgusudur. Genel bir tanımı yapılsa, 'ortak bir zihniyeti paylaşanların topluluğu' denilebilir. Bu anlamda ulusal toplum zihnen var olan bir olgudur; dolayısıyla soyut ve hayali bir varlıktır. Buna 'kültür temelinde tanımlanan ulus' da diyebiliriz, ki sosyolojik anlamda doğru olan da bu tanımdır.

Sınıf, cins, renk, etnisite, hatta farklı ulus kökenliliğine rağmen, en genelde ortak bir zihniyet ve kültür dünyasının oluşması, ulus olmak için yeterlidir. Bu genel tanımlı ulusu daha sofistike kılmak için devlet ulusu, hukuk ulusu, ekonomik ulus, asker-ulus (ordu-millet) türünden üretilen ve genel ulusu tahkim eden ulusçuluklar daha farklı kategorilerdir. Bunlara 'güç ulusu' demek de mümkündür. Güçlü ulus olmak kapitalist modernitenin temel bir ülküsüdür. Zira güçlü ulus sermaye ayrıcalığı, geniş pazar-sömürge imkânı ve emperyalizm üretir. Dolayısıyla bu tür tahkim edilmiş ulusları yegâne ulus modeli olarak görmemek, hatta şoven güç uluslarını sermayenin hizmetindeki uluslar olarak değerlendirmek önemlidir. Zaten sorun kaynağı oluşturmaları bu niteliklerinden ötürüdür. Kültür ulusundan üretililecek ama sömürü ve baskıyı gemleyen ve dışlayan ulus modeli demokratik ulus modelidir. Demokratik ulus özgürlüğe ve eşitliğe en yakın ulustur. Bu tanım gereği özgürlük ve eşitlik arayışı olan toplumların ideal ulus anlayışıdır.

Kapitalist modernitenin ve esinlendirdiği sosyolojinin demokratik ulus kategorisini işleme-yapısallığı ve ideolojik hegemonyası gereğidir. Demokratik ulus sadece zihniyet ve kültür ortaklığıyla yetinmeyen, tüm üyelerini demokratik özerk kurumlarda birleştiren ve yöneten ulustur. Belirleyici olan yönü budur. Demokratik, özerk yönetim tarzı demokratik ulus olmanın başta gelen koşuludur. Bu yönüyle ulus-devletin alternatifidir. Devlet yönetimi yerine demokratik yönetim büyük bir özgürlük ve eşitlik imkânıdır. Liberal sosyoloji, ulusu esas olarak ya kurulmuş bir devletle ya da devlet kurmayı amaçlayan bir hareketle özdeşleştirir. Reel-sosyalizmin bile bu yönlü bir arayışta

olması liberal ideolojinin gücünü gösterir.

Demokratik ulusun alternatif modernitesi demokratik modernitedir. Tekelcilerden kurtulmuş ekonomi, doğa ve insan dostu olan teknoloji ve çevreyle uyumu ifade eden ekoloji, demokratik modernitenin, dolayısıyla demokratik ulusun kurumsal temelidir.

Ulusal toplumlar için koşul olarak ileri sürülen ortak bir vatan ve pazar olguları, güçlü tahkim araçları olsalar da maddi birer unsur olarak ulusun belirleyici nitelikleri sayılmazlar. Vatan ve pazar devlet-ulusu için çok güçlü tahkim araçlarıdır. Vatan mülk olarak, pazar ise kârın gerçekleştiği alan olarak çok değerlidir. Demokratik ulusun vatan ve pazar anlayışı değişiktir. Ulus zihniyeti ve kültürü için büyük bir imkân olan Demokratik ulus vatani değerli sayar; anısında yer almadığı bir zihniyet ve kültür düşünemez. Fakat kapitalist modernitenin fetişleştirdiği ülke-vatan kavramını toplumdan öncelikli kılmasının kâr amaçlı olduğu unutulmalıdır. Vatani abartmamak da önemlidir. "Her şey vatan için" anlayışı faşist bir ulus anlayışından kaynaklanır. Anlamı olan her şeyin özgür bir topluma ve demokratik bir ulusa adanmasıdır. Bunu da tapınç düzeyine getirmemek gerekir. Asıl olan, yaşamın değerli kılınmasıdır. Vatan bir ideal değildir, ulus ve birey yaşamı için sadece bir araçtır.

Devlet ulusu homojen toplum peşinde olduğu halde, demokratik ulus ağırlıklı olarak farklılıkları zenginlik olarak görür ve farklı kolektivitelere oluşur. Yaşamın kendisi de zaten farklılıkla mümkündür. Robot insan yaratmak ulus-devletin nihai hedefidir. Tornadan çıkmış gibi tek tip vatandaş olmaya zorlayan ulus-devlet, bu yönüyle de yaşama terstir ve hiçliğe koşar. Demokratik ulusun vatandaşı, üyesi farklı olup bu farkını farklı topluluklardan alır. Kabile ve aşiret varlıkları da demokratik ulus için birer zenginliktir.

Dil, ulus olmak için kültür kadar önemli olmakla birlikte zorunlu bir şart değildir. Farklı dillerden olmak aynı ulustan olmaya engel teşkil etmez. Her ulusa bir devlet ne kadar gereksizse, her ulusa tek bir dil veya şive de gereksizdir. Ulusal dil gerekli olmakla birlikte, olmazsa olmaz bir şart değildir. Farklı dil ve lehçeleri de demokratik bir ulus için zenginlik saymak mümkündür. Fakat ulus-devlet katı bir biçimde tek dil dayatmasını esas alır. Çok dilliliğe, hele resmi çok dilliliğe kolay uygulama şansı vermez. Bu yönüyle hâkim ulus olmanın ayrıcalıklarından yararlanmaya çalışır.

Demokratik ulusun gelişmediği, ulus-devletçiliğin ise sorun çözemediği koşullarda bir uzlaşma ve anlayış olarak hukuk ulusundan bahsetmek mümkündür. Anayasal vatandaşlıkla kastedilen çözüm özünde hukuk ulusu temelindeki çözümdür. Anayasal güvenceye bağlanmı hukuki vatandaşlık ırk, etnisite ve milliyet ayrımını esas almaz. Bu tip özellikler hak doğurmaz. Hukuk ulusu bu yönüyle gelişen bir kategoridir. Avrupa ulusları giderek milliyet uluslarından hukuk uluslarına evrilmektedir.

Demokratik uluslarda özerk yönetim, hukuk ulusunda haklar esastır. Ulus-devlette ise iktidar yönetimi belirleyicidir. En tehlikeli ulus tipi 'ordu-millet' zihniyeti ve kurumlaşmasıdır. Güçlü ulusu temsil eder gibi gözükse de, özünde içinde yaşanması en güç, hep görev dayatan ve faşizme varan bir zihniyet barındırır. Ekonomik ulus ulus-devlete yakın bir kategoridir. ABD, Japonya hatta Almanya gibi ekonomiye başat rol tanyan ülkelerdeki bu ulus anlayışı Avrupa'nın geçmişinde daha güçlüydü. Sosyalist ulus kategorisi denenmek istendiyse de, pek başarılı olduğu söylenemez. Bu kısmen Küba'da yaşadığımız ulus örneğidir. Fakat bu ulus örneği de ulus-devletin reel sosyalist biçimidir; özel kapitalist ağırlıklı ulus-devlet yerine, devlet kapitalizmi ağırlıklı ulus-devletin ikame edilmiş biçimidir.

Ulus teorisi söz konusu edildiğinde önemle kritiği yapılması gereken husus ulusun kutsallaştırılması ve tanrısallaştırılmasıdır. Kapitalist modernite geleneksel din ve tanrı yerine bizzat ulus-devlet tanrısallığını inşa etmiştir. Bu husus çok önemlidir. Milliyetçilik ideolojisinin ulus-devletin dini olarak yorumlarsak, ulus-devletin kendisini de bu dinin tanrısı olarak kavrayabiliriz. Devletin kendisi modernite çağında ortaçağın hatta ilköğrenin bütün tanrısallık kavramlarının

özünü içerecek biçimde inşa edilmiştir. 'Laik devlet' denilen olgu ilk ve ortaçağ tanrısallıklarının tümüyle veya özde devlet olarak inşa edilmesi ve somutlaştırılmasıdır. Bu konuda hiç yanılmamak gerekir. Laik veya modern ulus-devlet cilasını kazıdığımızda, altından ortaçağ ve ilkçağın tanrısallık devleti çıkar. Devlet ve tanrısallık arasında çok sıkı bir bağ vardır. Yükselen ilk ve ortaçağ monarkıyla tanrı kavramı arasında da çok sıkı bir ilişki vardır. Monark ortaçağdan sonra şahıs olarak etkinliğini yitirip monarşi kurumsallaşarak ulusal-devlete dönüştüğünde, tanrı-monark da yerini ulus-devlet tanrısına bırakmıştır. Dolayısıyla kutsallaştırılmış "vatan-ulus-pazar" kavramlarıyla birlikte ulus-devlet kurumlarının da benzer biçimde kutsallaştırılmasının temelinde kapitalist modernitenin azami kâr kazanmayı mümkün kılan ideolojik hegemonyası vardır. İdeolojik hegemonya ulusla ilgili bu kavramları dinselileştirdiği oranda azami kâr kanununu meşrulaştırır ve geçerli kılar.

Çağımızda 'tek bayrak', 'tek dil', 'tek vatan', 'tek devlet', 'üniter devlet' biçimindeki ulus-devlet sembolleri ve temel sloganlarının kulakları sağır edercesine haykırılması, farklı renkten bayrakların küçümsenmesi, zihniyet dünyasının monolitik hale getirilip sakatlanması, ulusal şovenizmin her gösteride özellikle spor ve sanat etkinliklerinde şahlandırılması hatta ritüel haline getirilmesi milliyetçilik dininin ibadetleri olarak yorumlanmalıdır. Aslında daha önceki çağların ibadetleri de aynı işlevi görür. Burada asıl hedef iktidar ve sömürü tekellerinin çıkarlarını gizleyerek ya da kutsayıp meşrulaştırarak geçerli kılmaktır. Ulus-devletle ilgili tüm örtbas edici ve abartıcı yaklaşım ve uygulamalar bu temel paradigma altında yorumlandığında, toplumsal gerçekliğin hakikati daha doğru kavranır.

Demokratik ulus tüm bu hastalıkları en az yaşayan ulus modelidir. Kendi yönetimini kutsallaştırmaz. Yönetim sade bir olgu olarak günlük yaşamın hizmetindedir. Gereklere karşılığında herkes bir memur olarak yönetici olabilir. Yöneticilik değerlidir ama kutsal değildir. Ulusal kimlik anlayışı açık uçludur; kapalı bir din üyeliği, müminliği gibi değildir. Bir ulusa mensup olmak ne bir ayrıcalık ne de bir kusurdur. Birden fazla ulusa mensup olunabilir. Daha doğrusu, iç içe geçmiş farklı ulusallıklar yaşanabilir. Hukuki ulusa demokratik ulus uzlaşırsa rahatlıkla birlikte yaşanabilir. "Vatan-bayrak-dil" değerli olmakla birlikte kutsal değildir. Ortak vatani, dilleri ve bayrakları zıtlıklar yerine iç içe dostluklar biçiminde ve paylaşarak yaşamak mümkündür ve aynı zamanda tarihsel toplum yaşamının da bir gereğidir. Bütün bu özellikleriyle demokratik ulus olgusu kapitalist modernitenin çılgınlaştırıcı savaş aleti olan ulus-devletçiliğinin güçlü alternatifini tarihteki yerini yeniden almaktadır.

Çözümleyici bir model olarak demokratik ulus modeli devlet oluşuluğunun paramparça ettiği toplumsal ilişkileri yeniden demokratikleştirir; farklı kimlikleri uzlaşıcı, barışçı ve hoşgörülü kılar. Devlet ulusunun demokratik ulusa doğru evrilmesi muazzam kazanımları beraberinde getirir. Demokratik ulus modeli öncelikle şiddet yüklü toplumsal algıları doğru bir toplumsal bilinçle yumuşatıp akıllı ve duygulu, empatisi olan insan kılar, daha insancıl kılar. Şiddet içerilmiş sömürü ilişkilerini tümüyle ortadan kaldırmaya bile epeyce azaltarak, daha eşit ve özgür bir toplum olanağını ortaya çıkararak bunu gerçekleştirir. Sadece kendi içinde barışı ve hoşgörüyü geliştirmekle kalmaz, aynı zamanda dışta diğer uluslara karşı da baskı ve

sömürü yüklü yaklaşımları aşır ortak çıkarları sinerjiye dönüştürerek bu misyonunu gerçekleştirir. Ulusal ve uluslararası kurumlar demokratik ulusun temel zihniyet ve kurumsal yapılanmasına göre yeniden inşa edildiğinde, yeni bir modernitenin, bu defa demokratik modernitenin sadece teorik değil uygulamadaki sonuçlarının da Rönesans niteliğinde olduğu, yeni bir doğuş olduğu kavranacaktır. Kapitalist modernitenin alternatifi demokratik modernite, demokratik modernitenin temelinde yatan demokratik ulustur; demokratik ulusun içinde ve dışında ördüğü de ekonomik, ekolojik ve barışçıl toplumdur.

Günümüzde içi boş veya boşaltılmış olan ulus-devletin kendisi, onun bölgesel ve küresel birlikleri ve özellikle BM yerine, üstün sorun çözümleyici özelliğiyle yeni demokratik ulusların hızla inşa edilmesi, demokratik ulusun sadece tekil ulus-devletin yerini alması veya dönüşümü olarak görülmemesi, AB gibi bölgesel ve küresel modellerinin de iç içe geliştirilmesi küresel finans kapital krizinden çıkışın en doğru, ahlaki ve politik yoludur.

Avrupa'da İkinci Dünya Savaşında yaşanan faşizm denemesi, moderniteyi homojen toplum projesini gözden geçirmeye zorlamıştır. Avrupa Birliği projesi ile alternatif olarak kültürel çoğulculuğa dönüş yapılmıştır. Post-modernite özünde kültürel çoğulculuğu temel değer olarak paylaşmakla birlikte, kapitalist moderniteye alternatif olmaktan uzaktır. Resmi kültürel kimliğin dışında yaşayan tüm kültürler son tahlilde marjinalleştirilerek ya kendiliğinden ya dolaylı baskı ve kapitalist sömürü yöntemiyle ya da ulus-devletin resmi homojen toplum yaratma politikalarıyla tasfiye edilme ve soykırımla tükenme gerçeğiyle karşı karşıya bulunmaktadır. Buna karşı durmanın en doğru yolu, kültürel varlığını korumak ve özgür kılmak için açık uçlu bir kültürel kimlik anlayışını benimsemek, bunu diğer kültürlerle sentezleyerek daha üst bir aşamada ortak yaşam projeleri geliştirmektir. Demokratik ulus, anayasal vatandaşlık, demokratik cumhuriyet, çoğulcu bir vatan ve kültür anlayışı bu tür projelerin belli başlı olanlarıdır. Demokratik siyaset, sivil toplum örgütlenmeleri ve demokratik özerklik yöntemleri bu projelerin temel uygulama araçlarıdır. Hem geleneksel kültürlerin korunup özgürleştirilmesi hem de çağdaş kültürlerle bir sentez halinde yaşamaları için demokratik modernite çözümü hayati ihtiyaçtır.

Demokratik uluslaşmanın özelliklerini kısaca şöyle ortaya koyabiliriz:

a- Farklı ve çok katmanlı siyasi oluşumlara açıktır. Yatay ve dikey farklı siyasi oluşumlar mevcut toplumun karmaşık yapısı nedeniyle zorunludur. Merkezî, yerel ve bölgesel siyasi oluşumları denge içinde bir arada tutar. Her biri somut koşullara cevap verdiği için, çoğulcu siyasi yapılar, toplumsal problemlerin en doğru çözüm yollarını bulmaya daha yakındır. İster ulus-devlet, ister cumhuriyet, ister burjuva demokrasileri biçiminde olsun, devlet gelenekleriyle demokratik entegrasyon temelinde ilkesel uzlaşmalara açıktır. İlkeli barış temelinde bir arada yaşayabilir.

b- Ahlaki ve politik topluma dayanır. Kapitalist, sosyalist, feodal, endüstriyalist, tüketimci, toplum mühendisliklerine dayalı benzer şablonist projeler içeren toplum biçimlerini kapitalist tekelin kapsamında görür. Ekonomik, siyasi, ideolojik ve askerî tekel toplumun bu temel doğasını kemirerek artı-değer, hatta toplumsal haraç peşinde koşan aygıtlardır. Devrim bile yeni toplum yaratamaz. Devrimler ancak toplumun aşındırılan, kadük bırakılan ahlaki ve politik dokusunu asıl işlevine kavuşturmak için başvurulan operasyonlar olarak olumlu rol oynayabilirler. Gerisini ahlaki ve politik toplumun özgür iradesi belirler.

c- Demokratik siyasete dayanır. Ulus-devletin katı merkezli, düz çizgili, bürokratik yönetim ve idare anlayışına karşılık, tüm toplumsal gruplar ve kültürel kimlikler kendilerini ifade eden siyasi oluşumlarla toplumun öz yönetimini gerçekleştirirler. Çeşitli düzeylerde atamayla değil, seçimle başa gelen yöneticilerle işler görülür. Asıl olan meclisli, tartışmalı karar alma yeteneğidir. Başına buyruk yönetim geçersizdir. Genel merkezî koordinasyon kurulundan (meclis, komisyon, kongre) yerel kurullara kadar her grup ve kültürün bünyesine uygun, çok yapı, farklılıklar içinde birlik arayan kurullar demetiyle toplumsal işlerin demokratik yönetimi ve denetimi gerçekleştirilir.

d- Öz savunmaya dayanır. Askerî tekel olarak değil, toplumun iç ve dış güvenlik ihtiyaçlarına göre demokratik organların sıkı kontrolü altında öz savunma birlikleri temel güçtür. Görevleri ahlaki ve politik toplumun özgür ve farklılıklar temelinde eşitlikçi karar yapısı olarak, demokratik siyaset iradesini geçerli kılmaktır. İçten ve dıştan bu iradeyi boşa çıkaran, engelleyen, yok eden güçlerin müdahalesini etkisiz kılmaktır. Birliklerin komuta yapısı hem demokratik siyaset organlarının hem de birlik üyelerinin çifte denetiminde olup, gerek görülürse karşılıklı öneri ve onay-

lamalarla rahatlıkla değiştirilebilir.

e- Genelde hegemonyacılaşma, özde ideolojik hegemonyacılaşma yer yoktur. Demokratik uygarlıklarda ve modernitede hegemonik güçlere ve ideolojilerine hoşgörüle bakılmaz. Farklı ifade ve demokratik yönetim sınırlarını aşınca, özyönetim ve ifade özgürlüğüyle etkisiz kınırlar. Toplum işlerinin kolektif yönetiminde karşılıklı anlayış, farklı önerilere saygı ve demokratik karar esaslarına bağlılık şarttır. Farklı görüş ve ideolojiler arasında da çoğulculuk geçerlidir. Milliyetçi, dinci, pozitivist bilimci, cinsiyetçi ideolojilere ihtiyaç duymadığı gibi, hegemonya kurmaya da karşıdır. Toplumun ahlaki ve politik yapısını aşındırmadıkça, hegemonya peşinde koşmadıkça, her görüş, düşünce ve inanç serbestçe ifade edilme hakkına sahiptir.

f- Süper hegemonik gücün denetimi altındaki ulus-devletlerin BM'li birliklerine karşılık, demokratik konfederalizm ulusal toplumların Dünya Demokratik Konfederal Birliği'nden yanadır. Gerek sayısal gerekse niteliksel olarak, çok daha geniş toplulukları demokratik siyaset kriterlerince Dünya Demokratik Konfederasyonu'nda birleştirmek daha güvenli, barışçıl, ekolojik, adil ve üretimsel bir dünya için şarttır.

Tekrar da olsa belirtmek yerinde olur. Ulus-devlete karşı demokratik ulusu esas alıyoruz. Bunun anlamı şudur: Bir; ulus olacak ama devlet eliyle olmayacak. İki; devlet otoritesi modern ulusun olmazsa olmazıdır. Tüm ulus-devletler modern çağın uluslaşmasıdır. Ama zorla şiddetle, iktidarla, toplamda devlet eliyle bu uluslar oluşturulur. Ulusun içine iktidar girdiği zaman ulus-devlet olur. Ama içine demokrasi girdi mi demokratik ulus olur. Demokratik modernite çağdaşlık içinde oluşmuştur. Bu çağdaşlıktan bir kapitalist ulus bir de demokratik ulus doğar. Mesela İsviçre demokratik ulusa yakındır, fakat Almanlar tepeden tırnağa ulus devletlerdir. Özcesi bunların da dereceleri vardır. İskoçya bir demokratik ulustur. İngiltere bir ulus-devlet, ancak hem ulus-devlet var hem demokratik ulus. Bunlar bizim için de hayati olacak. Türkiye'de de böyle bir süreç olacak. Teoride ve pratikte bunun temelleri oluşturuluyor. İngiltere bu konuda hayli önemli bir örnektir.

Bu tespitlerle demokratik ulusun önü fazlasıyla açılmıştır. Hedef, Kürtleri demokratik ulus temelli sosyalizme ve de uluslaşmaya götürmektir. Şimdi dahi kendimize ulus dememiz biraz zordur, ancak pratikte geliştirilerek olabilir. Demokratik ulus "komünler komünü" olarak tanımlanacak ve devlete dayanmayacaktır. Türkiye veya diğer komşu ülkeler de bunu taniyacıklar. "Zorla seni Türk yaptım, zorla seni Arap yaptım, zorla seni Fars yaptım" demeyecekler. "Kürdistan'da senin de yerin var" diyeceğiz. "Sen de kendini örgütle, ben de kendimi örgütleyeceğim" diyeceğiz. Bazıları "böyle bir şey olabilir mi?" diyorlar; bizce olabilir. "Devlet + demokrasi" formülü ya da demokratik entegrasyon çözümü bunun en özlü ifadesi olmaktadır.

Sonuç olarak, kapitalist modernite ile demokratik modernite arasındaki farklılıklar ve karşıtlıklar sadece bir idea değildir, somutta iki ayrı dünyanın yaşandığını gösterir. Tarih boyunca diyalektik karşıtlıklar halinde bazen birbirleriyle amansızca savaşan, ama aralarında barışları da eksik olmayan bu iki dünya, günümüzde de benzer biçimde ilişki ve çelişkileriyle bazen çatışmakta bazen barışmaktadır. Sonucu entelektüel, politik ve ahlaki (etik) olarak mevcut sistemik yapısal bunalımdan doğru, iyi ve güzel çıkış yapanlar belirleyecektir.

“ Devlet ulusu homojen toplum peşinde olduğu halde, demokratik ulus ağırlıklı olarak farklılıkları zenginlik olarak görür ve farklı kolektivitelelerden oluşur. Yaşamın kendisi de zaten farklılıkla mümkündür. Robot insan yaratmak ulus-devletin nihai hedefidir. Tornadan çıkmış gibi tek tip vatandaş olmaya zorlayan ulus-devlet, bu yönüyle de yaşama terstir ve hiçliğe koşar. Demokratik ulusun vatandaşı, üyesi farklı olup bu farkını farklı topluluklardan alır. Kabile ve aşiret varlıkları da demokratik ulus için birer zenginliktir. ”

Beşinci Bölüm

ORTADOĞU SORUNSALLIĞI VE DEMOKRATİK MODERNİTE ÇÖZÜMÜ

Tarih gerçekte egemenlerin yazdığı gibi değildir. Gerçek tarih kendini gösteremeyenler ve yazdıramayanların tarihidir.

“

Toplumun ezici çoğunluğunun emeği, direnişi, yaratışı, keşfi hep görünmez kılınmıştır. Bu bilinçli yapılan bir şeydir. Toplumsal kazanımlara el konulmuştur. Bu kazanımların gerçek sahipleri bilinmez kılınmış, yazılmamış ve yazdırılmamıştır. Özellikle kadının tarihi yazılmadığı gibi, yaratım ve icatlarına yer verilmemiştir. Kadının İnanna şahsında tek tek saydığı Me'lerine egemen erkek Enki tarafından el konmasını işleyen destan gerçek tarihin son destanı sayılabilir.

”

1-Evrensel tarih ve Ortadoğu

Tarihi birey, olay, hanedan, ulus, devlet, sınıf ve ekonomi unsurları başta olmak üzere tekil unsurlarla indirgemeci bir tarzda çözümlenmek, anlatı haline getirmek gerçeğin parçalanarak katledilmesine götürür. Kapitalist tekellerin ideolojik hegemonyası altında geliştirilen bu mitik anlatımlar ezici yönleriyle propaganda rolünü oynar. Şüphesiz tikel anlatımlar gerekli ve önemlidir. Bu konuda dar ekonomist sınıf yaklaşımını esas alanlardan hukuk ve ulusal devlet eksenli, üretim sistemli yaklaşım içinde olanlarına kadar çeşitli yöntemler tarihin bütünlüğünü vermekten uzaktır. Özellikle gittikçe yaygınlaşan pozitivist mikro tarih yöntemleri tam bir anlam katliamı rolüne bürünmüş gibidir. Tarih anlatı ve yöntemleri evrensel tarih akışıyla bütünlükmeden gerçeğin bütünlüklü kavranışına hizmet etmez. Bu kapsamda evrensel tarih içinde Ortadoğu bölümü, ancak evrensel anlatım içinde ifadesini bulabilir. Kendisi zaten evrenselin ana damarıdır.

Son Buzul Çağı'nın sona ermesi, toplumsal tarihin gelişiminde önemli bir kilometre taşıdır. Ortadoğu tarihinde özellikle Toros-Zagros dağ sisteminin etekleriyle o dönem çöl olmayan komşu bölgeleri insan türü için olağanüstü bir besin bolluğu, güvenlik ve üreme kolaylığı sunmaktadır. Bu üç etken insan türü için olağanüstü bir yaşam şansı sayılmaktadır. Doğu Afrika çıkışlı ve milyonlarca yıllık evrim süreci olan insan türünün Doğu Afrika'yı boydan boya geçen, Kızıldeniz'den, Doğu Akdeniz'in dağ eteklerinden Toroslara kadar varan Rif doğal bir yayılma hattı çizmektedir. Tespit edilebildiği kadarıyla en az bir milyon yıllık süreden beri bu yoldan Asya ve Avrupa'ya insan akışı olmuştur. Toros-Zagros kavisi bu yolculukta hep temel istasyon rolü oynamıştır.

Bu istasyonlarda kalıcılığı mümkün kılan koşullara erişilmesi insan türünün tarihinde patlamaya yol açmıştır ki bugün bu coğrafyaya Ortadoğu diyoruz. Bölge jeolojik, biyolojik ve toplumsal önemini bu tarihsel gerçeklikten almaktadır. Bu anlamıyla Ortadoğu herhangi bir coğrafya parçası değil, sahnesinde evrensel tarihin oynanacağı mekânı teşkil etmektedir.

Son buzul dönemi sonrasında kadar insan türünün 20-30 kişiden oluşan, birbirine benzeyen homojen küçük gruplar olan klan tipi örgütlenmeyi aşamadığı ortak bilimsel kanı olarak paylaşılmaktadır. Toplumun oluşumunda klan ana hücre rolündedir. Tıpkı canlıların oluşumunda ana hücrenin milyar yılı aşan çabası ile bitkisel ve hayvansal tiplerin oluşumuna geçilmesi gibi, klan toplumunun milyonlarca yıllık yaşam serüveni de heterojen topluma geçişi mümkün kılmıştır. Yarı-göçebe yaşayan, yerleşim alanlarında yarı konumlanan, aralarında hediye benzeri değiş tokuşlar bulunan, ortak bir tapınak ve ölümlerini gömme mekânları yaratan, ortak dil kökenine dayanan kabile sistemleri evrensel tarihin en temel aşamalarından biridir.

Evrensel tarih açısından tarihsel topluma asıl büyük mesafeyi aldırılan ise 'simgesel dil'in 'işaret dili' yerine ikame edilmesidir. İnsanın simgesel dili, beden ve gırtlak yapısı nedeniyle büyük bir gelişim potansiyeline sahiptir. Düşünce devrimini mümkün kılabacak olan bu simgesel dil olanağıdır. Büyük simgesel dil devriminin Toros-Zagros dağ sistemindeki jeo-biyolojik yapıya dayalı geliştiği ve Hint-Avrupa grubu olarak da adlandırılan Aryenik kabile sistemindeki gruplarca oluşturulduğu tarihsel gözlemler, etnik ve antropolojik çalışmalarla kanıtlanmış bulunmaktadır. Yine Semitik toplulukların yaklaşık altı bin yıl öncesine kadar zengin bir bitki yapısına sahip, Büyük Sahra Çölü'nden Arabistan ve İran çöllerine kadar

olan alanlarda Sami dil kökeni etrafında geniş bir 'kabileler sistemi' oluşturduklarına dair tarihsel gözlemler, etnik ve antropolojik bilgiler de mevcuttur.

Evrensel tarih bakımından temel aşamalardan biri Göbeklitepe ile başlayan ve sembolize edilen kastik sistemdir. Bu sistem tapınak ve köy oluşumlarının gelişmeler sağlayarak henüz açığa çıkarılmayı bekleyen geniş bir alana yayılır. M.Ö. 10000-7000 döneminde 'çanak çömleksiz neolitik' olarak değerlendirilen aşama da yine burada gerçekleşecektir. Bu dönemin de başta Ortadoğu coğrafyası olmak üzere evrensel yayılma karakterinde gelişme sağladığını belirtmek gerekir. M.Ö. 7000'ler sonrasında gelişen 'çanak çömlekli neolitik' ise bir üst aşama olarak kent eşiğine kadar gelir. Aynı merkezi alandan hızlanan bir yayılmanın başta Mısır, Sümer, bugünkü Hindistan-Pakistan sınırlarındaki Pencab ile Türkistan'ın Amuderya ve Sirderya vadilerinde olmak üzere geniş bir jeo-biyolojik alanda proto-kent eşiğine kadar bir gelişmeye yol açtığı belirtilebilir.

Döneme göre bir evrensel-çevre sistemi ilk defa gözlemlenebilir bir küresel sistem oluşturmaktadır. Çin'den Avrupa'ya kadar, yani iki okyanus arasında bu kültürün başat rol oynadığı ikinci kuşak bir yayılmanın M.Ö. 4000-2000 döneminde yaygınlık kazandığını belirlemek evrensel tarih açısından büyük önem taşımaktadır. Bu yönüyle küreselleşme sadece günümüzde yaşanan bir fenomen değildir. Sömürülül ve sömürsüz şekillerde küreselleşme tarih boyu görülen temel gerçeklerdendir. Evrensel tarihten anlaşılması gereken husus bu olmalıdır. Hem maddi hem de manevi ortak bir kültürel oluşum ve küresel yayılım anlamlı bir tarih anlatımı için temeldir. Evrensel tarihten anlaşılması gereken, tüm toplumların düşündükleri ve pratikleştirdikleri benzer özne-nesne halkalarıdır. Başta ulus tarihleri olmak üzere tüm mikro tarih anlatımları eğer bu evrensel tarih içine oturtulmazlarsa, ancak öykü değerinde anlam ifade ederler.

Evrensel tarihi kavramadan parçalı toplum tarihlerini kavramak sadece eksik olmakla kalmayacak, mukayese olmadığından ötürü anlamsız da olacaktır. Klan gibi kabile de sistemik bir yapı olup evrensel özellikler taşır. Evrensel tarih anlatımına klan ve kabile sistemini eklemeyen yorum yapmak sadece yanlışlıklarla dolu olmayacak, oldukça eksik de kalacaktır. Günümüzde ulusal tarih olmaksızın nasıl evrensel tarih anlatılamazsa, klansız ve kabilesiz evrensel ve tekil tarihler de anlatılamaz. Tarihi yazıyla başlatılmaksızın tamamen mitolojik bir tercihtir. Pozitivist-mitolojik dersek daha doğru olur.

Belirtilenler evrensel tarihin omurgasını Mezopotamya'nın oluşturduğunu göstermektedir. Mezopotamya ana kaynaklı ve en az on beş bin yılı aşkın süredir kesintisiz akıp gelen kastik sistemin temel tarih birimi olarak incelenmesi metodolojik öneme sahiptir. Kastik katilin kadın ve onun etrafında şekillenen topluma saldırısı ilk büyük diyalektik çelişki olacaktır. Tarih boyu görülen köle-efendi çelişkisi de bu temel çelişkidir. Evrensel tarihin akıp gelen kastik aşaması, hep bu çelişkidir. Kaynaklanan savaşlar ve bu savaşlarla birlikte kurulan devlet biçimlenişleriyle dolacak, tarih bir anlamda insan mezhabasına dönüşecektir.

Tekraren belirtmek gerekir ki, ilk anacıl toplumun çıktığı bu coğrafya, aynı zamanda ilk toplumsal sorunların da çıkış mekânıdır. İlk toplumsal sorunsallık kastik katilin kadını köleleştirilmesi ile başlamıştır. Kadının köleleştirilmesi ise kadın öncülüklü anacıl toplumun köleleştirilmesidir. Kadının köleleştirilmesinin tüm toplumsal sorunların temeli olması kaynağını bu gerçeklikten almaktadır. Nitekim Ortadoğu'da çıkıp zamanla evrensel karakter kazanan kabile-etnisite-kavim sorunları, din-mezhep sorunları, kent ve çevre sorunu; sınıf, hiyerarşi, aile, iktidar ve devlet sorunu; toplumun ahlak-politika ve demokrasi sorunu, toplumun ekonomi ve ideoloji sorunu gibi insan toplumunun tümünü uğraştıran sorunlar kastik katilin kadına ve onun şahsında komünal yaşama saldırısından kaynaklanmıştır.

2- Evrensel tarih ve klan-kabile direnişleri
Toros-Zagros eteklerine dayalı toplumsal

kültür hiçbir dönemde orijinalliğini tamamen kaybetmemiştir. Kendi içinden çıkan askeri ve siyasi, hatta rahipler gibi dini hegemonlara da teslim olmamıştır. Toplumsal tarih olarak kalmaya devam etmiştir. Tarih boyunca dört taraftan uğradığı tüm istila dalgalarına karşı toplumsal varlığını sürdürebilmiştir. Bu kültürde âdeta iki âlem vardır. Birincisi toprağa ve tarihe derinliğine gömülü kabileler ve halkların toplumsal dünyası, ikincisi sayısız istilacı, sömürgeci, sömürücü ve imhacı güçlerin hegemonik iktidar kavgaları, savaşları ve devletleri dünyasıdır. Anlatmaya çalıştığımız husus evrensel tarih açısından günümüze kadar devam eden diyalektik gelişmenin iki dünya arasındaki kırılmayı çizgisidir.

Sistemin ideolojik hegemonyası temelinde binlerce yıl incele incele, tekrarlaya tekrarlaya, en üsttekinden en alttaki kula kadar tüm toplumu sindirme çabalarına rağmen zulüm, zorbalık ve talan düzeni kendini tamamıyla örtbas etmeyi ve kabul ettirmeyi başaramamıştır. Sistem dışında kalmış ve sürekli sistemin talan ve köleleştirilme 'sefer'leriyle yüz yüze gelen kabile sisteminde yaşayan aşiretler ve kavimler isyan etmiş, bu isyan hareketleri süreç içinde tıpkı uygarlık sistemi gibi süreklilik kazanmıştır. Sistem bu hareketleri 'barbarlık' olarak damgalayıp mahkûm etmeye çalışmaktadır. Ancak bunun tersi doğrudur; uygarlık düzeni bir 'barbarlık makinesi'dir. İnsancıl yaşamdan kopmak istemeyen ise kabile-komün düzenidir.

Tarihsel olarak kendini görünür kılmayı başaran halklar olduğu kadar, halkların ezici çoğunluğunun bunu başaramadığını da özellikle belirtmek gerekir. Tarih gerçekte egemenlerin yazdığı gibi değildir. Gerçek tarih kendini gösteremeyenler ve yazdıramayanların tarihidir. Toplumun ezici çoğunluğunun emeği, direnişi, yaratışı, keşfi hep görünmez kılınmıştır. Bu bilinçli yapılan bir şeydir. Toplumsal kazanımlara el konulmuştur. Bu kazanımların gerçek sahipleri bilinmez kılınmış, yazılmamış ve yazdırılmamıştır. Özellikle kadının tarihi yazılmadığı gibi, yaratım ve icatlarına yer verilmemiştir. Kadının İnanna şahsında tek tek saydığı Me'lerine egemen erkek Enki tarafından el konmasını işleyen destan gerçek tarihin son destanı sayılabilir.

Etnisite, kabile, aşiret temelli direnişlerin yanı sıra gelişen ikinci eğilim, dinsel niteliği ağır basan ideolojik kökenli direnişlerdir. Bunlar aşiret temelinde olmayan, aşiret üstü hareketlerdir. Özellikle Mitraçılık, Hristiyanlık, Yahudilik ve Manicilik etkili olmak isteyen akımlardır. Yine Êzidilik ayrı bir kol niteliğindedir. Bu hareketler de daha çok yoksulların saflarında etkili olan direniş kapsamındadır.

Bölge kültürü öznelik bakımından çevre olmayı hiç kabul etmemiş, bunu aklına bile getirmek istememiş, merkez kalmakta hep ısrarlı olmuştur. Mikro tarihimizde bu evrensel bakış açısından baktığımızda hem onurun hem alçaklığın hem acının hem coşkunun hem komedinin hem trajedinin bin bir örneğini görmekte ve anlamakta zorluk çekmeyeceğiz. Kendi toplumsal doğamızı, onunla ayrılmaz bir bütün olan fizik, kimya ve biyolojik doğayı daha çok kavrayacak ve olumsuzlukları geriletmenin irade ve eylemine daha çok koşacağız.

3- Devletçi uygarlık sisteminde dinsel direniş

İnsan bireyi ve toplumu, zihniyet ve inanç bireyi ve toplumdur. Zihniyetsiz ve inançsız insan toplumu hiç olmamıştır. O halde zihniyet ve inanç öncelikli konulardır. Bu yönde başarılı olmadan toplum çalıştırılmaz. İdeolojik yaratımla bu öncelikli görev başarılı. Milyonlarca

yıl süren klan döneminin ana tanrıça çağından, Göbeklitepe-Karahantepe ile ifadeye kavuşan fallokrasiye, yerdeki totemden gökteki tanrıya, her kabilenin tanrısından kent tanrısına, kentlerin birliğini temsilen yerin ve göğün genel tanrılarına doğru gerçekleşen dönüşüm, ideolojik yaratımla ilgilidir. Dönem düşünüş tarzı inançsal ve tanrısaldır. Tanrı kavramına biçilen anlam iki alandan beslenir: Birinci Doğa dediğimiz insan ve toplum dışındaki her şeyden doğan imgeler ile Toplumsal Doğaya ilişkin düşünce ve inançlar. Eski manevi kültür öğeleri buna öncülük eder. Yeni meşruiyet araçları yani mitoloji ve din unsurları bu kaynaklardan beslenerek, yeni toplumsal insanın gereklerini ortaya koyar. Başarılı oluncaya kadar ideolojik faaliyet devam eder. Kabul görünce kurumlaştırılır, törenleştirilir, görevliler belirlenir, kurbanlar sunulur, tapınaklar inşa edilir. Bu işlerin tümü yeni verimli ve kârlı toplumu sürdürmek içindir. En, Enlil, Enki, Ninhursag, Inanna, İhtar, Marduk ve devam edip giden panteondaki tanrılar ve tanrıçalar. Yapılan iş, toplumsal meşruiyeti sağlama amaçlıdır. Burada önemli olan ise eski ideolojik yapılanmanın yerine geçen yenisinin neyi temsil ettiği ve yansıttığıdır.

Aristokratik dönemin çok tanrılı anlayışından tek tanrılılığa geçiş açık ki ideolojik kimlik hegemonyası geliştirme amaçlıdır. Tek tanrılılığın gelişimi İbranilere mal edilse de tek tanrılı din Mısır'da zaten öncesinden ilan edilmişti. Sümerlerde, Babillerde, Asurlarda sırasıyla 'En', 'Marduk' ve 'Asur' en büyük tanrı unvanını çok önceleri almıştı. Bunlar etkisi ve otoritesi artan kralları ve krallık kurumunu yansıtan, simgeleştirilen kavramlardır. Putlaştırma ve adına kült geliştirme, meşrulaştırma çabasının bir parçasıdır. Tüm uygarlıklarda benzer bir ideolojik hegemonya çabası vardır. Çok güçlü bir meşrulaştırma aracı oldukları için, her uygarlık bu yöntemi veya dini daha da görkemileştirmeye çalışır. İbrani kabilesi veya kavminin de bu tarihsel gelenekten etkilenecek kendi küçük kavim krallığını meşrulaştırma çabası içinde olması, beklenen ve anlaşılır bir husustur. Söz konusu geleneğin İbranilerin payına düşen kısmıdır.

Mısır ve Sümer kralları kendilerini binlerce yıl tanrı-krallar olarak meşrulaştırmışlardır. Buna sistemli biçimde karşı çıkan İbrahimi gelenektir. İnsan-tanrı benzetmesine Grek kültüründe felsefeyle, Ortadoğu'da Zerdüştlüğe ve İbrahimi dinlerle karşı çıkmaktadır. Şüphesiz bu yaklaşımın arkasında büyük ekonomik, sosyal ve siyasal gelişmeler vardır.

A- Zerdüştlüğe gelenek

Uygarlık sistemine karşıt ideolojiler arasında Zerdüştlüğün özel bir yeri ve anlamı vardır. Zerdüştlüğe gelenek, Zagros dağ sisteminden, uygarlık sisteminin sinsi ideolojik hegemonyasına ahlaki toplumun direnişiyle yanıt vermek istedi. Çıkışı M.Ö. 3000'li yıllara dayandırılan Zerdüştlüğe Hareket, bir orijinal hareket olmaktan çok, reform niteliğindedir. Aryen kabilelerin ortak tanrılarından en eski olanlarından olan Ahura Mazda geleneğinde reform yaptığı söylenebilir.

Ancak Aryenik kimliğin temel kültürü olmasına rağmen, Hristiyanlık ve İslamiyet karşısında kendini yenileyememiştir. Büyük isyan ve direnişler gösteren Mazdek, Hürrem ve Babek gibi ünlü komünalistler, alan ve karakter unsurları nedeniyle Zerdüştlüğün son temsilinden sayılabilirler. Her üçü de hem çürümüş İran-Sasani monarşizmine hem de sefahat içindeki Abbasi sultanlarına karşı direnişleriyle kahramanlık simgesi olmuşlardır. Yine Manicilik üzerinde de önemli etkisi vardır. Demokratik komünal değerler adına Ortadoğu kültüründe sahip çıkılması ve beslenilmesi gereken ana damarlarından biri Zerdüştlüğe geleneğidir.

B- İbrahimi dinin çıkışı

Zerdüştlüğe gelenek gibi, İbrahimi dinler de uygarlığa karşı direnişte önemli bir yer tutar. İbrahimi çıkışın merkezinde Yahudi kabile ve kavimciliğinin tanrı ve din inşası vardır. İbrahimi dinlerce yapılan tarihsel çıkışın rolü, anti-uygarlıktı kabile ve kavim direnişlerinin oynadıkları rol kadar önemlidir. Kabile çıkışı olmalarına rağmen, özde sınıf hareketleri kapsamındadır. Devletçi uygarlık güçleri tarafından 'barbar' olarak değerlendirilen kabile ve kavimlerin direnişleri ve saldırıları daha çok dış kaynaklı, demokratik yanları ağır basan güçler ve direnişleri olarak yorumlanabilir. Buna karşılık genelde dinler, özde İbrahimi dinler tarafından yapılan çıkışlar kabile ve kavim özellikleri taşımakla birlikte, sınıfsal yanları ağır basan iç kaynaklı hareketlerdir. Her iki hareket kapitalist moderniteye karşı dıştan ulusal hareketlerle içten si-

Kürtler Ortadoğu'nun en eski halklarından biridir. Ağırılıkta Sünni İslam inancına mensup bir toplumdur.

Bu doku üzerinden Kürt Özgürlük Hareketi kadın-erkek eşitliği, özgürlüğü temelinde geliştirdiği örgütlenmeyle bu sorunun aşılabilirliğini gösterdi. Aşılmasına dair bir yol açtı. Ayrıca kadın özgürleştikçe nasıl güçlü bir toplumsal özgürlük deneyiminin açığa çıktığı Rojava devrimi deneyiminde görüldü.

nıfsal hareketleri çağırıştırır.

Evrensel tarihin en önemli süreci olarak değerlendirilmesi gereken merkezî uygarlık sistemine karşı sürekli direnen ve fırsat buldukça karşı saldırıya geçen İbrahimi dinlerin sınıfsal kapsamı karmaşıktır. En yoksul proleterden aristokrasiye kadar uzanan geniş bir yelpaze içinde hareket etmektedir. Sümer ve Mısır orijinleri itibarıyla merkezî uygarlık sisteminin kendisini 'tanrısal çıkış' olarak sunması, itirazlarının en temel konusudur. İbrahimi ideolojik sistem olarak inşa edilen dinler, bu tanrı-krallar sisteminin tanrısallığını hep şüpheyle karşılamışlar ve bunların tanrı veya tanrısal olamayacaklarını çıkışlarının temel 'ideası' haline getirmişlerdir. Bu çıkışların en yalın ifadesi, 'insanların tanrı-tanrısal olamayacakları' biçimindedir. İnsanlar en iyisinden ancak tanrı elçileri (peygamberler) ve kulları olabilirler. Bundan fazlasını idea etmeleri en büyük günah konusudur. Bu temelde binlerce yıl bir ideolojik çalışmaya ve hegemonya savaşı yaşanmıştır. Bütün tarih yazım ve okumaları bu idea, çekişme ve savaşın izlerini taşımaktadır.

C- Hristiyanlık

Tarihte etnik temeli olmayan ilk ciddi sosyal hareketlerden en başta geleni olması itibarıyla Hristiyanlığın çıkışı önem taşır. Çıkışında yeni bir uygarlık kurma değil, özgürleşme ve eşitlik çok daha ağır basar. Ortadoğu'da binlerce yıllık devletçi uygarlık sisteminde oluşan alt sınıf ve tabakalaşma sürecinin Roma İmparatorluğu'nda doruk noktasına varmasına bir tepki olarak gelişir. İbrahim ve Musa döneminde dinsel hareket kesim sınıf özelliklerinden çok kabile, kavim özelliğini taşımaktaydı. İsevilik hem kabile ve kavim özelliklerinin üstünde hem de sistem dışına itilen tüm yoksullar ve işsizlerin yanı sıra tutsak edilmiş kabileler ve tarikatlar ile askerden ve köle çiftliklerinden kaçanların safalarına koştukları yeni bir sosyalleşme dinidir. Bir kabile veya devlet oluşturulmaz. Her kavim ve devletin bünyesinde komünal sosyal bir cemaat oluşturulur. Bu açıdan dikkate değerdir. Demokratik komünal yönü güçlü olmasına rağmen bu yöndeki gelişimi sınırlı kalmıştır. Başlangıçta güçlü olan bu yönü uygarlığa geçiş sürecinde ikinci plana düşmüştür. Ayrıca çıkıştan farklı olarak zamanla kavim milliyetçiliği doğrultusunda da evrim göstermiştir. Sınıf kapsamı, genişliği ve ideolojik içeriğiyle direnişe geçen Hristiyanlık, devletçi uygarlık sisteminin dönüşümünde büyük rol oynamıştır. Bölgenin iki büyük hegemon gücü olan Roma ve Sasanilerin ideolojik olarak içlerinin boşalmasında ve köküsün eşliğine gelmelerinde önemli pay sahibidir. Zamanla uygarlık güçlerinin hizmetine girmesi, kendisi açısından olumlu olmamıştır. Onlara benzemeye çalışması, özünden uzaklaşmasına yol açmıştır. Kapitalizmin gelişmesindeki sorumluluğu ise küçümsenemez. Kendisini benimsemiş halkları İslamiyet'e karşı koruyamaması nedeniyle Ortadoğu tarihinin en olumsuz sayfalarını yazılmasındaki sorumluluğu da büyüktür.

D- İslamiyet

İslamiyet bir orta sınıf dini olarak şekillenir. Geleneksel katı paganist üst aristokrasi ile yeni orta sınıf tüccar arasında aynı katılıkta ideolojik ve giderek eylemsel bir çatışma yaşanmakta, kavga veya savaş verilmektedir. Muhammed'in Mekke döneminde daha çok ideolojik kavga verilir. Medine dönemi bu çıkışın gerektirdiği sosyal ve siyasal sözleşmenin düzenlendiği dönemdir. Yeni sözleşme yeni bir devlet taslağıdır.

Muhammed'in büyük ustalığı Sasanî, Bizans ve Habeşistan uygarlıklarının Arabistan'daki Arap kabilelerini binlerce yıldan beri dört yandan nasıl sıkıştırdıklarını görebilmesi, sezebilmesi ve anlayabilmesidir. Ustalığının daha da önemli bir yanı, bu maddi gerçekliği muhtemelen bir dinsel söylem ile manevi bir gerçekliğe, İslam'a dönüştürmesi ve bu ad altında kabile topluluklarını aynı ustalıkla eyleme geçirmesi yani savaşırmasıdır. İslami savaş, kendilerine sunulmuş tekelin manevi kokusuyla sarhoş olup coşmuş kabilelerin enerjile-

rini tarihsel sahneye dökmeleri, merkezî uygarlık alanlarına akıtmalarıdır. Nara, kılıç, kan, iman ve ganimetle!

Kabile yoksulları kutsal bir savaş yürüttüklerine dair müthiş inançlılardır. Allah uğruna savaş-tıklarından zerrece şüpheleri yoktur. Fakat tüm kabile aristokrasiye ve komuta kademesi için aynı şey söylenemez. Bunların büyük kesimi daha Hz. Muhammed hayattayken işin tekel kokusunu almış olup, Allah kısmının işin propagandası olduğunu bilmektedir. Zaten bunlar yeni devleti çok kısa bir süre içinde Emevi Hanedanlığı olarak ele geçireceklerdir.

Sümer panteonundaki tanrılar yeni devletin üst düzey sorumlularını açıkça yansıtıyordu. Düzenleme basit ve etkiliydi. O dönemdeki manevi kültür düzeyi için bu tür düzenleme yeterince inandırıcı ve meşruiyet sağlayıcıdır. Fakat Muhammed dönemindeki manevi kültür ve toplumsal zihniyet için, bu tür meşruiyetler için kaba tanrılar düzenlemesi yeterli olmaz. Nitekim Muhammed bu düzenlemeyi andıran Kâbe'deki putları İbrahim gibi sadece kırmakla kalmamış, toptan tasfiye etmiş ve onlara tapınmayı en büyük günah saymıştır. Cezası bu dünyada ölüm, öte dünyada ebedi cehennemlik olmaktır. Yeni tanrı yani Allah, Sümer ve Mısırlılardan beri süren panteonu tümenden yasaklar. Bununla toplumun ne kazandığı ne kaybettiği hususu, üzerinde durmaya ve tartışmaya değerdir. Çok tanrılı toplum ve demokrasi ilişkisi ile tek tanrılı toplum ve monarşik diktatörlük ilişkisi karşılaştırılsa önemli sonuçlar ortaya çıkabilir.

Hz. Muhammed açısından da Allah kelimesi, kesin olarak toplumsal kimliğin topyekün ifadesini karşılamaktadır. Buradan şuraya geliyoruz, Allah adına eylem boşuna bir kavram veya propaganda değildir, anlamı gerçekten kapsamlı olan bir pratiğin ifadesidir. Özellikle toplumsal doğa söz konusu olduğunda, Allah adına eylem kesinlikle 'toplumsal mücadele' demektir. İslamiyet'teki toplumsal mücadele tipik bir orta sınıf sosyal demokratlığıdır veya demokratik toplumu da kapsayan demokratik cumhuriyet mücadelesi gibidir.

Medine'nin ilk camisinde tamamen toplumsal sorunlar tartışılmaktadır. Cemaatteki herkes tüm temel toplumsal konularda görüş beyan etmekte ve hesap sormaktadır. Toplantıların bileşimi ve işleyişi demokratiktir. Kadınlar ve kölelerden, her kavim ve etnik gruptan insanlar toplantıya katılabilmekte, söz hakkı alabilmektedir. Örneğin, Bilal-i Habeşi Afrikalı siyahî bir köledir. Selman-i Farişi Fars kökenli bir sahabedir. Kadınlar erkeklerle ortak namaz kılmaktadır. Çıkışta cinsiyet ve kavim şovenizminin olmadığı açıktır. Yine sınıf ve kabile ayrımcılığı söz konusu değildir. İslam'ın başlangıçtaki demokratik katılımcılığı tartışma götürmez bir gerçekliktir. Ayrıca ilk cami toplantılarında olası yöneticiler, komutanlar belirlenmektedir. Adaletsizliklerin giderilmesi için çok sayıda karar alınmaktadır.

Zaten bu demokratik katılımcılık olmasa, o kadar kabilenin, yoksulun ve orta sınıf unsurunun hemen harekete geçmesi mümkün olmazdı. Hz. Muhammed'in örgütlenmesi zor temelinde değil, Allah aşkı adına geliştirilen örgütlenmedir. Savaşı da hakeza öyledir. Kapsamlı bir ideolojik, sosyal, ekonomik ve siyasal devrimin yürütüldüğü açıktır. Devrimin ideolojik örgüsünü sağlam kurma ve bunu toplumun her düzeyine aynı sağlamlıkla yayma, aşk derecesinde inanç ve bilinçle yürütme, 'Muhammed gerçekliği'nin öz tanımı olabilir.

Çok acı ve esef verici olan şey ise Muhammed gibi tarihsel bir şahsiyetin ardından, en alçak ihanetçilerden tutalim her türden münafık ve müriye kadar sefil ve sefih kişiliklerin büyük sahtekârlıklarını 'İslamcılık' adı altında günümüze kadar sürdürebilme becerisini göstermiş olmalarıdır. Trajik olan ve mutlaka muamması çözülmesi gereken hadise budur.

a) Karşı-İslam'ın gelişimi

Dört halife dönemi Kuran'ın ve hadislerin derlenmesi ve fetih hareketlerinin büyük hızla sürdürülmesiyle kendini hissettirir. Bu dönemde İslam'daki çatlak yeni başlamaktadır. Mekke'nin

eski aristokrasiye henüz karşı-devrim hamlesi yapacak güçte değildir. İmam Ali'nin neden öncelikle halife olmadığı tartışılmaktadır. Bu tartışma giderek gelişecektir. Henüz saltanat emaresi yoktur. Cumhuriyete ve demokrasiye yakın bir dönem yaşanmaktadır.

Kureyş aristokrasiye Muaviye şahsında sadece demokratik İslam'dan intikam almakla yetinmez, Şam merkezli yeni saltanat rejimini, Emevileri hızla inşa eder. Artık İslam görüntüde ve ad olarak korunmakta, fakat özde büyük bir ihanete uğramış bulunmaktadır. 681'de Muhammed ailesinin geri kalan üyeleri İmam Hüseyin şahsında Kerbela'da yok edilecek, çocuk-kadın demeden imha edilerek acı bir intikam hareketi tamamlanmış olacaktır. Geriye kalan İslam değil, 'Karşı-İslam'dır.

Karşı-İslam konusu açık yorumlanmadıkça, tarih boyunca İslam adına yürütülen, yaşatılan hiçbir toplumsal hareketi doğru ve anlamlı yorumlamak mümkün olmayacaktır. İslam adına birçok gelenek ve tarikat ortaya çıkarılmıştır. Hatta Ehlibeyt adına 'Alevilik' ve 'Şialık' düzenlenmiştir. Ama tüm bunlar hâkim olan Karşı-İslam'ı yerinden edemeyecektir.

Karşı-İslam esas olarak Ortadoğu'da geleneksel devletçi uygarlık sistemine eklenme hareketidir; demokratik, tam devlet olmayan, bir nevi sosyal cumhuriyet olan İslam'ı bu temel değerlerine ihanet temelinde, yeni bir moment olarak binlerce yıllık geleneksel uygarlık fenomenlerinden biri haline getirmektedir.

Abbassiler de Karşı-İslam'ın önemli duraklarından biri olarak rol oynayacaklardır. Karşı-İslam'ı Ortadoğu'nun en büyük hegemonik gücü haline getireceklerdir. Bu dönemde başlayan ama tam sonuca vardırılmayan bir felsefe ve İslami teoloji hareketi vardır. Özgür akıl tartışması yapılmıştır. El Kindi, Farabi, İbn-i Razi, Cabir, İbn-i Sina ve İbn-i Rüşd isimleri önemlidir. Felsefe tartışmalarında kendi dönemlerinde (yaklaşık 800-1200) Avrupa'nın çok önetedirler. Bilimsel gelişmelerde de öndedirler.

Karşı-İslam olarak Arap İslam'ı Arapları dağınık kabile topluluğundan çıkarıp bir kavim (Kavim-i Necip = Soylu Kavim) haline getirmeyi başarmıştır. Hegemonik ve soven bir kabileciliği de hep beraberinde taşımıştır. İslamcılığın bir nevi proto-faşizm biçimidir bu. Bu İslam'ın diğer adı da 'Sünni İslam'dır. Günümüzde sağ İslamcılığın yani modern Selefi İslam'ın radikal güçleri bu faşist gerçeği doğrulamaktadır. İslam'ın uygarlıkla bütünleşmesi, Hristiyanlığın doğuşundan üç yüz yıl sonra Doğu Roma'nın resmî ideolojisi olarak kabul edilmesini çağırıştırır. İslam'daki fark bu sürecin hızla gerçekleştirilmesidir. Üç yüz yıl değil, otuz yıl gibi bir süredir bu.

b) Ehlibeyt ve Hariciler

Uygarlıkla bütünleşme, doğal olarak İslam'da radikal bir bölünme olmaksızın gerçekleştirilemez. Hristiyanlıkta olduğu gibi, İslam'da da bu süreç yaygın yaşanmıştır. İktidar gücü olan kabile aristokrasiye karşı kabile yoksulları giderek ihanete uğradıklarını görerek çok köklü bir iç savaşa yöneleceklerdir. İlk örnek 'Hariciler' hareketidir. Muaviye-Ali çelişmesine tepki duyarak eyleme geçen ilk büyük fraksiyondur. Fraksiyonu oluşturanların tümü Bedevî'dir. Haricilerin hareketi anti-uygarlıksal yönüyle çok dikkat çekicidir. İslam'ın çıkışındaki ilkel demokrasinin, katılımcılığın elden gitmesine, iktidarlaşma ve devletleşme yönünde bir gelişmenin hâkim hale gelmesine tepki duyarak, eylem yapmışlardır. İslam bünyesinde demokrasi-iktidar çekişmesinin en kayda değer göstergesi olması bakımından tarihi önemi büyüktür.

Ehlibeyt yani Muhammed ailesi Kerbela'daki katliamdan sonra bir daha belini doğrultamaz. On iki İmam Hareketi, İsmailî ve Fatimî Hareketleri, Ehlibeyt adına yola çıkmakla birlikte, Sünni İslam'ı iktidardan etmeyi başaramazlar. Daha çok İran'da, Anadolu ve Kuzey Afrika'da güçlenmeye çalışsa da eğilim, kısa süreli bazı devletler oluştursa da devrimci İslam'ı temsil edemez. İran kolları 16. yüzyıl başlarında 'Şia' adı altında resmi uygarlık gücü haline gelmeyi başarır. Fatimî Devleti (Kuzey Afrika'da) gibi bu devlet İslam'ı da Ehlibeyt içinde bir sağ sapmadır. Yoksullar Aleviliği benimser ve benzer diğer güçler olan Karmatiler, Murabitonlar ve Hasan Sabbahçılar daha radikal direnişçiler olarak iktidarlara karşı dikilmeyi sürdürürler.

c) İslam dünyasında hegemonyanın Türk ve Fars elitlerine geçmesi

Ortadoğu açısından 12. yüzyılın sonu kritik bir dönemdir. Ortadoğu ve İslam'ın kaderi bu dönemeci başarıyla aşip aşmamasına bağlıdır. İslam tarihinde bu dönemece kadar olan sürely Arap İslam'ı olarak değerlendirmek mümkündür.

12. yüzyıldan sonraki İslam uygarlığı ve demokratik muhalefeti Arap kavmiyeti temelinden çıkarak çok kavimli bir görünüm kazanır. Daha çok Türk kabile aristokratlarının başat rol oynadığı bir döneme geçilir. Günümüze kadar etkisi devam eden bu önemli süreç içinde sınıfsal ve etnik altüst oluşlar yaşanır.

Sırasıyla hegemonik gücü elinde bulunduran Arap ve Türk sultan ve emirlikleri döneminde, tarih Ermeniler, Asuriler ve Helenlerin aleyhinde çark etmeye başlar. Tarih kısmen Kürtler ve Farsların da aleyhine olur. Günümüze kadar Hristiyan halklar ve kültürleri, pek çok yöntemle Ortadoğu'da neredeyse tamamen tasfiye edilir. İlk ve ortaçağların maddi ve manevi kültür bakımından bu en gelişkin kültürlerinin tasfiyesi, Ortadoğu uygarlığının halklara en büyük ihaneti olmuştur. Ortadoğu'nun kültürel çölleşmesinde ve günümüzde krize girmesinde ve intihara sürüklenmesinde, bu tarihsel ve lanetli trajedinin belirleyici bir rolü vardır. Kürtler, Hristiyan halklar kadar fiziki tasfiyeye uğramazlar ama kültürel olarak onlardan daha kötü bir ihaneti yaşamak zorunda kalırlar. Kürtler halen bu ihaneti gırtlaklarına kadar yaşayan bir halktır.

Arap ve Türk İslam'ından sonra üçüncü önemli aristokratik iktidar elitini İran-Fars kökenliler oluşturur. Arap ve Türk Sünni İslam geleneğine karşı Ehlîbeyt ve On İki İmam geleneğine bağlılık idea ve inancıyla oluşan İrani-Farisî muhalefet, Emevilerden beri hep hamle içinde olmuştur. Bürokrasisinde etkili olduğu Emevî ve Abbasî saltanatına karşı sık sık içten ve dıştan isyan etmekten geri durmamıştır. Birçok bölgesel iktidar deneyiminden sonra, 1501'de Şia resmen mezhep kabul edilerek, eski İran imparatorluk düzeni yenilenmeye çalışılmıştır. Türkmen kökenli Azeriler ve Şii Farisilerin önderliğinde gerçekleşen bu imparatorluk, özellikle Osmanlı Türk sultanlarıyla sık sık çatışmaya girişecektir. Bu çatışmalar her iki gücü de yıpratıp Avrupa hegemonyasının (16. - 19. yüzyıl) güçlenmesine yol açmıştır. Şia iktidarları kendilerini Sünni iktidarlara karşı konumlandırırsa da bunları Karşı-İslam'ın diğer bir biçimi olarak tanımlamak daha doğru olacaktır. Aralarındaki tek fark, Şia iktidarların Ehlîbeyt'i, Alevi geleneğini daha çok istismar

Bir bütün olarak 12. yüzyıldan 19. yüzyıl başlarına kadar İslam uygarlığının yaşadığı, başta ticari ve kültürel alanlar olmak üzere tüm olumlu değerlerini Avrupa'ya kaptırarak, içi boşalmış bir kabuk uygarlığına dönüşme halidir. Binlerce yıllık birikimler Avrupa'ya beş yüzyıl içinde taşındı. Hegemonik merkezî uygarlığın bu yer ve güç değişimi, tarihin en büyük dönüşümlerindedir. Dünya halen bu büyük dönüşümün artçı depremlerini yaşamaktadır.

4- Kapitalist Modernite ve Ortadoğu

Ortadoğu toplumu 19. ve 20. yüzyıl ile birlikte kapitalist modernite tarafından fethedilmiştir. Bu iki yüzyılda Ortadoğu'ya dış kaynaklı ulus-devlet taşınmıştır. Ulus-devletçilik, çokça sanıldığı gibi millici, ulusçu güçlerin bir yaratımı değildir. Tersine, İngiltere hegemonyacılığının dünya çapında uyguladığı 'böl-yönet' politikasının icat edilmiş etkili aracıdır. İngiltere imparatorluk olarak genişlerken rakip imparatorlukları ulus-devletçilikle bölerek güçten düşürmüş ve parçalamıştır. Kapitalist modernitenin iktidar stratejisi de esas olarak bu tip devletleri gerektirmiştir. İngiltere bir taraftan Osmanlı İmparatorluğu ve İran Şahlığı'nın resmi elitleriyle bağını sürdürürken, öte yandan bu imparatorluklarla çelişkileri olan çeşitli azınlıklar, aşiretler ve mezheplerden küçük ulus-devletçi hareketlerle ideolojik ve pratik olarak ilişkilendirilmiş, onları desteklemiş ve gerektiğinde onların inşa edilmesinde belirleyici güç olarak hareket etmiştir.

Son iki yüzyılda Ortadoğu iktidar açısından sadece hegemonik bağımlılık konusunda değil, bölgenin ulus-devletçiliklerle parçalanmasında da derinliğine bir krizi yaşamıştır. Bu krizde Osmanlı İmparatorluğu çökertilmiş, yerine çok sayıda ulus-devletçi inşa edilmiştir.

Bu temelde Arap ulus-devletçiliği İngiltere İmparatorluğu'nun Hindistan yolunu denetim altında tutma, petrol kaynaklarına sahip olma ve Osmanlı İmparatorluğu'nu kontrol etme hesaplarına dayalı olarak geliştirilmiştir. Araplar yirmi iki devletçiğe bölünürken, yüzlerce kabile ve mezheple parçalanma hep gündemde tutulmuştur. Söz konusu ulus-devletçilikler dünya kapitalist hegemonyacılığının temel ajan kurumları halindeyken, bu devletlerin millici ge-

adıyla sunmaktan utanmayacak denli pişkindir. Güncel somutluğuyla kurumsal faşizm olan, krizin pençesinde debelenen ve küresel kapitalist sistemin zayıf karnını teşkil eden İran'ın daha kaotik ve varlık sorunu yaşadığı bir sürece girdiği görülmektedir.

Bölgenin inşa edilmiş irili ufaklı tüm devletlerinin ister millcilik ister dincilik adıyla olsun kapitalist modernitenin bayat ajanları, figüranları rolünden öteye rol oynamadıkları açıktır. Kısa tarihlerine bakıldığında, millici ve İslamcı devletlerin son iki yüzyılın emperyalizm imalatı olduklarını anlamakta güçlük çekilmeyecektir.

Ortadoğu'daki iktidar ve devlet krizleri hem tarihi hem de günceldir. Tarihi boyutu kastik sistemle, güncel boyutu ise zaten kastik katil sistemin son aşaması olan kapitalist moderniteyle bağını ortaya koyar. Kapitalist modernitenin son iki yüzyıllık cilası nedeniyle sorunları tarihsel bağlamından kopuk ele almak ne kadar yanlış ise, sorunların tarihsel karakteri nedeniyle kapitalist modernitenin yaptığı eklemeleri görmemek de yanlıştır.

Kapitalizmin kendisi bölge toplumunun yapısında bilinmeyen ve tanınmayan bir olgu değildir. Kapitalizm binlerce yıldan beri kendini tüccar-tefecî kesim olarak göstermiştir. Bu kesim, iktidar ve tarım tekelleriyle sıkı ilişkisini hep korumuştur. Krizleri en çok istismar eden de bu kesimdir. Bütün kutsal dinler tarafından lanetlendiği gibi, komünal toplum düzenlerinin ahlaksız olarak yargılayıp kendilerinden uzak tuttukları yine bu kesimdir.

Kapitalist moderniteyle gelişen, bu kesimin gün yüzüne çıkmasıdır. Bu kesimlerin Avrupa'da kazandıkları sınıfsal meşruiyeti Ortadoğu'da da kazanmaları sosyal dengeleri zorlamıştır. Burjuva sınıf temsilciliği olarak İngiltere, bölgeye gelip işbirliklerini oluşturduğunda, hegemonik iktidar için çok önemli bir kesimi inşa etmiş olmaktadır. Batı modernitesini Ortadoğu'ya taşıyan, bürokrasiyle birlikte bu komprador kesim olmuştur. Kapitalist modernite sistemi, esas olarak bu iki işbirlikçi kesimle bölgeye yerleşmeye çalışmıştır. Ortadoğu toplumunda yabancılaşmayı en çok yaşayan bu kesimler, bunalımın sosyal boyutunu temsil etmektedir. Bunların bölge kültürüne taşıdıkları yabancı-

20. yüzyıla birlikte gelişen ulus-devletçi hareketler özünde oryantalist düşüncenin ajan kurumları niteliğindedir. Ulus-devlet kurucuları, çokça iddia ettikleri gibi bağımsızlıkçı düşünce sahibi değildirler. Sol düşünce de dahil 20. yüzyılın bütün düşünce formları Ortadoğu'da oryantalistin damgasını taşımaktadır. Sosyal bilim adına bölgeye uyarlanan düşüncelere her ne kadar evrensel bilim hakikatleri dense de özünde hepsi oryantalisttir. Kuşkusuz oryantalizm bu gücünü eski zihniyet kalıplarına göre hakikate çok daha yakın olmasından almaktadır.

Ne var ki, 20. yüzyılın sonlarında sistemin genel yapılındaki bunalım ve çözümlere uygun olarak, yaklaşık iki yüzyıl süren bu egemenliğin kendisinde de bunalım ve çözümler yaşandı. Felsefe uygulamalı bilimsel teknikler karşısında eski önemini yitirirken, bilim sayısı bilinmeyen araştırma tekniklerine döndü. Sanat ise klasik çağdan sonra ekol değerini yitirerek yığın endüstrisi halinde kaba bir metaya indirildi. Sonuçta her üçü birlikte kapitalizmin, ulus-devletçiliğin ve endüstriyalizmin basit çıkar araçları haline geldi. Böylece felsefe, bilim ve sanat esas işlevleri olan hakikati araştırma ve ifade etme yeteneklerini kaybetti.

Batı'da bilim, felsefe ve sanatta yaşanan bu bunalım, Ortadoğu'da oryantalistin gözden düşmesiyle anlam bulmuştur.

Bu temel perspektif ışığında baktığımızda, güncel ilişkin söylebilecek ilk husus, genelde toplumsal soruna, özde kriz ve kaostan çıkışa ilişkin hem geleneksel hem de modern hâkim güçlerin sunabilecekleri bir çözümünün olmadığını. İster dincilik ister milliyetçilik adına olsun, geleneksel tarihe sığınmak çözüm getirmez, çünkü bu güçlerin tarihi de çözümsüzlük tarihidir. Öte yandan modern güçlerin de sunabilecekleri bir çözümleri yoktur. Kendileri en sorunlu ve sık krizli bir sistemin inşacıları iken, nasıl çözüm olabilirler ki? Kastik sistemin son aşaması olan küresel kapitalist sistem özsel ve yapısal kriz yaşarken ve bir çıkış yolu bulamazken, Ortadoğu'nun temelleri kastik sistemin başına kadar uzanan ve modernitenin daha da içinden çıkılmaz hale getirdiği sorunları ve krizlerine hangi çözümü

Bir bütün olarak 12. yüzyıldan 19. yüzyıl başlarına kadar İslam uygarlığının yaşadığı, başta ticari ve kültürel alanlar olmak üzere tüm olumlu değerlerini Avrupa'ya kaptırarak, içi boşalmış bir kabuk uygarlığına dönüşme halidir. Binlerce yıllık birikimler Avrupa'ya beş yüzyıl içinde taşındı. Hegemonik merkezî uygarlığın bu yer ve güç değişimi, tarihin en büyük dönüşümlerindedir. Dünya halen bu büyük dönüşümün artçı depremlerini yaşamaktadır.

etmeleridir. Oysa Alevilik anti-iktidarıcı, anti-uygarlıkçı ve demokratik uygarlık olarak temsil edilmediği, adına geliştirilen her türlü iktidar yapılanması Karşı-İslam'ın diğer bir biçimi olmaktan başkaca anlam ifade edemez.

Saltanat İslam'ı döneminde dördüncü bir halk gücü olarak Kürtlerin rolü pek görünür değildir. Fakat İslam uleması içinde önemli bir yerleri vardır. Yine saraylarda etkili oldukları bilinmektedir. Emevî, Abbasî, Selçuklu, Osmanlı ve İrani saraylarda çok sayıda Kürt mirlik ve beyliğinin temsilinin yapıldığı bilinmektedir. Hem kişi olarak rol oynamış hem de beylikler kurulmuştur. Eyyubiler, Selahaddin'le birlikte 1171-1260 döneminde Şam merkezli bir devlet tesis etmiştir. Kürt kökenli olmakla birlikte, Türk hanedanları gibi, asil Araplar gibi rol oynamaktan kendini alıkoyamamıştır. Mervani Hanedanı, Meyafarqin merkezli bir hükümdarlık tesis etmiştir (990-1090). Bu oluşum daha sonra Türk hanedanlıkları tarafından tasfiye edilmiştir. Benzer birçok Kürt Beyliği daha oluşmuştur. Bitlis kökenli Şerephanlar 1560'lara kadar varlıklarını sürdürmüşlerdir. Kürt beylikleri daha çok Sünni geleneğe bağlı olduklarından, İran Safevi Şia saltanatına karşı İdris-i Bitlisî öncülüğünde Osmanlı sultanlarıyla ittifak etmişlerdir. Osmanlı saltanat sistemi içinde en geniş otonomiye mazhar olan Kürt Beyliklerinin durumu 19. yüzyıla gelindiğinde bozulmuştur. Bedirhan Bey İsyaniyla son kozlarını oynamışlar ve kaybetmişlerdir (1835-1860).

Kürt kabile yoksullaşmasının ürünü olarak oluşan Kürtlere Kurmanc denilmektedir. Kurmanc, kabile ilişkisi dağılmış, köy ve göçer hane halkına dönüşmüş Kürt'ü ifade eder. Alt tabakadır. Nesnel olarak Kürt kalabilmiştir. Üst tabaka işbirlikçi Kürt kesimi çoğunlukla yerel ulusun iktidar elitleriyle kısmen de ABD ve Avrupa hegemonik güçleriyle ilişki içinde, emekçi Kürt'ü dışlama temelinde kendini yaşatmaya çalışmaktadır. Bu gerçeklik Kürt olgusundaki sınıfsal ve ulusal mücadeleye damgasını vurmaktadır.

çinmeleri, kapitalist modernitenin iktidar tekniği gereğidir. Büyük Arap ulusunu ve kültürünü tüketen, İsrail'den çok, yirmi iki ulus-devletçiğin iktidar hesaplarıdır; bunların çalın ve akıl almaz masraflarıdır. Halkları yerlerde sürünürken, bu iktidarlar Nemrutlar ve Firavunları gölgede bırakan her türlü ihtişamı sergilemekten çekinmemektedir. Onlara bu gücü veren ise, yeni seküler tanrı olan ulus-devletçileridir. Eski tanrılarına bağlılıkları sahte ve sözdedir.

Osmanlı İmparatorluğu'nun hâkim eliti olan Türkler Anadolu'da küçük bir ulus-devletle oylanırken, Balkanlarda, Kafkaslarda ve Ortadoğu'da Türk ve Türkmen azınlığı kendi kaderine terk edilmiştir. Diğer Türki ulus-devletler ise AB-ABD himayesine ilaveten, Rusya'nın hegemonyası içinde varlık kazanmışlardır. Çekişme konusudurlar. Çok millici geçinmelerine rağmen, hegemonyasız ayakta durmaları zordur. Bölgesel krizden fazlasıyla pay alıp, kaotik potansiyele sahiptirler.

Ermeniler, Anadolu Rumları, Süryaniler, Pontuslular etnik temizlikle yerlerinden edilirken, binlerce yıllık mekân ve zaman kültürlerini yitirmekle karşı karşıya gelmişlerdir.

Yahudilerin hem halk hem de din olarak konumları, âdeta tarihlerini yeniden yaşatırçasına, bölgenin diğer çok önemli bir iktidar kaos dinamiği olarak rol oynamaktadır. Kapitalist modernitenin önde gelen bir inşa gücü olarak, bölgeye son iki yüz yıllık dönüşleri kaotik durumu derinleştirmiştir.

Bölgenin en eski halkı olan Kürtler hep kültürel soykırımın eşliğinde bırakılmıştır. Kürt halkı 'çibanbaşı' konumunda ve böl-yönet politikasının sağlam kozu olarak hep elde tutulmuştur.

İran kendi içinde hep gergin hale getirilip yönetilmeye çalışılmıştır. Bu yetmiyormuş gibi, son tahlilde her ikisi de güdümlü işbirlikçi olan laik ve dinci yaşam tarzlarıyla İran'daki siyasi kaos daha da derinleştirilmiştir. İran modernistleri kapitalizm imalatı ulus-devlet putunu büyük ruhçuluk olarak 'İslam Cumhuriyeti'

laştırmacı değerler sosyal bunalımı, kaosu geliştirmekten öte bir rol oynamaz.

Son iki yüz yılda ulus-devlet fideliğinde yetişen burjuvazi, bölgenin tarihsel toplum yapılına yabancı bir aşı olmuştur. Ama vurulan aşı tutmamaktadır. Bundan ötürü de elindeki devlet aygıtını ve ekonomi üzerindeki tekellerini faşizan temelde kullanmaktan çekinmemekte; daha doğrusu, iktidarla süzülen bir sermaye tekeli olarak faşizme sığınmaktan başka çaresi kalmamaktadır. Dünyanın benzer diğer bölgelerinde ve Ortadoğu'da sermayenin bu niteliği ile ulus-devletin inşasındaki zorbalık, faşizmin esas özünü teşkil etmektedir. Faşizm, sermayenin ulus-devletle iç içe oluşumunun iktidar biçimi, iktidardan damlayan sermayenin ebesi olarak anlam kazanmaktadır.

Kısaca Batı modernitesinin Ortadoğu'ya kapitalizm, sermaye ve burjuvazi ihracı geleneksel toplumsal krizi ve kaotik durumu daha da derinleştirmiştir. Şüphesiz bir sosyal yaşam vardır. Fakat bu yaşam biraz da başı vurulmuş veya bazı organları koparılmış hayvanların debelenmesine benzemektedir.

Kapitalist modernitenin saldırısında ideolojik hegemonyanın rolünü görmek büyük eksiklik olacaktır. 19. yüzyıl başlarına gelindiğinde Avrupa kapitalist modernitesi, hakikat algısı üzerinde ideolojik hegemonyasını çoktan kurmuştur. Ortadoğu'ya da hakikat algısındaki üstünlükle giriş yapmıştır. Önce misyonerler üzerinden bölgeyi yeniden keşfetmiştir. Ardından gezginler ve 'bilimsel araştırmacıların' bölge hakkındaki algılamaları 'oryantalizm' olarak bir düşünce ekolüne dönüştürülmüştür. Oryantalizm Batı Avrupa uygarlığının zihniyet hegemonyasıdır. 19. yüzyıldan itibaren Doğu zihniyeti bağımsızlığını giderek yitirir. Oryantalist düşünceler egemen kılınır. Doğulu aydınlar ve elitler de oryantalist düşüncenin egemenliğine girer. Milliyetçilik başta olmak üzere liberalizmin tüm düşünce versiyonları Doğu zihniyetini istila eder. Yeni İslamcı ve diğer dinî düşünce hareketleri bile oryantalist kalıplar temelinde gelişir.

sunabilecekler? Güncelde yaşananlar ne denli büyük bir krizin ve çözümsüzlüğün yaşandığının ispatı olmaktadır.

5- Çözüm bekleyen bazı tarihi-güncel çelişkiler

İdeolojik iktidar ve devlet tekelliliğinin güncellenmesini ve somut görünümünü ifade eden bazı temel çelişkileri şöyle belirtebiliriz:

1- Cinsiyetçilik Ortadoğu'da aşılması en zor sorun ve en büyük özgürlük engelidir. Ortadoğu'daki sömürüt ve sorunsallıkların çekirdeği, kök olgusu cinsiyetçiliktir. Özgür toplumsallaşma kültürünü bozan ilk sorunsallık alanıdır. Ortadoğu'da denilebilir ki, Sümerlerden bu yana her din, inanç, devlet ideolojisi cinsiyetçiliği hem felsefi-ahlaki olarak beslemiş hem de kurumsallaştırmıştır.

Cinsiyetçilik, Ortadoğu insanı için artık tartışmaya kapalı, doğal bir kabul halini almıştır. Sorunun aşılmasının önündeki büyük engel budur. Çünkü aşılması için önce sorunun sorun olarak kabul edilmesi gerekir.

Ortadoğu insanı bugün içinde bulunduğu ekonomik, politik, toplumsal buhranların gerisinde cinsiyetçilik sorunu olduğu düşüncesinden çok uzaktır. Bu yönlü bir aydınlanma olmazsa olmaz bir ihtiyaçtır.

Cinsiyetçilik sorununun çözülmesi konusunda Ortadoğu toplumunun zorlukları çok fazladır. Çünkü sorun çok yönlü ve çok köklüdür. Buna karşı aydınlanma düzeyi zayıftır. Ama çok iyi bir avantajı da var. Kürtler Ortadoğu'nun en eski halklarından biridir. Ağıralkta Sünni İslam inancına mensup bir toplumdur. Bu doku üzerinden Kürt Özgürlük Hareketi kadın-erkek eşitliği, özgürlüğü temelinde geliştirdiği örgütlenmeye bu sorunun aşılacağını gösterdi. Aşılmasına dair bir yol açtı. Ayrıca kadın özgürleştiğiçe nasıl güçlü bir toplumsal özgürlük deneyiminin açığı çıktığı Rojava devrimi deneyiminde görüldü.

2- Ortadoğu, kabilenin hanedanlaşması yoluyla iktidarların geliştiği bir alandır. Kabile kül-

türünde çatışmalardan başarılı çıkmış, yani yenen kabile kutsallık düzeyini derinleştirir. Ne kadar yengi, o kadar derinleşen kutsallık.

Hanedanların daha da büyük iktidarlara dönüştüğü zamanlarda din tarafından kutsanma devam etmiştir. Koca ülke toprakları hanedanın malı-mülkü olarak görülmüştür. O günden bugüne kabile, aşiret, hanedan siyaset alanındadır. Hanedana dayalı rejimler yıkıldıktan sonra bile geniş aileler etkinliğini sürdürür.

Dinler aileyi, aile şahsında devleti kutsadı. Modern kapitalist sistem görece komünaliteye yakın geniş aileyi ortadan kaldırıp, "çekirdek aile" kültürünü kurumsallaştırdı. Dikkat edilirse, iktidarın ilk şekillenmesinden bu yana aile farklı isimler altında hep vardır ve iktidarın merkezindedir. Tüm iktidar sistemlerinin devlet inşasını aile inşasıyla iç içe örmüş olması bundandır. Bugün bile ailenin dağılması devletin dağılmasıyla eş görülür.

Ortadoğu, aile kültürünün en köklü olduğu bölgedir. Çünkü hem ilk iktidar modelinin temelidir hem din tarafından kutsanmıştır hem de her tür iktidar gücü tarafından savunulmuştur.

Ailenin sadece erkek egemenliği veya kadın sömürüsü üzerinden değerlendirilmesi dar bakışın ürünüdür. Aile, esas olarak ailenin tüm üyelerini iktidar rejimine göre şekillendirme kurumudur. Biraz derinliğine bakılırsa görülecektir ki, aile erkeği de en az kadın kadar sömürmenin aracı kurumudur. Louis Althusser'in aileyi, "devletin ideolojik aygıtlarından biri" olarak tanımlamış olması, çok doğru ve değerlidir. Aile, genellikle toplumsal bir yapı, hatta toplumsallığın temeli sayılır. Fakat aile toplumdaki çok bir devlet-iktidar kurumudur. Kuşkusuz aile tümüyle ortadan kaldırılamaz. Bir ilişki formu olarak belli düzeylerde varlığını sürdürmesi gerekebilir. Fakat aile kurumuna dair bir bilinçsel aydınlanma ve ailenin adım adım demokratikleştirilerek komünal bir toplumsal yapıya dönüştürülmesi şarttır.

Ortadoğu'da aile demokratikleşmeden toplumun özgürlükçü demokratik kültüre kavuşması mümkün değildir. Aileye dair bilinç ve onu dönüştürme mücadelesi bir özgürleşme mücadelesi olarak ele alınmalıdır.

3- Tarihi olduğu kadar güncel bir sorun olmayı sürdüren Arap-Yahudi çelişkisi, tarihte uygarlık sistemi, güncel ve yakın tarihte ise kapitalist modernite tarafından üretildiği için iktidar ve hegemonik yaklaşımlarla çözülemez. İktidar ve devlet bağlamından kurtulmadıkça İslam ve Yahudilik asla barıştırılmaz. İktidar ve devlet gücü olmakta ısrar ettikleri müddetçe her iki güç tarihte olduğu gibi günümüzde de varlıklarını ancak birbirlerini yok etmede bulacaktır. Çünkü iktidar tarihleri öyle inşa edilir. Kapitalist modernite bu süreci daha da yoğunlaştırarak ve katılaştırarak sürdürdü. Kapitalist moderniteye göre çözüm, karşıtlardan birinin ezilmesidir. Kapitalist modernitenin beş yüzyıllık tarihi bu tarz çözümlerin sayısız örnekleriyle doludur. Yaklaşık yüz yıldır bölgeyi en çok olumsuz etkileyen, çok büyük acılara ve kayıplara yol açan bu sorunun, mevcut hâkim yaklaşımlarla daha da çürütücü etkilerde bulunarak sürmesi kaçınılmazdır.

Hiçbir örnek iktidarcı-devletçi uygarlık çözümlerinin gerçek kanlı yüzünü Arap-Yahudi sorunu kadar sergileyemez. 7 Ekim 2023 tarihinden itibaren Gazze'de olup bitenler bunu tüm açıklığıyla ortaya koymuştur. Daha da feci olanı ise, Yahudilerin bizzat inşasında büyük rol oynadıkları kapitalist modernite güçleri tarafından soykırıma uğratılmış olmalarıdır.

4- Türk egemen elitinin Kürt-Ermeni-Asuri-Rum-Yahudi çelişkisi de esas olarak kapitalist modernite kaynaklıdır. Kökleri eski uygarlıklara kadar uzansa da kapitalist modernitenin üç mahşeri atısının -kapitalizm, ulus-devlet, endüstriyalizm- bölgeye yayılmasıyla birlikte, Anadolu ve Mezopotamya tarihinde o güne değin tanık olunmayan sayısız etnisite ve millet kırımı yaşanmıştır. Bu halklar ve kültürler kapitalist modernitenin son iki yüzyıllık tarihinde birbirlerine aşırı düşmanlık besler hale getirilip karşılıklı kırımlara uğratılmıştır. Böylelikle binlerce yıllık kültürel birikimler tasfiye edilirken, bazı halklar da bölgeden sürülmüş, imha edilmiştir. Kalanlar ise çöl ya da dağ kabilelerine dönüştürülmüştür. Çelişki gerçekte Türkler ve diğer halklar veya halkların kendi arasında değildir. Çelişkileri inşa edenler kapitalist modernitenin hegemonik ulusal güçleridir. Bu güçler, bölgedeki konjonktürel çıkarları uğruna, bölgenin bu en eski halklarını birbirine kırdırtmaktan çekinmemiştir. Görünüşte birbirleriyle savaşan tüm bu halklar, özünde tekelci kapitalizmin iktidar ve sömürüsünün kurbanıdır. Ne acıdır ki,

bu halklar birbirlerini imha ederken neye, kime hizmet ettiklerinin derinliğine farkında değildir. Bu çelişki kapsamında gerçekleşen kırımlar bile, tek başına kapitalist modernitenin tarihteki tüm uygarlık sistemlerinin en kanlı olduğunu ispatlamaya yeterlidir. Ortadoğu genelinde uzun zaman 'halklar bahçesi' olan yerler, bugün sessiz bir 'halklar mezarlığına' dönüşmüştür.

5- Dincilik-mezhepçilik Ortadoğu'da mutlaka çözülmesi gereken sorunlardandır. Gerek İslamiyet-Musevilik, gerekse İslamiyet-Hristiyanlık, hatta Hristiyanlık-Yahudilik çelişki ve çatışmaları da proto-modernite bağlamında çözümlenebilir. Dinlerin kapitalist modernite öncesi çatışma nedenleri ve formları, olduğu gibi kapitalist moderniteye de yansımıştır. Özellikle Ortadoğu kökenli tek tanrılı üç dini ön-milliyetçilik olarak değerlendirmek gerekir. Bu dinlerin modernite milliyetçiliklerinden farkları, teolojik maske takmış olmalarıdır. Sonuçta hem iktidar ve devlet dini hem de kapitalist modernitenin ulus-devlet söylemi haline gelmiş anlatılar, aynı tekelci çıkarlara hizmet etmektedir. Tarihte olduğu gibi günümüzde de Avrupa ve Ortadoğu'daki mezhep savaşları devletçi uygarlık ve kapitalist modernite kaynaklı olup, hızından hiçbir şey kaybetmeden aynı çıkarlar temelinde devam ettirilmiştir. İslam uygarlığında iktidar ve devlet güçleriyle toplumsal halk güçleri arasındaki çelişki ve çatışmalar daha Hz. Muhammed döneminde başlar. Hz. Muhammed'in vefatından sonra bu çatışmalar nedeniyle dört halifeden üçü öldürülür. Sonuçta

“ Kürtler Ortadoğu'yu demokratikleştiren ve barışa çeken temel halk gücü olma rolündedir. Ortadoğu'nun merkezinde olan bir halk olarak Kürtlerin soykırım saldırılarına karşı varlığını korumuş olması, Kürdistan'ı egemenliği altında tutan ulus-devletlere demokrasiyi dayatması ve Kürt Özgürlük Hareketi'nin demokratik modernite temelinde kendini yenilemesi Kürtleri ve Kürt Özgürlük Hareketi'ni Ortadoğu halklarının özgürlük umudu haline getirmiştir. ”

İslam dünyası için aristokratik üst sınıfı temsil eden Muaviye, Muhammed'in ailesini temsil eden Ehlîbeyt ve yoksul kabilelerin radikal kesimini temsil eden Hariciler şeklinde ilk toplum, sınıf ve devlet bölünmesi gerçekleşir. İktidar İslam'ı kendini sayısız küçük devletler ve imparatorluklar halinde pekiştirir, Sünni mezhep şeklinde normlaştırır ve meşrulaştırırken, iktidar karşıtı İslamî mezhepler kendilerini Hariciler ve Ehlîbeytçiler olarak var kılmaya çalışır. İran'da şekillenen İslam ise dönüşen İslam'dır. Genel hatlarıyla Şia olarak adlandırılrsa da özünde orta sınıfın Ehlîbeyt İslam'ıdır. Kökeni iktidarcı İslam'ın daha ilk çıkışına dek uzansa da Şia-Sünni çelişki ve çatışmasının günümüzde aldığı biçim kapitalist modernite ile bağlantılıdır. Yakın dönemde yaşanan İran-Irak çatışması ulus-devlet formunda ve emperyalizmle bağlantısı içinde ele alınırsa doğru anlaşılabilir olur. İmparatorluk tarzındaki gelişimi ve zengin kültürü nedeniyle İran'ın İslam'ı Arap toplum ve iktidar geleneğinden farklı olarak şekillendirmesi doğası gereğidir. Bunda Sünni İslam'ın İran'ı fethederken kullandığı sert yöntemler de etkili olmuştur. İran'da üst kesim imparatorluktan miras kalan iktidar alışkanlıkları nedeniyle İslam'ı hızla devletleşmeye taşıyarak yaşamak isterken; alt kesim tarih boyunca hep iktidar sahiplerinden neler çektiğinin bilincinde olarak İslam'ı bir sivil toplum biçiminde ve iktidar karşıtı yönüyle yaşamaya çalışmıştır. Bu yönüyle her zaman üst kesimlerle orta ve alt kesimlerin yaklaşımı farklı olmuştur. İslamî İran tarihinde de görülen budur.

6- Ortadoğu'daki demokrasi yoksunluğu, despotik iktidar ve devlet gerçekliği, bitmeyen savaşlar, bölgenin hegemon güçler ve onların işbirlikçileri tarafından sömürülmesi, artan yoksulluk, işsizlik vb. daha pek çok nedenden ötürü bölge çok yoğun bir iç ve dış göç yaşamaktadır. Her yıl Avrupa ve Amerika'ya doğru göç yollarında binlerce insan yaşamını yitirmektedir. Geline aşamada göç sorunu kürenin tümünü etkileyen en temel sorunlardan biri haline gelmiştir. Öyle ki başlangıçta ucuz işgücü bulabilmek için küresel kapitalist sistem tarafından teşvik edilen göç, günümüzde aynı güçler tarafından engellenmeye, önleyici tedbirler alınmaya çalışılmaktadır. Göç, bölge halkları için kendi ana yurtlarından, öz kültürlerinden kopma, başka diyarlarda en iyisinden ucuz işgücü haline gelme anlamına gelirken; göçe maruz kalan Batı ülkelerinde ise sosyal yapıyı

değiştirmektedir. Artan yoğun göç Batı merkezlerinde giderek göçmen karşıtlığının gelişmesini getirmekte, faşist partilerin daha etkili olmasına neden olmaktadır. Sorunun küresel kapitalizmden ve bölgesel despotizmden kaynaklandığı, çözümün ise ancak bölgede demokrasinin gelişmesi ve kurumlaşmasıyla mümkün olabileceği her geçen gün daha iyi anlaşılmaktadır.

7- Endüstriyalizm hegemonik metropoller için azami kâr sağlayabilir. Fakat bunun karşılığı kırsal alanların çölleşmesi, köylerin boşaltılmasıdır. Dolayısıyla sosyal ve ekonomik bunalımın derinleştirilmesidir. Ortadoğu coğrafyasında ve ekonomik yaşamında endüstriyalizm, belki de iktidar-devlet savaşlarından daha tehlikeli sonuçlar doğuran bir ideolojik-politik saldırı tekniğidir. Soykırımlar kadar tehlikelidir. İklim değişikliğinin, göller, sulak alanlar ve nehirlerin kurummasının esas sorumlu gücü olup, tahribatları bu hızla devam ederse yaşanacak bir dünya bırakmayacaktır. Endüstriyalizm sanıldığı gibi aksine, ekonomiye ve topluma saldıran en temel araçtır. Gerçek sanayinin de yıkım gücüdür. Kapitalizmin azami kâr hırsıyla yürütülen endüstriyel kalkınmacılık ülkeleri refaha ve zenginliğe değil, yıkıma ve yoksulluğa götürür; krize sürüklemekten de öteye harabeye çevirir. Sadece Afganistan için yürütülen haşhaş endüstriyle Irak için yürütülen petrol endüstrilerinin bu alanları içine düşürdüğü harabe hal, gerçeği apaçık kılmaktadır. Harap olan sadece ülkeler değildir; aynı zamanda tarihsel top-

lumdur, kültürdür. Avrupa'nın kendisi için bile alarm zillerinin çalması anlamına gelen kapitalizm ve endüstriyalizm ancak reformlarla sürdürülebilirken, Ortadoğu toplumunda yaşanan tarihsel sorunları sınır tanımayan çatışma ve savaşlara taşıması kaçınılmazdır. Ortadoğu toplumunda kapitalizmi ve endüstriyalizmi derinleştirmek, toplumun kendisine ve çevresine karşı savaşı yoğunlaştırmak anlamına gelir. Hangi kılıflar altında sunulursa sunulsun, hep üçlü sacayağı biçiminde stratejik bir savaş aracı olan kapitalist modernitenin güncel somut hali bu yargıyı doğrulamaktadır.

Oryantalist paradigmayı parçaladığımızda göreceğiz ki, 'soğuk savaşın' sonu, Ortadoğu için 'sıcak savaşın' üst evreye sıçraması demektir. 1991'deki Körfez Savaşı'nın soğuk savaşın bitiminden hemen sonrasına denk gelmesi bu görüşü doğrulamaktadır. Ortadoğu için kapitalist modernite savaşı, Napolyon'un 1800'lerin başından itibaren Mısır'a adım atmasıyla başlamış; ulus-devletçiler yaratma, kapitalist acenteler oluşturma ve petrol başta olmak üzere tüm kaynakların endüstriyalizm tarafından talanıyla zirveye çıkarılmıştır. Kapitalist modernitenin bölgemiz açısından kalın çizgisel anlatımı budur. Gerisi ayrıntı ve bol döngülü kısa hikâyelerdir.

6- Bölgenin yeniden dizayn çabaları ve Üçüncü Dünya Savaşı

Kapitalist modernite koşullarında Ortadoğu'nun yaşadığı kriz ve kaostan ziyade gerçek bir savaş halidir. Şüphesiz günümüz savaşları ne ilk ve ortaçağların savaşlarına ne de kapitalist modernitenin ilk iki dünya savaşına kadar yaştığı savaş biçimlerine benzer. Özellikle Birinci ve İkinci Dünya Savaşları ile birlikte savaşlar kitleleşmiştir. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra ise toplumsallaşmıştır. Üç aylık kapitalist modernite canavarının yürüyüşünde yaşanan savaşların iç ve dış ayrımlarıyla toplum dışında verilmesi döneminin sona erdiğini, kapitalist modernitenin yeni döneminin ise iç ve dış savaşların toplum içinde birleşik olarak yürütülmesi anlamına geldiğini kavramak kapitalist modernitenin yeni özünün gereğidir.

Açık ki yeni ve farklı bir tarihsel aşamaya girilmiştir. Bu da 'Üçüncü Dünya Savaşı' olarak adlandırdığımız ve Birinci Körfez Savaşı ile başlayan süreçtir. Yürütülüşü, süresi bakımından ilk iki dünya savaşından farklı ve ideolojik-kültürel karakteri önde olan bu savaş, dünyanın değişik alanlarında yürütülmekle birlikte esas

olarak Ortadoğu ve Kürdistan merkezlidir. Savaşın yürütücülerini küresel sermaye güçleri ve hegemonik güçler, daha fazla ekonomik çıkar elde etmek, ideolojik-siyasi-askeri hâkimiyet sağlamak için kendileriyle iş birliğine yanaşmayan, kapılarını küresel sermayeye ve kapitalist kültüre sonuna kadar açmayan tüm örgüt, yapı ve rejimleri düşürmeye, işbirlikçi iktidarları hâkim kılmaya çalışmaktadırlar. Bu kapsamda Kürt Özgürlük Hareketi ve Önderliğine dayatılan ise, bağımsız Kürt kimliği ve özgürlük çizgisinden vazgeçmek olmuştur. Bunun kabul edilmediği ve özgürlük çizgisinin Kürdistan'ın genelinde etkili olduğu görülünce, PKK ve Önderliğine yönelik 1990 sonrası NATO'nun Gladio savaşları yoğunlaştırılmıştır. İsrail Devletinin temel güvenlik aracı olarak Proto-İsrail Kürt ulus-devletinin Başur'da inşa edilmeye başlanması bu temelde gerçekleşmiştir. Hegemonik güçlerin bağımsız Kürt kimliği ve özgürlük çizgisini temsil eden Kürt Halk Önderi Abdullah Öcalan'a yönelik tasfiye amaçlı 9 Ekim 1998 Uluslararası Komplolardaki Üçüncü Dünya Savaşı'nın yeni bir aşaması olmuştur.

Bu evreyi daha da derinleştiren ise, 11 Eylül 2001'de New York'taki İkiz Kulelere düzenlenen komplolusallığı yüksek saldırıdır. NATO dolayısıyla dünya hegemonik sistemi tarafından Sovyet Rusya'nın 1990'lardaki çözüldüğünden sonra yeni düşman olarak ilan edilen radikal İslam gerçekte ideolojik maske olarak kullanılmıştır. Özünde ise amaç, Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra Ortadoğu'daki Müslüman kültürü ülkelerde yarım kalan kapitalist hegemonyanın tam tesisini sağlamaktır. Özdele 'asi-eşkiya devletler' denilen İran, Irak, Suriye, Libya vb. devletleri sisteme tam entegre etmek, genelde de ABD'nin dünya hegemonyasını pekiştirmek temel amaçtı. Böylelikle Sovyet sisteminin çöküşünden sonra doğan hegemonik boşluk, ABD hegemonyasına doldurulmuş olacaktı. Ayrıca yeni rakip olan Çin'in yükselişinin de önüne geçilecekti. 11 Eylül 2001 sonrası Afganistan'a yönelik ilk hamlenin amacı, Orta Asya'da doğan hegemonik boşluğu Rusya ve Çin'in doldurmaması için acil davranıp inisiyatif almaktı. El Kaide ve Taliban bu amaçla kullanılan paravan araçlar oldu. Yapılan hazırlıklar doğrultusunda savaşın ilk hamlesi başarıyla geçti. Irak hamlesi teknolojik üstünlükle aynı hızla amacına ulaştı. Amaç Saddam Hüseyin rejimini düşürmekti. Bu amaç gerçekleşti ama asıl zorluk siyasi alanda baş gösterdi. Irak gibi asi bir rejim devrildikten sonra, uygarlık tarihi boyunca biriktirilen tüm kötülükler Pandora'nın Kutusu açılmışçasına bir bir dökülmeye başladı.

Kürt Halk Önderi Abdullah Öcalan'ın Üçüncü Dünya Savaşı kapsamındaki bu gelişmelere ve uluslararası komploya verdiği cevap devletçi paradigmadan vazgeçiş; demokratik, ekolojik ve kadın özgürlükçü toplum paradigmasıyla demokratik özerkliklere dayalı demokratik konfederalizm sistemini Kürdistan'da, Ortadoğu'da ve dünyada geliştirmek oldu. Demokratik Modernite Kuramı olarak ifade ettiğimiz bu zihniyet çerçevesi, Arap Baharı ortamında, 19 Temmuz 2012'de Rojava Özgürlük Devrimi'ni doğurdu. Kadın özgürlükçü ve öncülük bu devrim, Kürdistan ve Ortadoğu'nun olduğu kadar Dünya'nın devrimi haline gelecek, kapitalist moderniteye alternatifin yolunu gösterdi.

Toplumun eşitlikçi ve özgürlükçü doğasına dayanan ve farklılıkların eşitçe birliği anlamına gelen demokratik ulus zihniyeti ve onun bedenleşmesi olarak demokratik konfederal sistem, Rojava Devrimi ile küresel düzeyde etkisini arttırdıkça, küresel sermaye güçleri bu gelişmeyi kendileri açısından tehlike olarak gördü. Kapitalist modernitenin hegemon güçleri bir taraftan ürünleri olan DAIŞ'e karşı mücadele gerekçesiyle uluslararası koalisyon adıyla devrimin içine sızarak onu öz güce dayanan çizgisinden saptırmaya çalışırken, diğer yandan TC'yi özdele Rojava Devrimi'ne genelde Kürt Özgürlük Hareketi'ne saldırttı. Küresel kapitalizmin kendisi açısından tehlike gördüğü bu devrimi kaynağında tasfiye ve yozlaştırma amacı ile tek amacı Kürt soykırımı olan TC'nin amaçları çakışınca, soykırımcı TC küresel kapitalizmin verdiği desteği çok büyük bir fırsata dönüştürerek 'Çöktürme Planı' adını verdiği soykırım planını seferberlik halinde devreye koyarak 24 Temmuz 2015 tarihinden itibaren saldırıya geçti.

Kürt Özgürlük Hareketi'ne yönelik soykırım saldırılarının sürdüğü bir dönemde, 7 Ekim 2023 tarihli İsrail'e yönelik Hamas görünümü saldırı, Üçüncü Dünya Savaşı'nda bir başka evreyi oluşturmuştur. Bu tarihten sonra İsrail ulus devleti hegemonik güç olarak devreye girmiştir. Bu da Ortadoğu'daki güç dengelerini sarsmış ve yeni bir durum ortaya çıkarmıştır.

Gazze'nin yerle bir edilerek Hamas'ın etkisizleştirilmesi, Lübnan Hizbullah'ının güçsüzleştirilmesi, Suriye'de BAAS rejiminin tasfiyesi, Yemen'de Husilere vurulan darbeler ve İran'a yönelik sarsıcı askerî harekât siyasal dengelerde önemli değişiklikler yaratmıştır. Böylelikle Araplarla ilişkilerini yumuşatmayı amaçlayan İbrahimi Anlaşma ile İsrail'in askerî-siyasi etki gücü artmıştır. Hindistan'dan Akdeniz'e açılmaya çalışılan enerji yolunun önündeki engeller kaldırılarak yol güvenceye alınmıştır. İsrail-Kıbrıs-Yunanistan ittifakı temelinde Doğu Akdeniz'de TC'nin aleyhine bir güç yoğunlaşması yaşanmış, stratejik konumundaki zayıflama nedeniyle TC'nin bölgedeki etki gücü azalmıştır.

Tüm bu gelişmeler İngiltere'nin böl-yönet politikasıyla Ortadoğu'yu ulus-devletler şeklinde dizayn etme projesi olan Sykes-Picot düzenini çözmüştür. Mevcut durumda küresel kapitalist sistem Sykes-Picot yerine yeni bir düzen kurmaya çalışmaktadır.

Böyle bir ortamda hegemonik sistemin çekirdek gücü olarak İsrail ulus-devleti, bu durumdan yararlanarak sınırlarını genişletme çabasıdadır. Ancak pek çok açıdan ciddi bir zorlanma yaşadığı, kriz halini aşamadığı da görülmektedir.

Suriye'de Baas rejimi tarihe gömülürken, yerine El Kaide kökenli, selefi HTŞ iktidar yapılmıştır. Diğer Ortadoğu ülkelerinde "Müslüman Kardeşler Örgütü" önderliğindeki iktidarlar çökmüş; siyasi İslam'a dayalı Yeşil Kuşak Projesi kimi yerlerde başarılı olsa da kısa sürede tümü derin kriz ve çöküş sürecine girmiştir.

Diğer Arap devletleri varlıklarını petrole borçlu olarak sürdürürken, petrolün olmadığı koşullarda varlıklarını tek bir gün bile sürdürmeleri oldukça zorlu hale gelmiştir.

İran İslam Cumhuriyeti, Rusya ve Çin ile ilişkilerine dayanarak varlığını sürdürmeye çalışsa da yeterli desteği alamamakta ve var olma tehlikesi yaşamaktadır. 7 Ekim 2023 tarihinden günümüze ülke dışındaki cephelerin tümünde büyük bir yenilgi almış olup artık ülke içinde savaşmak zorunda olan bir güç haline gelmiştir. Gerçekleşen halk serhildanları İran İslam Cumhuriyeti'nin halk desteğini çok büyük ölçüde kaybettiğini, meşruiyet sorunu yaşadığını, artık zorun gücüyle ayakta kalmaya çalışan bir devlet olduğunu tüm açıklığıyla göstermiştir. Küresel kapitalizmin saldırısı ve halk serhildanlarının bileşik etkisiyle rejimin daha ne kadar ayakta kalabileceği merak konusudur.

Tüm çabasına rağmen PKK'yi tasfiye edemediğini gören TC, 7 Ekim 2023 sonrası gelişmelerin kendisi açısından varlık sorunu yarattığını düşünerek Kürt sorununda yeni bir dönemin kapısını açma niyetini beyan etmiştir. Önder Abdullah Öcalan'ın buna cevabı, silahlı mücadele stratejisi yerine öz savunmaya ve bütüncül hukuka dayalı demokratik siyaset stratejisi ile ulus-devletçi sosyalizm yerine demokratik toplum sosyalizmini esas alan tarihi 27 Şubat 2025 Barış ve Demokratik Toplum Çağrısı olmuştur. Kürt sorununun Kürdistan'ı sömürge halinde tutan devletlerle demokratik entegrasyon temelinde çözümünü içeren çağrı, başta TC olmak üzere ilgili devletler tarafından şimdiye kadar yeterli ve gerekli karşılığı bulmamıştır.

Katı bir ulus-devlet olarak kurulmuş ve böyle kalmayı var oluşunun şartı haline dönüştürmüş olan Türkiye Cumhuriyeti ulus-devlet çizgisindeki ısrarı nedeniyle derin krizler yaşamaktan kurtulamayacaktır. TC ya başta Kürt halkı olmak üzere tüm farklılıkların haklarını tanıyacak şekilde demokratikleşecek ya da benzer ulus-devlet yapılanmaları gibi derin kriz ve kaos halinde debelenmeye devam edecektir. Eğer demokratikleşme olmazsa küresel güçlerle ilişkilerinde de ya İsrail hegemonyasını kabul ederek küresel kapitalist sistemle uyumlu hale gelecek ya da benzer ulus-devletler gibi üzerinde farklı operasyonların gerçekleştirilmesine maruz kalacaktır. Zira Üçüncü Dünya Savaşı yeni bir enerji yolu oluşturma ve İsrail hegemonyasında Ortadoğu'yu yeniden dizayn etme amacını gütmektedir ki, bu iki hedef de Türkiye'nin stratejik konumunu tehdit etmektedir. Baştan beri enerji yolu projesinin dışında tutulduğu gibi, bölgesel düzeyde İsrail hegemonyasına boyun eğmek zorunda kalmaktadır. Çok açık ki yeni bölgesel yapılanma mevcut Türkiye'ye değişimi dayatmaya devam edecektir.

Görüldüğü gibi, Ortadoğu'ya ister laik ister İslami versiyonlarla olsun dıştan yapılan müdahaleler sonuç vermemekte, laik olanından İslamcısına kadar ulus-devlet modeli rejimler bir bütün halinde can çekişmekte, Ortadoğu tarihin en kaotik durumunu yaşamaktadır.

Öte yandan halklar ve demokratik güçler nezdinde kapitalist hegemonyanın bölge üzerindeki son iki yüzyıllık deneyimine karşı içten ve dıştan pek çok eleştiri ve direniş geliştirilmiştir. Arcak başarısızlık, bu direnişlerin ortak yanısıdır. Radikal İslamcısından ılımlısına, komünistinden milliyetçisine, liberalinden muhafazakarına kadar çeşitli güçlerin bölgenin tarihini ve güncel durumunu çözümlenmeleri ve sistem inşa etmeleri başarılı olmaktan uzaktır. Halklar açısından ulus-devletçi çözüm arayışlarının nasıl yıkıcı bir sonuç doğurduğu ise Gazze somutunda yeterince anlaşılmalıdır. Nasıl ki ulus-devlet sosyalizmi 1990'larda Moskova'da bittiyse, ulus devletçi İslami ütopya da Gazze'de bitmiştir. Dolayısıyla Avrupa uygarlığından aktarılan oryantalist çalışmalarla tarihten her kesimin, her topluluğun çıkar ve meşrebine göre yaptığı aktarımlar ne felsefi bir sentez ne de başarılı bir özgür siyasi gelişme ve kuram sağlayabilmiştir.

Halbuki Ortadoğu, küresel sorunların çözümünde ve yeni uygarlık sentezlerinde Avrupa'dan daha zengin bir kültürel birikime sahiptir. Tarihsel merkezî uygarlık rolünü oynamış olan bölgenin sistemle kolay bütünleşmesi beklenemez. Sistemden tam kopuş da olası değildir. O halde çözüm yerel ve evrensel ilişkisini doğru kurmak kadar toplumsal doğaya uygun olmak durumundadır.

Ortadoğu'da liberalizmin hem merkez hem de sağ ve sol mezheplerinin etkisinden kurtulmuş ve oryantalist aşılmış zihniyet devrimi büyük önem taşır. Unutmamak gerekir ki, zihniyet devrimi yaşanmadan hiçbir kalıcı toplumsal devrim yaşanmaz.

7- Demokratik Modernite çözümü

Kapitalist modernite çözümleri iflas ederken ve halklar için savaş, kargaşa ve yıkımdan başka bir şey getirmezken; tarihsel toplum deneyimlerine dayanan, özgürlük potansiyeli ve değeri yüksek demokratik modernite kuramı yeni, kalıcı ve köklü bir çözüm ufku sunar.

Demokratik modernite, ulus-devlete karşı demokratik ulus modelini geliştirir. Ulus-devletin tekçi karakteri, Ortadoğu'nun çoklu tarihsel

toplumsal gerçekliğiyle çelişki arz eder ki, bu da demokratik ulusun gelişmesine zemin sunmaktadır. Ulus-devletin milliyetçi, dinci, pozitivist ve cinsiyetçi zihniyetini reddeden demokratik ulus zihniyeti, toplumu tüm farklılıklarıyla birlikte yaşatma modelidir, bütünlüklüdür. Tekleştirici, homojenleştirici her türlü ideolojiyi reddetmektedir. Ortadoğu gibi çok kültürlü, çok kimlikli bir coğrafyada başka bir çözüm seçeneği yoktur ve olamaz.

Demokratik modernite çözümünde komünalizme dayalı eko-ekonomi, endüstriyalizmin alternatifi olarak geliştirilmektedir. Bu ekonomi biçimi, Ortadoğu toplumsallığının komünal ekonomik geleneğine de uygundur. Geliştirilecek komünlerle hem yeraltı ve yerüstü kaynaklar topluma ait kılınacak hem de komünal paylaşım dayalı üretim gerçekleştirilecektir. Böylece endüstriyalizmin toplumda ve ekolojik alanda yarattığı tahribatlar giderilecektir.

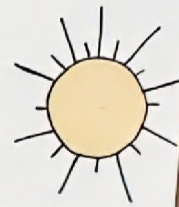
Demokratik modernite çözümünde demokratik komünaliteye dayanmaktadır. Kapitalizm için toplum değil birey esas'tır. Kapitalizmin ideolojisi olan liberalizm toplumun inkarına dayanır. Sonuç, toplumun yok edilip bireylerle sınırlı bir topluluk oluşumudur. Halbuki tarihsel toplumun var oluş hali komündür. Komün toplumun yapısal karakteri, var oluş tarzı ve kök hücreleridir. Komün öзде özgürlüğü, eşitliği içerdiği gibi demokratik karakterdedir. Kapitalizm demokrasiyi yozlaştırıp toplum karşıtı bir araca indirirken, komün demokrasiyle ayakta kalır. Demokratik toplum, klandan başlayarak günümüze kadar gelen toplumsal ilkelerin ve anaclı toplum özelliklerinin yeniden inşa edilmesidir. Komünalite, farklılıkları içeren, inanç veya etnik temelli ayrışmaları tercih etmeyen, öz yönetim ve öz savunmaya dayanan demokratik toplumsal sistemin adıdır. Kapitalizm Ortadoğu'nun tarihsel sosyolojik gerçekliğine karşıt iken, demokratik komünalite Ortadoğu tarihinin gerçekçi, en net ifadesi ve özgürlükçü çözüm perspektifi olarak sorun çözücüdür.

Günümüz küresel kapitalizminin dünya çapında ve daha derin olarak da Ortadoğu'da yaşadığı çöküş ve bunalıma karşı demokratik modernite temelli çıkış, reel sosyalizmin aşılması olarak da doğru ve olmazsa olmaz bir alternatiftir. Demokratik modernitenin sacayakları hem reel sosyalizmin aşılmasında hem de kapitalist modernitenin yarattığı krizlerden çıkışta çözümün pratik imkânlarını sağlamaktadır. Bu yönüyle demokratik modernite sadece bir teori

“ Büyük özgür yaşam ütopyası olanlar açısından, Ortadoğu'da yoğunca görüldüğü gibi, hakikat savaşçısı olarak yaşamak esastır. Demokratik komünalist birey, kapitalist modernitenin üç mahşeri atlısına karşı demokratik modernitenin fikir-zikir-eylem birlikteliğiyle cevap olmak durumundadır. Demokratik modernite çağının hakikat savaşçısı bu kimliği kişiliğine kazıyan, yaşam mirasını özgürce yaşayan ve yaşatandır. ”

Ji her tiştî
Zêdetir
Ji azadiye
hez bikin

ve program değil, günlük ekmek-su kadar pratik ihtiyaç haline gelmiştir.

Dönem tam da Demokratik Modernite'nin esaslarını uygulamanın zamanıdır. Tarihsel Filistin-İsrail sorununa çözüm adına uygulanacak tek seçenektir. Filistin, Kıbrıs, Libya ve tüm bölgede ulus-devletçi çözümler yerine farklı şekilde de olsa demokratik modernitenin sacayaklarına dayanan çözüm modellerinin devreye gireceği görülmektedir. Gelişmeler bu yönlüdür. Uluslararası bir komployla tasfiye edilmeye çalışılsa da demokratik ulus çözümü olarak Rojava Devrimi ideal bir çözüm seçeneği olduğunu ortaya koymuştur.

Çözüm, kaotik Ortadoğu ortamında, kapitalist moderniteye karşı demokratik modernite perspektifi temelinde, demokratik toplum içerikli bir siyasi program ve onun barış politikasını geliştirmektir.

Demokratik Modernite çözümünün

Ortadoğu bölgesine somut yansımaları ise "Ortadoğu Demokratik Uluslar Birliği" veya "Ortadoğu Demokratik Konfederalizmi" şeklinde formüle edilebilir. Bu projenin gerçekliğini belirleyen ise tarihsel arka plan ve kültürel temeldir. Komün ve devlet şeklindeki ana akışın istikametine bakıldığında böyle bir tarih ve ortak kültürel temel in oluştuğu görülecektir. Ortadoğu'nun birbirine çok yakın, adeta bir federasyon hükmünde olan tarihi de böyle bir model imkân vermektedir.

Günümüzün kapitalist modernitesine kadar geçen sürenin bastırılan tüm kültürel birikimlerini temel alan demokratik modernite çözümü, milliyetçi olmayan bir ulusallık, dinci olmayan bir dinselilik, cinsiyetçi olmayan bir toplumsallık ve pozitivist olmayan bir bilimsellik zihniyetiyle yorumlanmak ve inşa edilmek durumundadır.

Bölgenin Arap, Türk, Kürt ve Fars ulusal toplumunu milliyetçilik hastalığından uzak tutup ulus-devlet kapanından kurtarmaya çalışarak, özgünlükleri kadar evrensellikleri olan büyük bir uluslar ulusu olarak inşa etmek temel tarihsel ve toplumsal bir görevdir. İslam'ı ve ümmetini demokratik modernitenin kapsamında gerçek bir reformdan geçirerek kanlı, fetihçi ve iktidarcı olan saltanat İslam'ın istismarından kurtarıp ulus-devlet ötesi demokratik, eşit ve özgür bir ümmet olarak yenilemek çok önemli diğer bir görevdir. Ermeniler, Asuriler ve Kafkas kökenli diğer halklar açısından da çıkış, demokratikleşme temelinde çalışmaları ve katılmalarıdır.

Kürtler ise Ortadoğu'yu demokratikleştiren ve barışa çeken temel halk gücü olma rolündedir. Ortadoğu'nun merkezinde olan bir halk olarak Kürtlerin soykırım saldırılarına karşı varlığını korumuş olması, Kürdistan'ı egemenliği altında tutan ulus-devletlere demokrasiyi dayatması ve Kürt Özgürlük Hareketi'nin demokratik modernite temelinde kendini yenilemesi Kürtleri ve Kürt Özgürlük Hareketi'ni Ortadoğu halklarının özgürlük umudu haline getirmiştir. Kürt Özgürlük Hareketi yeni dönemde demokratik toplum sosyalizmi temelinde gerekli dönüşümü yaşayacak, demokratik modernite temelinde Kürt demokratik toplumunu inşa edecek, Ortadoğu'nun yeniden inşasının öncülüğünü yapacaktır.

Demokratik modernite çözüm projesi kadın bakış açısını, özgür iradesini, öncülüğünü ve yaratıcılığını gerektiren demokratik toplum projesidir. Demokratik modernite kadın devrimi çağıdır ve kadın öncülüklüdür. İnsan toplumsallığının, dolayısıyla özgürlüğünün aldığı ilk darbe erkeğin kadına-anaya yaptığı saldırıdır. Kadın ve erkek arasındaki egemen-köle ilişkisi toplumsal tarihin en eski ve ilk çelişki, mücadelesidir. Tanrıça çağından bu yana geçen uzun yıllar, kadının elinden alınanları geri alamamak kadar köleliğin derinleştirildiği, kiminde ise gizlenerek örtük hale getirildiği yıllardır. Toplumun ve toplumu toplum yapan komün gerçeğinin parçalanması tarihidir. Bu tarihi yeniden komün ruhuyla birleştirmek, kadın ve erkek arasındaki derin yarılmanın, çatallaşmanın ortadan kaldırılmasıyla mümkündür. Bu da ilk kastik katilden bugüne kadar getirilen erkek egemenlikçi kültürün zayıflatılması, giderek yok edilmesi ve yerine komün kültürünün yükseltilmesiyle olur. Bunun için özgürlüğün kaybedilmediği çağlara gidecek kadar bilinçli, güçlü ve iddialı olmak gerekir. Kadının özgür olması, erkeğin kadına yaşama ilkelerini demokratik toplumcu sosyalizm temelinde yeniden kurması gerekir. Kadın, Tanrıça İnanna'nın elinden alınan değerleri yeniden kazanmak için komün inşasının her anlamıyla derinlikli gerçekleştirmek durumundadır. Erkek özgür ve anlamlı yaşamak için kadına yaşamın ilkelerini bilmek, kişiliğini baştan aşağı sosyalistleştirmek, bunun için de doğaya, canlıya, emeğe, toprağa, dünyaya, ülkeye bakışını özgürleştirmek durumundadır. Bu yeni bir inşa demektir ve gerçekleşmesi de komün ile mümkündür. Evrensel tarihin ana damarı halindeki Ortadoğu'da tüm sorunların kaynağı olan egemenlik ve kölelik insan eliyle inşa edilmiş gerçeklerdir. İnsan eliyle inşa edilen, insan eliyle değiştirilebilir, yıkılıp yerine yenisi de kurulabilir. Gelecek olanı inşa edebilmek, hayal edebilmek, değişenin yerine neyin konacağını bilebilmek özgür toplum bireyi olabilmenin gereğidir.

Büyük özgür yaşam ütopyası olanlar açısından, Ortadoğu'da yoğunca görüldüğü gibi, hakikat savaşçısı olarak yaşamak esastır. Demokratik komünalist birey, kapitalist modernitenin üç mahşeri atlısına karşı demokratik modernitenin fikir-zikir-eylem birlikteliğiyle cevap olmak durumundadır. Demokratik modernite çağının hakikat savaşçısı bu kimliği kişiliğine kazıyan, yaşam mirasını özgürce yaşayan ve yaşatandır.

NEWROZ'da ortaya çıkan tutum Kürtlerin ortak aklıdır

MUSTAFA KARASU

ABD'de Trump'ın başkan olmasıyla birlikte III. Dünya Savaşı'nın askeri ve siyasi durumunda önemli değişiklikler ortaya çıktı. Bunun dünyadaki kapitalist modernitenin kriziyle doğrudan alakası vardır. Trump kişiliğinin yarattığı askeri ve siyasi bir durum değildir. Daha doğrusu kapitalist modernitenin içinde bulunduğu kriz, Trump gibi bir siyasi liderliği gerekli kılmıştır. Kapitalist modernitenin krizi aynı zamanda kapitalist modernitenin başat ülkesi ABD'nin de krizi demektir.

Kapitalist modernist ülkelerde sağ partilerin iktidara gelmesi de yaşanan krizle bağlantılıdır. Kapitalist ülkelerdeki krizi kapitalist sistemin liberal ya da sol partileri ile aşmak mümkün değildir. Bu kriz ancak ülkelerde kaynakların, gelirin daha büyüğünün kapitalist tekelere aktarılmasıyla hafifletilebilir. Yine kapitalist tekelin uluslararası alanda sömürülerinin artırılmasıyla krizlerine geçici bir çözüm bulabilirler. Daha doğrusu kapitalist modernist sistemlerin yaşadığı krizlerin buldukları çözüm böyle olmaktadır. Bu çözüm modeli aynı zamanda demokratik hakların kısıtlanması, daha otoriter ve baskıcı bir siyaseti gerektirmektedir. Nitekim sağ partilerin iktidara gelişiyle birlikte baskı ve kısıtlamalar artmaktadır. Liberal ve sol partiler topluma gelirden biraz daha fazla pay ayırdıkları gibi burjuva demokratik ölçülerde bazı demokratik politikalar da yürütürler. Aslında kapitalist modernist sitem zorlanmadıkları takdirde tercihleri liberal ve sosyal demokrat iktidarlar olmaktadır. Kapitalist modernist güçler, bu iktidarlar zamanında kendilerini daha fazla güvende hissetmektedirler.

Sağ siyasi güçlerin iktidara gelişi kapitalist modernitenin kriziyle bağlantılı olduğu gibi, bu kriz ortamında kapitalist ülkelerin yürüttükleri rekabetlerle de ilgilidir. Soğuk savaşın sona ermesiyle birlikte ABD kapitalist sistemin en büyük gücü olarak dünyaya yeni bir düzen vermek istiyordu. ABD öncülüğünde dünyanın yeni siyasi dengeleri kurulacaktı. Saddam'ın liderliğinde Irak'ın Kuveyt'e saldırması sonrası ABD'nin Irak üzerinden Ortadoğu'ya yönelmesi de yeni siyasi dengelere dayalı Ortadoğu ve dünya statükosunu oluşturma amaçlıydı. Ortadoğu dünya tarihinde her zaman göreceli de olsa siyasi dengelerin kurulduğu coğrafya olmuştur. Binlerce yıl dünya siyasi dengelerinin omurilik soğanı olmuştur.

III. Dünya Savaşı 30 yıldan fazladır sürüyor

ABD, 1991 I. ve 2003 II. Körfez Savaşı'yla Ortadoğu'ya önemli bir askeri güç konumlandırmıştır. 2001 11 Eylül'ünde İkiz Kuleler'e El Kaide'nin saldırması sonrası Afganistan'ı da işgal etmişti. Tüm bu savaşlar 3. Dünya Savaşı'nın parçaları olarak gerçekleşmiştir. 3. Dünya Savaşı, I. ve II. dünya savaşlarında olduğu gibi 4-5 yılda bitecek bir savaş olmamıştır. Nitekim III. Dünya Savaşı 30 yıldan fazladır sürmektedir.

Aslında I. ve II. dünya savaşı öncesinde defalarca dünya savaşı karakterinde savaşlar olmuştur. Dünya savaşları her zaman eski siyasi dengelerin yıkıldığı ve bunun üzerine yeni siyasi dengelerin oluşturulması için yürütülen askeri ve siyasi süreci ifade eder. Eskiden dünyanın etkin güçleri Ortadoğu çevresinde olan ülkelerdir. Roma, Bizans, Sasani, Safevi, Emevi, Abbasi, Osmanlı, Rus ve Avrupa'daki imparatorluklar ve devletlerdir. Bunların aralarında süren savaşlar sonucu yeni siyasi dengeler oluşurdu.

20. yüzyıla gelindiğinde İngiliz, Fransız, Alman ve Japon devletleri dünyanın her yerine yayılmışlardır. Artık yeni sömürgeler edinmek ve işgaller yapabilmek için bu ülkelerin birbirleriyle savaşması gerekmektedir. Kapitalizmin emperyalizm aşamasına gelinmiştir. Bu nedenle 20. yüzyılda yeni siyasi dengelerin kurulması savaşlarına dünya savaşları denmiştir.

I. ve II. dünya savaşlarının temel karakteri kapitalist ülkelerin iki kampa ayrılarak birbirine karşı sert savaş vermeleridir. Bu iki kamp, karşı kampın sömürge alanlarını ele geçirmek ve kendilerini askeri, siyasi ve ekonomik olarak hakim güç yapmayı amaçlamışlardır. I. Dünya Savaşı'nda İngiltere, Fransa ve Rusya'nın başını çektiği ittifak güçleri ile Almanya, Avusturya-Macaristan ve Osmanlı İmparatorluklarının başını çektiği itilaf güçleri arasında iki kampın oluşturulmasıdır. II. Dünya Savaşı'nda da İngiltere, Fransa, ABD ve Sovyetler'in başını çektiği demokrasi ittifakı ile

I. Dünya Savaşı sonrası oluşan siyasi dengeler ve statüko Kürtlerin diri diri mezara konulması anlamına geliyordu. Kürtler bu mezarı parçalamışlardır ve bir daha da böyle mezara konulamayacaklardır. Newroz'lar Kürt halkının Ortadoğu'da yaşanan siyasi ve askeri durumun derin bilincinde olduklarını ortaya koymuştur. Newroz'larda ortaya konulan tutum Kürtlerin ortak aklıdır.

Almanya, İtalya ve Japonya'nın başını çektiği faşist kamp savaşın taraflarıdır. Her iki savaşta da Almanya'nın başını çektiği kamp ağır yenilgiye uğratılmıştır.

Bu her iki dünya savaşı da 4'er yıl kadar sürmüştür. III. Dünya Savaşı ise 30 yıldır sürmektedir. Çünkü bugünün kapitalist modernist sistemi küreselleşmiştir. I. ve II. Dünya Savaşı'nda olduğu gibi katı kamplaşma ve bu temelde karşı karşıya gelme durumu yoktur. Tüm ülkeler küresel kapitalist sistemin parçasıdır. Eğer benzetilecekse, aynı geminin içinde oldukları söylenebilir. Bu açıdan rekabetleri de savaşları da bu gemi içinde sürmektedir. Tüm imkanlarını kullanarak sert bir savaş girme pozisyonunda değillerdir. Küresel kapitalizm böyle bir savaş biçimini kaldırmaz. Ancak küresel kapitalizm içindeki savaş sürekli olacaktır. Nitekim 30 yıldır sürekli bir savaş sürmektedir. Ancak bu savaşın tarzı ve yöntemleri farklıdır ve karmaşıktır. Çok yönlü bir savaştır, fakat bu savaş koçbaşı vuruş biçiminde olmamaktadır.

Ukrayna-Rusya savaşı buna örnektir. Bu savaş neredeyse II. Dünya Savaşı zamanı kadar sürmektedir. Çin de Rusya kadar Avrupa ve ABD ile karşı karşıya olduğu halde Rusya'ya çok açık bir şekilde destek vermemektedir. Siyasi ve askeri desteği sınırlı vermektedir. Çünkü kendisi de kapitalist modernist sistem içindedir. Topyekün bir savaş en fazla da kendisine zarar verecektir. Bu nedenle küresel kapitalizm koşullarına göre bir mücadele tarzı ve yöntemle ABD ve Avrupa'ya karşı bir tutum almaktadır. Eğer kapitalist sistem küresel olmasaydı Çin açık bir biçimde Rusya'dan yana tavır alarak ABD ve Avrupa'nın geriletilmesi için tüm imkanlarını seferber ederdi.

'III. Dünya Savaşı neden uzun sürmektedir?' sorusunun cevabı kapitalizmin küresel hale gelmesidir. Kapitalizmin tüketim toplum aşamasında tüm kapitalist ülkelerin küresel kapitalist sistem içinde konumlanmasını gerektirmektedir.

Küresel kapitalizmin krizinin derinleşmesi III. Dünya Savaşı'nın sonlandırılmasını gerektirmektedir. Bu sonlanma da belli bir siyasi dengeğin oluşmasıyla mümkündür. Kuşkusuz oluşacak yeni siyasi dengeler de buna dayalı oluşacak statüko da göreceli olacaktır. Öte yandan III. Dünya Savaşı süreci içinde Çin'in ekonomik, askeri ve siyasi güç olması da ABD'ye III. Dünya Savaşı'nı hızlandırarak sonuca götürme ihtiyacını dayatmıştır. III. Dünya Savaşı Ortadoğu'da başlatıldığı gibi Ortadoğu'da sonuca götürülmek istenmektedir.

İsrail'in rolü ve hedefleri

İsrail, II. Dünya Savaşı sonucu devletleşmiştir. III. Dünya Savaşı içinde ise kendisini Ortadoğu'nun hegemonik gücünün önemli bir parçası yapmak istemektedir. Soğuk savaşın sonlanması ve Sovyetler'in Ortadoğu'dan çekilmesi sonrası İsrail kendisinin etkili olması imkanının doğduğunu görmüş, kendini bu yönlü planlamış ve harekete geçmiştir. Yahudiler'in küresel kapitalizm içinde büyük etkisi vardır. Özellikle banka sermayesi ve borsalar üzerinden küresel kapitalizmin en etkili yönlendirme gücüdürler. Bu gücüyle ABD'deki kapitalist güçler üzerinde önemli etkileri vardır. İsrail bu etkisini kullanarak ABD ile birlikte Ortadoğu'nun hegemonik gücü olmak istemektedir. İsrail banka sermayesi üzerindeki etkinliğiyle Arap sermayesini de etkilemektedir. İsrail bölge hegemonyası açısından Araplarla ilişki geliştirmeyi zorunlu görmektedir. Araplarla çok eskiye dayalı çatışmayı bitirmeden varlığını güvenceye alıp Ortadoğu'da etkin olamayacağını bilmektedir. Bu nedenle ABD'nin arabuluculuğu, yönlendirmesi ve teşvik etmesiyle Araplarla İbrahimi anlaşma yapmayı hedeflemektedir. Birinci Tump döneminde bu konuda önemli yol alınmıştır; ikinci Trump döneminde İbrahimi Anlaşma'yı hem derinleştirmeyi hem de genişletmeyi hedeflemiştir. Nitekim bu anlaşmayı Kazakistan'ı katacak kadar genişletme politikası yürütülmektedir.

Türkiye'nin hedefleri ve Ortadoğu'daki yeri

Kapitalist sistemin tüketim toplumu aşamasında kapitalizmin yaşaması için enerjiye çok fazla

ihtiyaç duyulmaktadır. Su insanın yaşamı için ne ise; enerji de kapitalizm için bu düzeyde önemli ve vazgeçilmez hale gelmiştir. İsrail, enerji deposu olan Ortadoğu'da enerji yolunun da kendi üzerinde geçmesini sağlamaya çalışmaktadır. Bunun da İbrahimi Anlaşma gibi stratejik bir hamle olduğu açıktır. Türkiye Ortadoğu'daki enerjiyi kendi üzerinden Avrupa'ya geçişini sağlayarak jeopolitik konumunu güçlendirmeyi hedefliyordu. Türkiye 150 yıldan fazladır jeopolitik konumunu kullanarak ayakta kalmaktadır. Cumhuriyet, kuruluşunu hem Ekim Devrimi'ne hem de coğrafyanın siyasi önemine borçludur. Ekim Devrimi, güney cephesini sağlama almak için Kemalist hareketi desteklemiş; İngiltere de Türkiye'yi Sovyet Devrimi etkisinden uzaklaştırmak hem de kendisinin Ortadoğu ve Hindistan politikasında Türkiye'den yararlanmak için yeni kurulan cumhuriyete destek vermiştir. Zaten soğuk savaş döneminde Türkiye, NATO'nun Rusya'yı kuşatan bir gücü olmuştur.

Türk devleti Kürt soykırım politikasını da bu jeopolitik konumuna dayanarak sürdürmüştür. İsrail'in kuruluşuna destek veren Türkiye, 10-15 yıl öncesine kadar İsrail'le kurduğu ilişki üzerinden ABD ve Avrupa'nın desteğini alarak hem Kürt soykırım politikasını yürütmüş hem de demokratik olmayan sistemini ayakta tutmuştur. Türk devletinin demokratikleşmemesinin en temel nedeni 'Kürtler yararlanır' diye bu tür adımlar atılmaktan kaçınmasıdır. Türk devletinin uluslararası sözleşmelerde koyduğu şerhler Kürtlerle ilgilidir. 'Kürtler yararlanır' diyerek Avrupa yerel özerklik şartını kabul etmemesi bunun en açık kanıtıdır. Araştırmacılar bu yönlü kabarık bir liste çıkarabilirler.

Soğuk savaşın bitmesiyle birlikte dünya siyasi dengeleri değiştiği gibi, Ortadoğu'da da siyasi dengeler de alt üst olmuştur. Türkiye'nin siyasi konumu da değişmiştir. Artık Sovyetler'in güneyindeki önemli NATO ülkesi olma konumunu kaybetmiştir. Ortadoğu'da İsrail de önemli askeri güç haline gelmiştir. Özellikle AKP iktidarı döneminde Tayyip Erdoğan Arap sokağına seslenmek ve İslam toplumu üzerinde etkisini artırmak için İsrail karşıtlığı yapınca yeni bir siyasi durum ortaya çıkmıştır. Türkiye'nin İsrail'e karşı tutumu ABD ilişkilerini de belli düzeyde olumsuz etkilemiştir. Avrupa ülkeleri de Tayyip Erdoğan iktidarına kuşkuyla bakmışlardır. AKP iktidarının ilk yıllarında Erdoğan politikalarına destek verseler de zamanla çeşitli politikalar konusunda farklılıkları ortaya çıkmıştır. Tayyip Erdoğan'ın Türkiye'nin konumunu ve imkanlarını şantaj konusu yapmasından dolayı bu iktidara karşı bazı konularda mesafeli yaklaşmışlardır. Halbuki AKP'yi iktidara ABD ve Avrupa getirmişti. AKP iktidarı uzun yıllar ABD ve Avrupa'ya hizmet etmiş olsa da şimdi kimi politikalarda çelişmektedir. Özcesi AKP iktidarından rahatsızlık vardır. Ancak alternatif olmayınca AKP iktidarına karşı bir tutum almıyorlar.

Soğuk savaşın yarattığı siyasi sonuçlar yanında İsrail'in İbrahimi Anlaşma yaparak Araplarla bir uzlaşma içine girmesi Türkiye'nin jeopolitik konumunu daha da zayıflatmıştır. Jeopolitik konumuna dayanarak politika yürüten Türkiye böylece 'aşıl topuğu'ndan vurulmuş gibi olmuştur. Siyasi, ekonomik ve askeri gücünü esas olarak jeopolitik konumu üzerinden devşiren Türkiye, şu anda bu imkanını kaybetmiştir. Tayyip Erdoğan ve Bahçeli'nin Kürtlerle savaş üzerinden beka sorunundan söz etmesi esas olarak bu nedenle gündeme girmiştir.

Türkiye her konuda pazarladığı ve şantaj konusu yaptığı jeopolitik önemini kaybedince pusulasını kaybetmiş bir gemiye dönmüştür. Dümeni bazen şuraya, bazen başka bir yöne çevirmektedir. Eski politikalarla bir yere gidemeyeceğini görse de yeni politikalar devreye koyamamaktadır. Özellikle Kürt düşmanlığı ve soykırımına dayalı politikaların yarattığı dogmatiklikle kaskatı olması Türkiye'nin yeni politikalar üretmesinin önünde engel olmaktadır. Böylece beka kaygısını giderecek bir politika ve özgüvene kavuşamamaktadır. Her ne kadar her fırsatta kabadayılık gösterileri yapsalar da bununla durumu kurtaramayacakları açıktır. Hem kapitalist modernist sistem içindeler hem de kapitalist modernist sisteme ne dünya genelinde ne de Ortadoğu genelinde uyum sağlayabilmektedirler. Demokratikleşme ve Kürt soru-

nunun çözümü temelinde kendi yolunu yaratma imkanı varken buna da girememektedir.

Eski Ortadoğu sistemi hegemonik kapitalist sistem tarafından oluşturulmuştu. Bu Ortadoğu sisteminden Türkiye de yararlanmış; Kürtler üzerinde soykırım politikası yürütme imkanı bulmuştu. Eski Ortadoğu düzeni, soğuk savaşın bitmesiyle birlikte ABD'nin başını çektiği hegemonik güçlerin çıkarına hizmet etmemektedir. Bu durum eski Ortadoğu düzeninden çıkar sağlayan güçlerle hegemonik çelişkiler yaşanmasını beraberinde getirmiştir. Bunların başında da Türkiye, Irak, İran ve Suriye gelmektedir. 1991 ve 2003 yılında Irak'a müdahale ederek kendi politikaları önünde engel olmaktan çıkmışlardır. Eski politikalarda ısrar eden ve İran'la ilişki ve ittifak içinde olan Suriye'deki BAAS iktidarı da hegemonik güçlerin işbirlikçisi ve kuklası haline gelen HTŞ yoluyla yıkılmıştır.

İsrail ve ABD'nin bölgesel hegemonya tuzağı ve İran'ın durumu

İran kendisini ayakta tutmak için vekil güç denen örgütlerle Ortadoğu'da etkinliğini sürdürmek istemiştir. Savaşı her zaman İran uzağında tutup Ortadoğu'nun istikrarsızlığından yararlanarak Ortadoğu'nun bölgesel hegemonik gücü olma politikası yürütmüştür. Aslında TC, İran ile bölgesel rekabet içinde olsa da Hamas gibi bir gücü kullanmada ortaklaşmışlardır. 7 Ekim'de Hamas'ın İsrail'e saldırtılması İbrahimi Anlaşma'yı ve enerji hattını sabote etme olarak görülse de sonuçta İbrahimi Anlaşma'ya ve enerji hattının İsrail denetimine geçmesine hizmet eden bir durum ortaya çıkmıştır. Bazı analizciler İsrail'in İran ve Türkiye'nin Hamasla ilişkisini görüp Hamas'ın 7 Ekim saldırısını engellemeyerek bunu Hamas'ı ezme, Lübnan'ın güneyini kontrol etme doğrultusunda kullandığını belirtmektedirler. Hamas üzerinden eski bölge statüsünün savunucusu İran ve Türkiye'ye de darbe vurmuşlardır.

7 Ekim Hamas saldırısıyla birlikte ABD ve İsrail Ortadoğu'da hegemonyalarını artırmak için hamle üzerine hamle yapmaktadırlar. Hamas saldırısı sonrası Hamas'a destek olanlar hemen hedef haline getirilmiştir. Böylece İsrail ve ABD'nin bölgesel hegemonya kurma tuzağına düşmüşlerdir. Hizbullah'ın ve Yemen'in Hamas'a destek olmak için İsrail'e saldırmaları bu güçlerin tasfiyesinin başlangıcı olmuştur. İran böylece kendisini tam hedef haline getirmiştir. Hamas, Hizbullah ve Suriye kendilerine göre halledildikten sonra İran'a saldırıya geçmişlerdir. 12 günlük savaşla İran'a büyük darbe vurmuşlardır. Bu darbelerle İran oldukça zayıflamıştır. İran bu durumdayken içerde gelişen halk ayaklanmaları İran İslam rejimini yıkılma tehlikesiyle karşı karşıya getirmiştir. İran bunu atlatmak için on binden fazla insanı katletmiş, on binlercesini yaralamış, sakat bırakmış, darağaçlarını da ölüm makinesi olarak kullanmıştır. İran bu politikasıyla toplumdan daha fazla kopmuş; sadece askeri ve bürokratik güce dayalı bir sistem haline gelmiştir. Toplumsal meşruiyeti çok zayıflamıştır. Toplumun en fazla %20'sine dayanan bir iktidar haline gelmiştir.

Toplumdan kopan İran rejimi, ABD ve İsrail'in bölge politikalarına ters tutumuyla daha fazla hedef haline gelmiştir. ABD ve İsrail İran'daki siyasi rejimi değiştirmeyi, işbirlikçi bir iktidar yaratmayı amaçlamaktadır. Bu nedenle 28 Şubat'ta İran'a karşı Hamaney'i ve birçok askeri komutanı öldürerek saldırıya geçmişlerdir. Saldırı başlatıldığında 4 günde sonuç almayı planladıkları basına yansıtıldı. Bu doğru bir bilgi olmasa da İran'ın küçümsenmesinin dışa yansımasydı. ABD ve İsrail çeşitli kesimlerde böyle bir algı yarattığından böyle şeyler basında konuşulur duruma gelmiştir.

Günler geçtikçe İran'ın yıllardır böyle bir direnme politikası ve planlaması içinde olduğu anlaşmıştır. İran kendine bir saldırı olacağını düşünmüş; buna göre hazırlık yapmıştır. Siyasi anlayışı ne olursa olsun askeri açıdan kendisine göre doğru bir çatışma içinde olmuştur. Kendine düşman güçleri ve bunların gücünü az çok bilmektedir. Bir savaşla karşılaşacağını hesaplamış, buna göre bir konum almıştır. Askeri olarak belli bir hazırlığı olsa da yöneticilerin ve komutanların bu düzeyde

hedef olacağını hesaplamamıştır. Nitekim İran'ı esas olarak zorlayan etkenlerden biri bu olmuştur. Öz güvenini kaybetmiş, kendini koruma telaşı içine giren bir rejim haline gelmiştir. Her ne kadar şöyle şöyle alternatif yönetim modellerini kurgulamış, deseler de verdikleri kayıplar bir yönetim krizi ortaya çıkarmıştır.

ABD ve İsrail'in saldırıları İran'ı her bakımdan çöküntüye uğratmıştır. Belki nükleer silahlar kullanılmıyor, ancak o etkiyi yapacak silahlar kullanılmaktadır. İran en az 20 yıl geriye gitmiştir. Bunun yaratacağı siyasi, toplumsal ve ekonomik sonuçlar olacaktır. Kuşkusuz ABD ve İsrail de uzun menzilli füzeler sonucu darbeler almıştır. ABD ve İsrail üzerinde yaratacağı etki İran üzerinde yapılan etkiden çok çok azdır. Ancak İran körfezi petrol akışına kapatarak ABD ve İsrail'i zayıf yarıdan vurmuştur. Böylece Arap ülkeleri başta olmak üzere birçok ülkenin baskısı ile karşılaşmışlardır. Küresel kapitalist ekonomiyi olumsuz etkilediğinden ABD ve İsrail üzerinde bu savaşı bitir baskısı oluşmuştur. İran'ın ABD ve İsrail saldırılarını bu yolla frenlemesi kendisi açısından bir başarıdır. Tabii bunun daha sonra İran için faturası olsa da bu savaş ortamında İran açısından bir moral güç olmuştur. Dünyanın en büyük savaş makinelerini bu yönlü durdurma yolunu bulması İran için önemli bir savaş taktiği olmuştur. İran'ın Hüzmüz Boğazı'nı kapatması bu savaşı bir var olma savaşı olarak görmesi sonucudur. Bu açıdan bilgisayarın her düğmesine basma gibi savaşın her düğmesine basmıştır. ABD ve İsrail'in hiçbir savaş hukukuna riayet etmemesi gibi İran da bu savaşı bu tarzda sürdürmektedir. ABD ile İran görüşmelerinden söz edilmektedir. İran çok zorlandığından bazı tavizler vererek savaşın bir süre durdurulmasını kendisi açısından uygun bulabilir. ABD de İran'a karşı savaş politikası ve taktiklerinde bazı değişiklikler için bir süre savaşa ara verebilir. Bu, İran'ın belli bir geri adım atmasıyla olabilir. ABD ve İsrail amaçlarından vazgeçmişlerdir. İran rejimini ya düşüreceklere yada işbirlikçi bir iktidar yaratacaklardır. ABD ve İsrail'in bu politikasından vazgeçmesi düşünülemez. Eğer İran bir anlaşma yapmışsa bu gerçeği de bilerek yapmıştır. İki taraf bir zafer kazanmamış olsalar da İran'ın çok fazla kaybettiğini söylemek gerekir. İran'ın savaşı durdurduğunu başarılı taktikleri olsa da İran'ın genel olarak bir başarısından söz edilemez. Esas geri adım atan ve taviz veren İran olur. Eğer bir anlaşma olursa böyle ele almak en doğrudur.

İran'da doğru politika halkların 3. yolu devreye koymasındır

ABD ve İsrail'in hegemonya politikaları tabii kabul edilemez. Ancak bu gerçeklik İran'ın haklı olduğu gibi bir durum da yaratmaz. On binden fazla sivil protestocuyu katleden, binlercesini idam eden bir rejim ne meşrudur ne de savunulabilir. 'Ulusal egemenliğim' denilerek on binlerce insan katledilemez. Böyle bir ulusal egemenlik anlayışı hem geride kalmıştır hem de gerici bir yaklaşımdır. Bu açıdan ABD ve İsrail'in konumu İran'ı haklı kılmaz ve desteklenecek bir argüman yaratmaz. Doğru politika bu savaş karşısında halkların kendi 3. yollarını devreye koymalarını gerektirir. Ortadoğu'yu kan gölüne çeviren politikalara karşı demokratik ulus ve halkların kardeşliğine dayalı siyasi çözümler bulmak ve demokratik sistem yaratmak esas alınmalıdır. Halkların bu politikaları devreye koymaları acil bir görev haline gelmiştir.

İran kendisine yönelik politikaları görerek, demokratik ulus anlayışıyla demokratik İran ve özerk bölgeler politikası yürüterek, yerel demokrasiyi İran'ın her yerinde yaşamsallaştırarak, özellikle kadın özgürlüğü konusunda adım atarak dış saldırılara karşı kendi konumunu güçlendirebilir. Böyle bir İran'a hiçbir güç saldıramazdı. Saldırı da sonuç alamazdı. Ancak İran demokrasi ve özgürlük talepleri karşısında daha fazla baskı ve zulme başvurmayı tercih etti. Kendisini zayıflatarak saldırılara açık hale getirdi. Halbuki İran halkı defalarca ayaklanarak İran rejimine demokratik bir İran olması fırsatını vermişti. Kürtler de defalarca İran devletinden Kürtlerin temel demokratik haklarını ve öz yönetimini tanıyarak Kürt sorununa demokratik siyasi çözüm bulmasını istediler. Ne var ki, İran bu doğru yaklaşıma da olumlu bir cevap vermedi.

Tabii ki Kürtler şimdiye kadar demokratik İran, özerk Kürdistan mücadelesi verdiler. Rojhilat Kürdistan halkı böyle bir mücadeleyi on yıllardır vermektedir. Bu mücadeleden de vazgeçmezler. İran-ABD/İsrail savaşından bağımsız olarak bu amaçlarına ulaşmak için çalışırlar. Hiçbir gücün politikasının parçası olmadan bu amaçlarına ulaşmak için çaba gösterirler. Nitekim bu süreçte Rojhilatlı 6 Kürt örgütü ortak paydalarda bir

ittifak kurmuşlardır. Bu savaş içinde Kürtlere yönelik bir saldırı olursa Kürt halkını koruyacaklarını da ilan etmişlerdir. Kürdistan'ın diğer parçalarında özgürlük ve demokrasi mücadelesi verilirken ve öz yönetimlerine kavuşmaları söz konusuysen Rojhilat Kürdistan'ın özgürlük mücadelesi verememesi beklenemez. Rojhilat Kürdistan halkında çok yüksek bir özgürlük istemi vardır. Bu, sadece bir istem değildir. Özgürlüklerini pratikleştirecek bir güçleri de oluşmuş bulunmaktadır. Zaten Rojhilatlı Kürtlerin sürekli gündem yapılması bu istemleri ve duruş içinde olmaları nedeniyledir.

Kürtler İran'daki diğer halklarla birlikte demokratik İran'ı gerçekleştirmeyi esas almaktadırlar. Özellikle PJAK'ın programı ve politikası bu yönlüdür. İran halkı devrimci bir halktır. 1979 İslam Devrimi'ni de bu halk yapmıştır. Ortadoğu'nun özgürlük ve demokrasi potansiyeli çok yüksek olan bir halktır. İran siyasi rejimi kendini değiştirmeye yönelebilir. Belki şimdiye kadar dış güçlerin yanında gözükmek için harekete geçmemiş olsa da özgürlük ve demokrasi talebinden vazgeçmiş değildir. Kendileri için koşulları uygun gördüklerinde şu bu güç ne der demeden 3. yollarını pratikleştireceklerdir. Kürtlerin diğer halklar, kadınlar başta olmak üzere demokratik güçlerle demokratik İran, özgür ve özerk Kürdistan politikası yürütmeleri en doğru yoldur. Bu politika her geçen gün daha güçlü biçimde yaşam bulacaktır. İran halkı Şah'ın oğlu gibi güçlerin yeniden İran halkının başında olmasını istemez. İran halkları özgür ve demokratik yaşam sağlayacak yönetimleri kendi içlerinden çıkaracak güce ve tecrübeye sahiptir.

ABD ve İsrail'in bu savaşta en temel yetersizliği müttefiklerini tam yanlarına alamamalarıdır. Küresel kapitalizmin savaş tarzı bu durumları ortaya çıkarabiliyor. Nasıl ki Çin Rusya'ya gereken desteği vermediyse, Avrupa da ABD'ye gereken desteği vermiyor. Bu nedenle Trump Avrupa'yı NATO'dan çıkarmakla tehdit etti. En sadık müttefikleri olan İngiltere bile ABD ve İsrail'in yanında savaşa girmede. Halbuki 1. ve 2. Körfez savaşlarında Avrupa'nın tümüne yakını ABD'nin yanında savaşa girdi. Bu defa böyle olmaması ABD ve İsrail'in saldırılarını tartışmalı hale getirdi. Bu durum ABD ve İsrail tarafını olumsuz etkilerken, İran'ı cesaretlendiren bir etken oldu. Dünya kamuoyunda ABD-İsrail savaşının eşleştirilmesini sağladı. Bu durumu gören ABD, başta İngiltere olmak üzere Avrupa üzerinde baskısını artırdı. Nitekim İngiltere üslerini ABD uçaklarına açtı.

Bu savaşta Türkiye, ABD ve İsrail saldırılarını durdurmak için büyük çaba gösterdi. Türkiye basını İran'ın müttefikliği gibi ABD-İsrail cephesine karşı bir özel savaş yürüttü. Halbuki ABD'nin müttefikleri olarak ya ABD yanında olması beklenirdi yada tarafsız. Türkiye tarafsız gibi gözüke de İran'ın tümünden kaybetmemesini arzuluyor. Kuşkusuz İran'ın zayıflamasını istemektedir. Ancak mevcut iktidarın tümünden yıkılmasını kendi aleyhine görmektedir. Çünkü Ortadoğu'da statükoyu ayakta tutmaya çalışan Türkiye ve İran'dır. Bu konuda aynı cephede yer alıyorlar. Özellikle Kürt sorununda kaygıları benzerdir. Başur'daki referandum sonrası ortak tutum takındıkları bilinmektedir. İran ve Türkiye'deki statükoculuk son bulduğunda Ortadoğu'da demokratikleşmenin önü açılacaktır. Ne var ki Türkiye de İran da demokratikleşmeden korkuyorlar. Türkiye, İran çözülsün sıranın kendisine geleceğini düşünüyor. Artık tek başına Ortadoğu'daki statükoyu savunamayacağını görüyor. Bu nedenle Türkiye bir taraftan İran'ın direnmesinin kendi bölge politikasına güç katacağını düşünmekte, diğer yandan İran'da rejim çözüldüğünde müdahalede bulunarak Kürtlerin pozisyonunun güçlü olmasını engellemek ve Türkiye'ye sınır olan alanı kontrol etmeye çalışacaktır. Türkiye'nin Batı Azerbaycan olarak ifade edilen bu alanda Azerilerle ilişki içinde olduğu, hatta Kürtlere karşı Azerileri kullanabileceği yönünde değerlendirmeler var. Türkiye-İran sınırı ağırlıklı Kürt olmakla birlikte biraz içeriye doğru kayıldığında Kürtlerle Azeriler iç içe yaşamaktadırlar. Zaten Urmiye'de nüfus yarı yarıyadır. Son yıllarda şehir merkezine Kürtlerin yerleştiği bilinmektedir. Bu alandaki Kürtler Kurmanc'lılar. Urmiye'nin güneyinden itibaren Mahabad ve Şino ile birlikte tümüne yakını Kürtlerdir. Bunların da tümüne yakını Soran ve Kelhor'dur. Hewreman Kürtleri de bu alandadır. Biraz daha ilerde Şia Kürtler de bulunmaktadır.

Türkiye'nin en büyük kaygısı Rojhilat Kürtlerinin statü kazanmasıyla birlikte mevcut Kürt politikalarını yürütemeyeceklerini görmeleridir. Öte yandan İsrail'in Mısır ve Yunanistan'la kurduğu ilişkiler, Lübnan ve Suriye üzerindeki etkisi Türkiye'yi şimdiden büyük bir kaygıya sevk etmiştir. Zaten daha ABD-İsrail İran'a saldırmadan önce sıranın Kıbrıs üzerinden Türkiye'ye geleceği söy-

lenmekteydi. İran'a yönelik saldırılardan sonra Türkiye'nin durumu daha da kritik bir hal almıştır. Türkiye bu durumdan çıkmak için arayışlara girmiştir. ABD-İsrail'in Ortadoğu'daki hegemonya savaşı döneminde Kürtlerle bir çatışma içinde olmasının Türkiye'nin konumunu zorlayacağını gören Devlet Bahçeli Réber Apo'ya çağrı yapmıştır. Bir taraftan PKK ve Kürt Özgürlük Hareketi ile çatışmasızlık ortamında kendisinin istediği bir çözüm bulma arayışı içinde olurken; diğer taraftan ABD-İsrail cephesi ile bir uzlaşma ve anlaşma arayışı içindedir.

Barış ve Demokratik Toplum Süreci bir yılını geride bırakırken

Devlet Bahçeli, çağrısını Erdoğan ve ekibi ile birlikte kararlaştırmıştır. AKP-MHP iktidarı aslında 'çatışmasızlık yoluyla Özgürlük Hareketi'ni tasfiye edebilir miyiz, yada çok zayıf düşürerek Ortadoğu'da savaşın yoğunlaştığı ortamda bir engel olmaktan çıkarabilir miyiz', hesabı yapmışlardır. PKK fesih edilsin, silahlar bırakılsın çağrısıyla bu amaçlanmıştır. PKK fesih edilir ve silahlı mücadele bırakılırsa Réber Apo ve Özgürlük Hareketi'nin zayıf duruma düşeceği, böylece istedikleri sonuçları alabilecekleri hesabı yapmışlardır. Buna karşı da Réber Apo kendi hesabını yapmıştır; 'çatışma ve çözümsüzlük sürecini hukuki ve siyasi boyuta taşıma gücüm vardır', diyerek cevap vermiştir. PKK Réber Apo'nun çağrısına cevap vererek kongreyi toplamış, PKK'yi fesih etmiş ve Türkiye'ye karşı silahlı mücadeleyi durdurmuştur. Bu iradeyi göstermek için bir grup silah yakmıştır.

Réber Apo'nun 27 Şubat'ta çağrısını yaptığı Barış ve Demokratik Toplum Süreci'nin üzerinden bir yıl geçmiştir. Bu bir yıl içinde Türkiye'deki siyasi gündem esas olarak bu olmuştur. AKP-MHP iktidarının hesapladığı tasfiye ve güçsüzleşme gerçekleşmediği gibi, Türkiye'nin üzerinde Kürt sorununu çöz baskısı artmıştır. AKP-MHP iktidarı nasıl yansıtırsa yansısın Türkiye'de gündem olan ve tartışılan Kürt sorunu ve demokratikleşmedir. Mecliste kurulan Milli Birlik, Dayanışma ve Demokrasi Komisyonu hedefini 'terörü sonlandırma' gibi yansıtırsa da Kürt sorununun çözümü tartışmaları ile karşılaşmıştır. Rapor yetersiz ve örtülü biçimde olsa da demokratikleşme ve Kürt sorunu üzerinde durmuştur. Eskiden bu soruna sadece görünük eksenli yaklaşıldığı, bunun da sorunları çözmediği ifade edilmiştir. Kürt sorununun demokratikleşme adımları ile çözüleceği kabul edilmiştir. Komisyon raporunda AKP-MHP iktidarının özellikle son 10 yılda izlediği politikaların yanlış olduğu da itiraf edilmiştir.

Raporda yetersiz de olsa bazı şeylerin kabul edilmesi, siyasi ve hukuki çözümün gerekliliğinin belirtmesi aynı zamanda 1993 yılından beri yürütülen siyasal mücadelenin sonucudur. Kuşkusuz Türk devleti onlarca yıldır özgürlük mücadelesini tüm imkanlarını seferber ederek ezme istemiş, ancak bu amacına ulaşamadığı gibi Türk devleti her bakımdan yipranmıştır. Öte yandan her şeyini bu politikaya harcadığı için başka politika üretmez hale gelecek kendisini birçok konuda çıkarmaz içine sokmuştur. Devlet Bahçeli'nin çağrısı, mecliste bir komisyonun kurulması ve bu komisyonun meclisin yapabileceklerini genel olarak olsa da belirtmesi Kürt halkının askeri ve siyasi alanda yürüttüğü mücadelenin sonucu olarak ortaya çıkmıştır.

Mücadelesiz hiçbir kazanım elde edilemez

Ulusal yada milliyetçi kategoride ifade edilen faşist kesimler dışında Türkiye toplumunda Barış ve Demokratik Toplum Süreci'ne ciddi bir karşıtlık yoktur. AKP-MHP iktidarı açık sahiplenmediği ve doğru bir dil kullanmadığı için Barış ve Demokratik Toplum Süreci'ne açık bir destek görülüyor. Ancak bu çözümü engelleyecek bir rüzgar da yok. Kürt halkı %90 destekliyor ancak iktidara yönelik kuşkuları var. Bu kuşkuları da haklı kılacak bir iktidar politikası var. Kürt sorununun açık ifade edilmemesi, Kürt halkının temel talepleri konusunda adım atacak bir politik yaklaşım ortaya konulmaması kuşku yaratmaktadır. Kuşkusuz sadece kuşkuyla hareket etmek doğru değildir. Réber Apo'nun Barış ve Demokratik Toplum Çağrısı'na güç vermek ve devlete adım attırmak için mücadele şarttır. Mücadelesiz hiçbir kazanım elde edilemez. Dolayısıyla bu süreç aynı zamanda bir mücadele sürecidir. Müzakereyi de olumlu sonuçlandıracak bu mücadele olacaktır. Hem de örgütlü mücadele olacaktır. Mücadeleyi sadece askeri mücadele olarak anlamak da yanlıştır. Kuşkusuz öz savunma her zaman olur. Ancak mevcut siyasal mücadeleyi geliştirmek için örgütlü toplum mücadelesi olmazsa olmazdır.

Bu süreçte tecritte kısmi gevşeme oldu. İmralı'ya heyetler gidip geliyor. Avukat görüşmeleri oldu.

Aileler de zaman zaman gidiyor. Ancak Kürt sorununu gibi devasa bir sorunda baş müzakerecinin sınırlı görüşmeler yapması yetmez. Bu açıdan Réber Apo birinci aşama tamamlandığı ikinci aşamaya geçilmesi gerektiğinde ısrarlıdır. Negatif barış sağlandı, şimdi pozitif barışı sağlamak için adımlar atılması gerekmektedir. Réber Apo bu sürecin temel aktörü ama buna göre bir konum kazanmış değil. Bunun için Réber Apo'nun filli süren muhataplık statüsünün resmileşmesi gerekiyor. Eğer Türk devleti ciddiye bu aşamada bunu gerçekleştirmesi gerekir. Yoksa Réber Apo'nun bundan sonra yapacağı iş olmaz. Çünkü bu süreçte karşılıklı daha kritik adımların atılması gerekir. Bunu da ancak özgür koşullarda ve resmi muhataplığı ve statüsü ile yapabilir. Meclisteki siyasi partiler ve AKP-MHP iktidarı bunu yapabilirlerse o zaman süreç gerçek anlamda ilerleyebilir. Süreç açısından bu viraj dönülecek mi, dönülmeyecek mi? Bundan sonrasını bu durum belirleyecektir.

AKP-MHP iktidarı siyasi ciddiyet ve sorumluluktan uzak

Şu ana kadarki süreç AKP-MHP iktidarının iç ve dış siyasi konjonktürü takip ederek buna göre politika belirlemeye çalıştığını gösteriyor. Konjonktürü lehinde görürse adım atmadan kaçınacağı, ancak konjonktürün aleyhinde olacağını gördüğünde bazı adımlar atacağı anlaşılıyor. Bu da AKP-MHP iktidarının siyasi ciddiyet ve sorumluluktan uzak olması anlamına geliyor. AKP'li cumhurbaşkanı Tayyip Erdoğan zaman zaman 'süreci sonuna kadar götüreceğiz, boşa çıkarılmasına izin veremeyeceğiz' dese de ayakları yere sağlam basan ve Türkiye için doğru olan politika yerine; zamana yayan ve kumar oynayan bir anlayış içinde oldukları görülüyor. Bu açıdan sürecin geleceği konusunda kesin bir şey söylenemez.

Suriye'de demokratikleşme önemli

6 Ocak'ta ABD, Fransa, Şam hükümetinin yaptığı ve Türkiye'nin de içinde olduğu anlaşmadan sonra Halep'teki Kürt mahallelerine saldırı gerçekleşti. Bu anlaşmanın önemli bir parçası da Suriye güneyinin ve Golan Tepeleri'nin İsrail'e bırakılmasıydı. Halep'teki saldırıdan sonra Fırat'ın batısındaki alanlara ve Arap halkının çoğunlukta olduğu bölgelere HTŞ saldırıldı. Bu, uzun süredir planlanan ve dayatılan özerk yönetimi bu alanlardan çıkarma politikasının pratiğe geçirilmesi oluyordu. ABD ve İngiltere bu planın parçası olduğu gibi, KDP de sürekli Arap alanlarında ne işiniz var, propagandası ve dayatması yapıyordu. Özerk yönetim Arap, Süryani ve Kürtlerin oluşturduğu demokratik yönetim üzerinden tüm Suriye'yi demokratikleştirme ve bu temelde hem Kürt halkının hem tüm halkların haklarını güvenceye alma politikası yürütüyordu. Demokratik devrimci güç olarak bu politikayı yürütmesi sadece Rojava Kürdistan halkı açısından değil, tüm Kürdistan açısından özgür ve demokratik yaşam için önemli bir imkandı. Çünkü Suriye'de demokratikleşme tüm Ortadoğu'da demokratikleşme için ön açacaktır. Kürt varlığı ve özgürlüğü için tek güvence hem tek tek ülkelerin demokratikleşmesi hem de bu demokratikleşmenin diğer ülkelere yayılmasıdır.

Kürt halkı varlığını ve özgürlüğünü demokratikleşme ve demokratikleştirme mücadelesinde görünürken uluslararası hegemonik güçler ve başta Türkiye olmak üzere bölge güçleri demokratikleşmeyi kendileri açısından tehlikeli görmekteler. Bu açıdan Rojava ve Kuzey-Doğu Suriye demokratik özerk yönetimini budamayı ve Kürtlerin bu devrimci demokratik gücünü geriletmeyi amaçlamışlardır. Bundan dolayı Réber Apo bu saldırıları 'İkinci 15 Şubat ve Uluslararası Komplö' olarak görmüştür. Çünkü 1998'de Réber Apo ve PKK'nin Ortadoğu'daki etkisinin arttığını, Özgürlük Hareketi'nin politikalarının hegemonik güçlerin bölgedeki işbirlikçi ayaklarını zayıflatacağını gö-
rerek Réber Apo'ya yönelik uluslararası komplo yapıldığını düşünmüştü. Böylece 2. Körfez Savaşı'ndan PKK'nin yararlanması da önüne geçmek istemişlerdi. Şimdi de Rojava ve Kuzey-Doğu Suriye özerk yönetimine müdahaleyle de İran'a yönelik kapsamlı saldırılardan önce Özgürlük Hareketi'nin gücünün sınırlandırılması hedeflemişlerdir. Özerk yönetime yönelik saldırıları değerlendiren bu boyutu gözden uzak tutmamalıyız.

Öte yandan bu saldırı sırasında çıkan yetersizliğin bir boyutu da ABD, İngiltere, Fransa ve Türkiye sürekli özerk yönetimi Arap alanlarından çıkarmak istemelerinin yansımalarıdır. Özerk yönetim ve alandaki bazı kadrolar üzerinden de bu anlayış ve politikalarını yaymak ve kabul ettirmek istemişlerdir. Bu hem Arap alanlarındaki çalışmaların yetersiz kalmasına yansımış hem

de bu alanları savunma konusunda bir isteksizlik ve zayıflık ortaya çıkarmıştır. Bu aslında özerk yönetimi güç yapan stratejiyi ve politikayı anlamamanın sonucu yaşanmıştır. Halbuki özerk yönetimin geniş alanda etkin olması konumunu daha güçlü kılıyordu. Bu da kazanım elde etme, güçlü bir statüko kazanma ve Suriye'nin demokratikleşmesinde belirleyici güç olabilme anlamına geliyordu. Çeşitli etkilerin sonucu Arap alanlarından çekilmenin önemli bir güç kaybı yaratacağı görülmüştür. Halbuki demokratik özerk sistem içinde Kürtlerin daha güçlü bir statüko kazanma imkanları vardı. Nitekim saldırılar başlayıp beklenmedik geri çekilme olunca bu pozisyonda zayıflama yaşandı. Kürtlerin bulunduğu alanlarla sınırlı kalmanın politik etkisi de o düzeyde kaldı. Çünkü Şam, Arap alanlarına hakim olunca kendini güçlü pozisyonda görmüştür.

Demokratik ulus karşıtlığı yapanlar yeminli Apo ve PKK düşmanlarıdır

Bazı kesimler ortaya çıkan sonuç üzerinden demokratik ulus anlayışını sorumlu tutarak bunun üzerinden Önderlik paradigmasına saldırıya geçmişlerdir. DAİŞ'e karşı mücadele demokratik ulus anlayışıyla başarı kazanmıştı. Arap halkı DAİŞ'le bir olup Kürt halkına saldırı içinde yer almamıştır. Aksine QSD içinde yer alarak ve binlerce şehit vererek DAİŞ'in yenilgiye uğratılmasında rol oynamışlardır. Yansıtıldığı gibi son süreçte Arap halkı ve Arap savaşçıları QSD'ye karşı tutum içine girmemişlerdir. Ancak QSD geri çekilme kararı alınca Arap savaşçıların önemli bölümü QSD'den ayrılmışlardır. Bu açıdan Araplar ve Arap savaşçıları ihanet etti, gibi değerlendirmeler gerçek dışıdır. Şunu söylemek gerekmektedir; özerk yönetimin yıllarca bu bölgelerde var olmasının etkisi ilerde görülecektir. HTŞ bu alanları kolay yönetemeyecektir. Zaten şimdiden Dêrazor alanında aşiretlerle HTŞ arasında sorunlar çıkmaya başlamıştır.

Demokratik ulus karşıtlığı yapanlar, milliyetçiliği köpürtenler yeminli Apo ve PKK düşmanlarıdır. Zaten KDP de bu kesimleri teşvik edip kışkırtmaktadır. KDP her yerde Rêber Apo'nun paradigması boşa çıkarsa Kürtlerin milliyetçiliğe meyil edeceği ve bu temelde kendinin güçleneceğini hesaplamaktadır. Aslında Kürt düşmanları, soykırımcı sömürgeciler nasıl Rêber Apo ve PKK'ye saldırıyorsa bunlar da saldırmaktadır. Bunların derdi ne Kürtlük ne Kürtlerin kazanım elde etmesidir. Varsa yoksa Apo ve PKK düşmanlığıdır. Rêber Apo ve PKK'nin mücadelesi onların gerçek yüzünü ortaya koymaktadır. Onların Kürtlere fayda değil, zarar verdikleri, Kürtlere bir şey kazandırmadığı gerçeğini açığa çıkardığı için Rêber Apo ve PKK'ye öfkeli. Kendi gerçek yüzleri görülmesin, siyasi ortam muğlaklaşsın diye bu saldırıları yapmaktadırlar. Zaten bu saldırıları yapanların büyük çoğunluğunun Kürt halkının özgürlük mücadelesine zerre kadar katkıları olmamıştır. Aslında bunlar Özgürlük Hareketinin yarattığı siyasi ortamın imkanlarından yararlanarak saldırı yapmaktadırlar.

Ucuz lafla ve hamasetle gerçekler ters yüz edilemez

Milliyetçiliğin Kürt halkına sadece zararı vardır, zararı olmaktadır da. PKK'nin geliştirdiği yurtseverlik ise direnen bir halk gerçekliği yaratmıştır. Fedai düzeyde bir militanlık ve halk yaratmıştır. Milliyetçilik ise sadece başkalarına düşmanlık yapan, kendine güvenmeyen, hep dışardan bekleyen bir kişilik ve toplumsal ruh hali yaratmaktadır. Kürdistan gibi zorun zoru bir coğrafyada bu milliyetçilik Kürtlere zarardan başka bir şey getirmeyiz; yani hayır getirmeyiz. Eğer PKK'nin yarattığı, ölçüleri yüksek yurtseverlik olmasaydı ve böyle bir toplumsal gerçeklik yaratılmasaydı şu anda kendine milliyetçi diyenlerin varlığı tartışılabilir olur, söyleyecek sözleri de olmazdı. Herkes PKK tarih sahnesine çıkmasaydı, Rêber Apo'nun önderlik ettiği bu mücadele olmasaydı neler olmazdı yada neler olurdu, üzerinde iyi düşünmelidirler. Ucuz lafla ve hamasetle gerçekler ters yüz edilemez. Nitekim edilemiyor da.

Rojava'daki süreç hem bir müzakere hem de bir mücadele olarak sürecek

ABD, İngiltere ve TC'nin desteği ile HTŞ'nin saldırıları sonrası hem Kürt halkının her yerde ayağa kalkması hem de QSD'nin belli hatlarda direnmesi sonrası 30 Ocak'ta bir anlaşma yapıldı. Bu anlaşmanın yapılması konusunda Rêber Apo'nun da bir müdahalesi oldu. Mevcut siyasi ortamda çatışmasızlık ve bir uzlaşma yaratmanın Kürt halkının çıkarına olacağını belirterek böyle bir anlaşmanın gerçekleşmesini sağlamada etkisini kullandı. Kuşkusuz bu anlaşmanın doğru

uygulanması açısından halkın örgütlü kılınması, öz savunmanın da güçlü tutulması şarttır. Şimdi anlaşmanın bazı maddeleri uygulamaya geçse de hem askeri hem siyasi hem de ekonomik alanda anlaşmazlıklar devam etmektedir. Şam iktidarının demokratik zihniyette olmaması, Rojava'daki özerk ve demokratik sistemle sorunlar yaşanmasını beraberinde getirmektedir. Oradaki entegrasyon sürecinin de düz ve sorunsuz yürümeyeceği anlaşılmaktadır. Özerk ve demokratik sistemle Şam hükümeti arasında sorunlar yaşanmaya devam edecektir. Rojava'daki süreç de hem bir müzakere ve uzlaşma hem de bir mücadele olarak sürecektir. Zaten hem devletle ilişkili bir yerel demokrasi hem de demokratik toplum örgütlenmesine dayalı özerklik ilişkisi olacaktır. Böylece toplum da kendi demokratik örgütlenme ve sistemini oluşturarak birçok sorununu da bu örgütlü toplum geçeceği ile çözecektir.

Rêber Apo 2015 öncesi demokratik özerklik teorisini ifade edenken bir devletle ilişki biçiminde bir özerklikten söz etmiş; buna dar demokratik özerklik demiş, toplumun kendi demokratik sistemini örgütleyerek kendi kendini yönetme biçiminde de geniş demokratik özerklik olarak tanımlamıştır. Rojava'da siyasal ve toplumsal örgütlenme süreci de bu doğrultuda gelişecektir. Rêber Apo bunu devlet+demokrasi olarak da tanımlamıştır. Burada kilit nokta düşünce ve örgütlenme özgürlüğünün sağlanması olmaktadır.

Şu açığa çıkmıştır. Kürdistan'ın 4 parçasındaki halkımızın özgürlüğü ancak tüm Kürtlerin mücadelesi ve desteği ile sağlanacaktır. Sadece Kürdistan'ın bir parçasının kendi başına özgür ve demokratik yaşamını sağlayamayacağı en son Rojava'ya sahiplenme eylemlerinde de ortaya çıkmıştır. Bu açıdan Rojava'ya sahiplenme konusunda hep duyarlı olmak gerekir. Yarın Rojhilat'ta bir gelişme olursa tüm Kürtler her yerde bu mücadelenin destekçisi ve parçası haline gel-

► Kürt halkı Ortadoğu'da yapılmak istenen dizayn ve oluşturulmak istenen siyasi dengelerin Kürtler için neler getirip götürebileceği bilinciyle Newroz alanlarına çıkarak özgürlük iradesini güçlü biçimde ortaya koymuştur. Kürtlerin varlığını ve özgür yaşamını kabul etmeden yeni siyasi dengelerin ve Ortadoğu statükosunun kurulamayacağını dost düşman herkese göstermiştir.

melidir. Geçmişte Başûr halkına saldırılar yapıldığında Bakurê Kürdistan halkı Başûrê Kürdistan'a sahip çıkmıştır. Kuşkusuz Kürdistan'ın en büyük parçası ve en fazla nüfusa sahip Bakurê Kürdistan halkının mücadelesinin durumu diğer parçalardaki mücadeleyi, siyasi ve askeri durumu yakından etkilemektedir. Bu açıdan tüm Kürdistan parçalarının Bakurê Kürdistan'daki mücadeleye güç vermesi çok önemli olmaktadır.

Şu anda Ortadoğu III. Dünya Savaşı'nın yoğunlaştığı alan durumundadır. Ortadoğu'nun merkezinde de Kürdistan yer almaktadır. Bu savaş doğrudan Kürdistan'ın 4 parçasını etkilemektedir. Bu açıdan III. Dünya Savaşı'nın sürdüğü ve Ortadoğu'da yeni siyasi dengelerin kurulma mücadelesi verildiği bu süreçte Kürtlerin hem toplumsal hem de siyasi düzeyde demokratik birliklerini yaratmaları çok önemlidir. Rêber Apo bunu 'Demokratik Kürt Birliği' olarak tanımladı ve bunu dönemin acil bir görevi olarak Özgürlük Hareketi'mizin önüne koydu. Özgürlük Hareketi'miz de bu yönlü çalışmalara başlamış durumdadır. Bundan dolayı Başûrê Kürdistan'daki 200 aydın ve siyasi şahsiyetin birlik çağrısına hareketimiz olumlu karşılık vermiştir.

Birliğin tanınımın demokratik Kürt birliği olarak tanımlanması önemlidir. Çünkü hem parçalar arası demokratik bir ilişkinin olması hem de her parçanın kendi içinde demokratik olması önemlidir. Demokratik birlik her türlü merkezi, dayatmacı, kendini üstün gören yaklaşımı dışlar. 19. ve 20. yüzyıldaki gibi merkezi birlikler günümüzde sorunları çözemez, daha da ağırlaşır. Ulusları ve toplumları güçlü kılan; bir merkezi otoritenin her yere ve herkese hakim olması değildir. Toplum içinde, siyasi güçler içinde ne kadar demokrasi varsa o kadar güçlenme sağlanır. Artık güçlü toplumlar, güçlü uluslar kendi içinde demokrasiyi sağlamış olanlardır. Gücü silahta, otoriter yönetime ve her şeyin merkezileşmesinde gören yaklaşımlar yüzyıllar önceki zihniyeti devam ettirmektedir. Bugün demokratik olmayan toplumlar ve ülkeler dışa karşı zayıf olan toplumlar ve ülkelerdir. Bunu her gün somut olarak görüyoruz.

Kürdistan toplumunun doğası zaten çokludur. Kürtlerin birçok farklı yapısı vardır. Yine alanların kültürel ve inançsal farklılıkları vardır. Bunlar Kürt ve Kürdistan gerçeğini zengin kılan özelliklerdir. Ulus devletlerin tarih sahnesine çıktığı dönemde dilleri ve kültürleri tekleşiren ulus devlet anlayışı

bir tür kültürel soykırım yapmıştır. Birçok dil ve kültür tekçi ulus anlayışı ile yok edilmiştir. Bu tekçi anlayış bazı inançların hakim kılınması gibi bir anlayış ve pratikler de ortaya çıkarmıştır. Bu açıdan Kürdistan'da her farklı bölgenin özgünlüğünü ve yerel demokrasisini ve öz yönetimlerini tanımak, merkezi otoritenin bir dili, kültürü ve bölgeyi hakim kılma anlayışından uzak durmak gerekir. Çünkü tekçi yaklaşımlar ve merkezi yaklaşımlar Kürtler arasındaki birliği güçlendirmiyor, hatta sorunlar çıkarıyor. Artık güçlü ulus ve güçlü yönetim olmayı merkezileşmekten, merkezi hakimiyet sağlamaktan kaçınarak sağlamak önemlidir. Kürdistan'ın her parçasında, özellikle Bakur, Başûr ve Rojhilat'ta güçlü ulus ve yönetimin böyle sağlanacağını görmek gerekir. Öte yandan genel olarak da toplumsal ve siyasi sistemimiz demokratik olmalıdır. Her bölge de kendi içinde demokratik olmalıdır. Her parça hem genel olarak hem de yerelleri ve özgünlükleri göreberek demokratik olmalı. Bu perspektifle Kürt siyasi partileri ve gruplar da kendi aralarındaki ilişkilerde demokrasiyi esas almalıdır. Tüm partiler, örgütler ve gruplar hem tek tek kendi aralarındaki ilişkiyi demokratik kılmalı hem de birçok parti ve örgütün oluşturacağı birlikler demokratik olmalıdır.

2026 Newroz'unun mesajları

Ortadoğu'daki askeri ve siyasi ortamda, yine Bakur, Başûr, Rojhilat ve Rojava'daki önemli askeri ve siyasi durum ortamında 2026 Newroz kutlamaları, Newroz serhildanları gerçekleşti. Bakurê Kürdistan'daki Barış ve Demokratik Toplum Süreci, Rojava'daki savaş ve sonrası ortaya çıkan uzlaşma ve bunu pratikleştirme süreci; Rojhilat'ı yakından etkileyen ABD/İsrail-İran savaşı ve hem bölgedeki savaşın hem de Irak'taki siyasi durumun Başûrê Kürdistan'ı ve Şengal'i doğrudan etkilemesi 2026 Newroz'unu çok önemli ve anlamlı hale getirmiştir. Kürt halkı her yerde bu gerçekliği göreberek Newroz meydanlarını doldurmuştur. Meydanları sadece

lesi dikkatlice okunup anlaşıldığında Kürt halkının özgürlük ve demokrasi sorununu çözmeyi amaçladığı görülür. Kürt halkının dili, kimliği, kültürü ve özyönetimi ile özgür ve demokratik yaşama kavuşmasını sağlamayı esas almıştır. Demokratik entegrasyon Kürt varlığının eşitliğinin ve özgürlüğünün tanındığı ve Kürdün kendi kendini yönettiği bir entegrasyon olarak öngörülmüştür. Rêber Apo İmralı'da yaptığı çözümlenelerde demokratik entegrasyonun tamı tamına bu olduğunu ortaya koymuştur. Devlete de demokratik entegrasyonun ve barışın da ancak bu temelde olabileceğini söylemiştir. Rêber Apo'nun demokratik entegrasyon anlayışı tam olarak Kürdün kendi dili, kültürü ve kimliği ile var olması ve bunun demokratik özyönetimlerle somutlaşmasıdır. Demokratik özerkliğin bu temelde sağlanmasıdır.

Kürt halkı Rêber Apo'nun Barış ve Demokratik Toplum Çağrısı'nın ve bunun amaçladığı siyasi projenin Kürt halkını özgürleştireceğine, demokratik Türkiye ve demokratik özerkliği gerçekleştireceğine inanarak meydanları doldurmuş ve Rêber Apo'nun özgürlüğünü haykırmıştır. Barış ve Demokratik Toplum Süreci'ni ancak Rêber Apo'nun sonuca götüreceğine inandığından Rêber Apo'nun fiziki olarak özgür kalarak bu süreci yönetmesi ve yürütmesini istemektedir.

Barış ve Demokratik Toplum Çağrısı'nın yarattığı siyasi ortam ve umut Kürt halkının bu süreci sahiplenmesini sağlamış, onlarca yıl süren mücadelenin sonuca doğru gittiğini anlamış ve bu mücadelenin parçası olmak için de meydanları coşkuyla doldurmuştur.

Rêber Apo'nun özgürlük ve demokrasi programı olan Newroz mesajı bu nedenle büyük bir heyecan ve coşkuyla takip edilmiş, mesaj Kürt halkının büyük haykırışı ve alkışı ile karşılanmıştır. Rêber Apo bu mesajında hem Kürtlerin birliği için çağrı yapmış hem de demokratik ulus ve halkların kardeşliği ile mücadele edilerek demokratik Ortadoğu ve özgür Kürdistan'ı yaratma mücadelesine

davet etmiştir. Bu Newroz 2026 yılının başarılı bir mücadele yılı olacağını müjdelmiş, Rêber Apo'nun özgürlüğü temelinde özgür ve demokratik yaşamın çok yakınlaştığını göstermiştir.

Demokratik Komünal Toplum Manifestosu

Rêber Apo PKK'nin feshi ve silahlı mücadelenin durdurulması çağrısı yaptığında bunun bir son değil, yeni bir başlangıç olduğunu vurgulamıştır. Bu yeni başlangıcın ideolojik, teorik, örgütsel ve politik çizgisini Demokratik Toplum Manifestosu ile ortaya koymuştur. Rêber Apo'nun Demokratik Toplum Manifestosu'nda ortaya koydukları redakte edilerek ve Rêber Apo'nun çeşitli görüşmelerde belirttikleri de bir komisyon tarafından eklenerek yeniden yayınlanmıştır. Önderliğin yayınlanan ilk manifestosu İmralı'da yapılan konuşmanın yetersiz redakte ile yazıya geçirilmesiydi. Bu açıdan komisyon, Önderliğin manifestoda ortaya koyduklarını ve çeşitli vesilelerle belirttiklerini 'Demokratik Komünal Toplum Manifestosu' olarak yeni bir belge haline getirmiş ve kamuoyuna sunmuştur. Zaten basılan manifestonun başlangıcında bu manifestonun nasıl hazırlandığı belirtilmiştir.

Bu manifesto yeni bir yapılanma ve mücadele başlangıcı açısından önemli bir belgedir. Manifesto, komünal örgütlenmeye önem vermekte ve yeni yapılanmada esas alınmasını öngörmektedir. Bu manifesto okunduğunda özgürlük ve demokrasiyi amaçlayan yapılanma için ne kadar önemli olduğu görülür. Basımı yapılarak halkımızın, halkların okunmasına sunulmuştur. Özgürlük ve demokrasi mücadelesi verecek herkesin okuması ve derinliğine kavraması çok önemli olmaktadır.

Barış ve demokratik toplum mücadelesini güçlü yürütmek ve daha sonrasına güçlü bir örgütsel yapılanmaya kavuşturup mücadeleyi örgütlü demokratik toplum temelinde yükseltip demokratik toplum sosyalizmini yaratmak açısından Demokratik Komünal Toplum Manifestosu'nun anlaşılabilirlik ve pratikleştirilmesi çok önemlidir. 2026 Newroz'u bu mücadelenin güçlü yürütme imkanı ve potansiyelinin çok güçlü olduğunu ortaya koymuştur. Komünal temelde demokratik komünler birliğini toplumsal alanda güçlü örgütlediğimizde her türlü mücadeleyi başarıya ulaştıracak bir halk gerçekliği yaratılacaktır.

(Sorani)

Emsal bê çiya
Newroz nakem
bê bonî giya
Newroz nakem

Newroz nakem bê bilêse î sûrî agir
Newroz nakem eger ireşbeleki tozne kaw
xom nebim be seri çopî gir

kizeyî cergim:
beyanî zû hellimsêne!
zor detirsim
kewêk, karêk
gundêk, şarêk
çemêk, çiyayêk
le bîr bikem

zor detirsim
darêk, berdêk
kuxtêk, gerdêk,
Pincegiyayêk
le bîr bikem!

beyanî zû hellimsêne!
dîsan melê: "ba têr xew bê"
siwêndim be çiya xwarduwe,
ke Kurdistane dûrekem
be germên û kwêstanewe
bigwazmewe bo xerîbî-bo jûrekem

(Kurmançî)

Îsal bê çiya
Newroz nakim
bê bêhna giya
Newroz nakim

Newroz nakim bê rivîna sorahiya agir
Newroz nakim eger reşbelek tozê raneke
û ez nebim serekvan

kezeba min,
sibehê zû min şiyar ke
zahf ditirsim
kewek, karek
gundek, şarek
çemek, çiyayek
ji bîr bikim

zahf ditirsim
darek, kevirek
koxek, tozek
giyayek
ji bîr bikim

sibehê zû min şiyar ke
dîsa nebê "bila têr xew be"
min sond bi çiya xwariye
ku Kurdistana xwe ya dûr
bi germiyan û zozan
biguhêzim bi xerîbî-bi oda xwe

NEWROZ NAKEM